Doğan Kardeş

Şubat 1960 ★ 125 Kuru

SCANFAN

MARSIK

Çok susadım.
Ne güzel portakal.
Suyunu sıkıp içeyim.

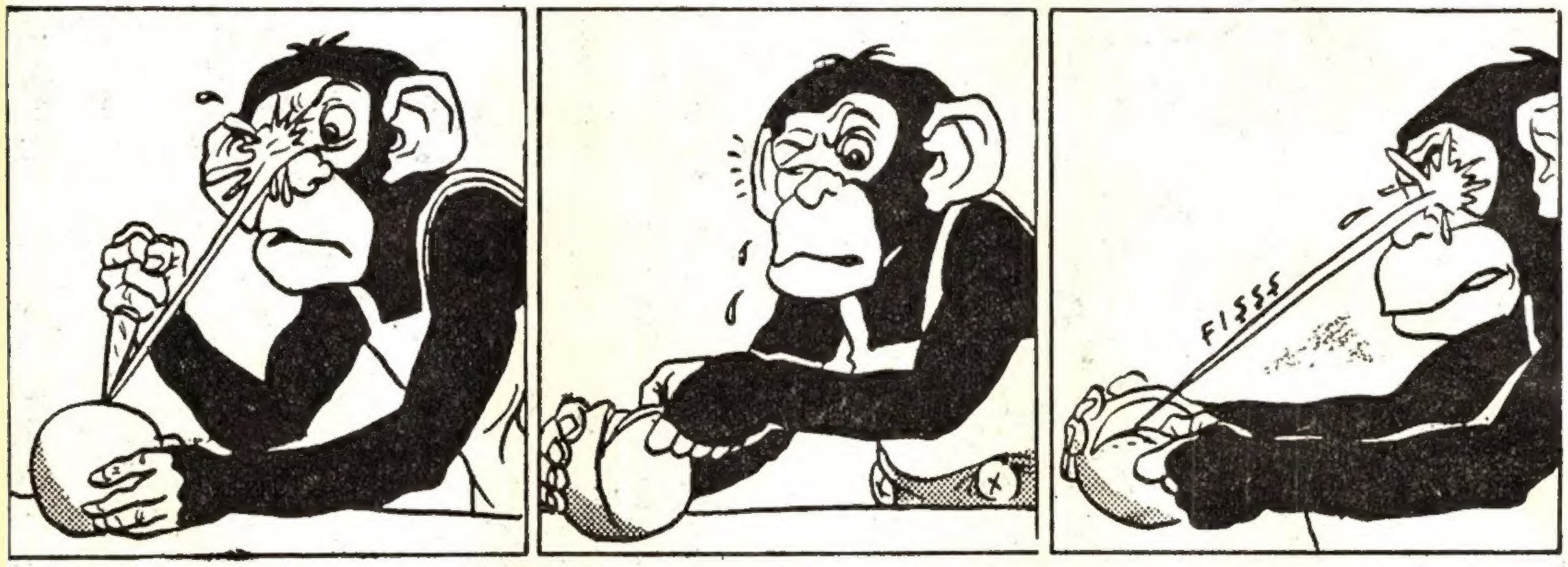
FIŞŞŞ

İşte küçüldü
Ne olur ne olmaz.

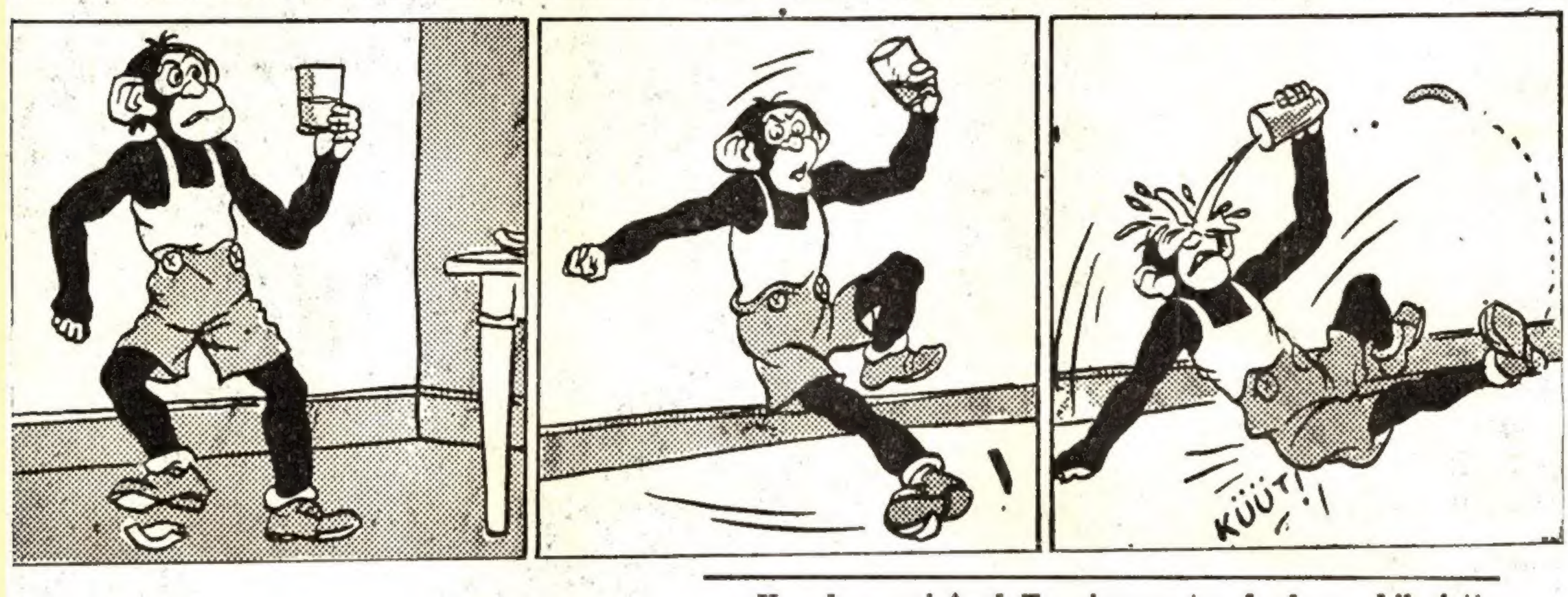
KÜÜT!

SCANFAN

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Kuruluşu : 23 Nisan 1945

•

Sayı: 491 - Şubat 1960

Fiatı : 125 kuruş

•

Her ayın başında çıkar aylık çocuk dergisi ★ Sahibi : Kâzım Taşkent ★ Yazı işlerini fiilen idare eden : Şükrü Enis Regü ★ Yazı işleri bürosu : Galata, Kuledibi, İlk Belediye Caddesi, Küçük Hendek sokağı No. 27. Kat 1 ★ Mektup adresi : Posta Kutusu : 217 - Beyoğlu ★ Telefon : 44 74 37 - 44 05 39 ★ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ★ Yayınevi telefonu : 27 34 54 ★ Abone şartları : 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ★ Yurt dışı iki misli ★ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ★ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ★ Basıldığı yer : Doğan Kardeş Yayınları A. Ş.

☆

Doğan Kardeş Dergisi
ve
kitapları
Yapı ve Kredi Bankasının kültür hizmetlerinden biridir.

Küçük Çocuklar için
4 Güzel Kitapçık

Doğan Kardeş Yayınevi yeni okuma öğrenmiş kardeşler için biribirinden güzel dört kitap daha yayınladı. İri harflerle dizilmiş olan bu renkli, bol resimli kitapçıkların adları şunlardır:

1. **Pembe Gül ile Al Gül**
2. **Rapunzel**
3. **Demir Adam**
4. **İğ, Mekik ve İğne**

Küçük kardeşlerinizin seve seve okuyacakları bu güzel Grimm Masallarının her biri 100 kuruştur. Taşradaki kardeşlerimiz kitap parasını (Doğan Kardeş, P. K. 1146 - İstanbul) adresine posta pulu olarak gönderirlerse, kitaplar hemen yollanır.

☆

ABONELERİ BİTEN KARDEŞLERE

Aboneleri biten bazı kardeşler abonelerini zamanında yenilemeyi unutuyorlar. Sonra da kendilerine dergi gelmeyince bize mektup yazarak eski sayıları istiyorlar. Doğan Kardeş ancak abonelerinin sayısı kadar basıldığı için çoğu zaman elimizde fazla dergi bulunmuyor. Bu yüzden geçmiş sayıları gönderemiyoruz.

Onun için abonenizi zamanında yenileyin. Ya bulunduğunuz yerdeki Yapı ve Kredi Bankası şubesine gidip 10 lira yatırın, yahut da posta ile (Doğan Kardeş Yayınevi, P. K. 1146 - İstanbul) adresine 10 lira gönderin. Yazacağınız mektuba ve para kâğıdına adınızı ve açık adresinizi okunaklı olarak yazmayı da unutmayın.

☆

ALLAH RAHATLIK VERSİN

Bazı kardeşlerimiz «Aylar var ki, ciltli, hediyelik güzel kitaplar yayınlamıyorsunuz, niçin?» diye soruyorlar. Bu kitapsever okuyucularımıza haber verelim ki, önümüzdeki ay içinde bir masal kitabımız çıkacaktır. Adı : **«Allah Rahatlık Versin»**

İyi kâğıda basılmış, renkli, resimli, bez ciltli bu büyük kitapta şimdiye kadar hiçbir yerde okumadığınız biribirinden güzel ve heyecanlı 45 masal ve hikâye bulacaksınız.

Hız İçinde Hız

İLK keşif seferinde Kristof Kolomb'un, İspanyada Palos limanından kalkan gemileri Atlantiğin ötesinde Amerika açıklarında Bahama adalarına 71 günde gidebilmişti (3 Ağustos - 12 Ekim 1492). Kolomb, o adaları Asya'nın doğu açıklarındaki adalar sanmıştı.

Geçen yıl eylül sonlarında Max Conrad adında bir genç Amerikalı tek motorlu hafif bir uçakla havalandı ve Afrika'da Casablanca şehrinden, tek başına Atlantiği aşıp Antiller üzerinden geçti, böylece 11.120 kilometrelik mesafeyi, hiç durup dinlenmeden, 56 saat 26 dakikada atlayıp Amerikada Texas'ın El Paso şehrinde yere indi. Aşağı yukarı, Kolomb'un denizden gemi ile geçtiği yolun havadan uçakla aşılması sayılabilecek olan bu seferin ötekinden farkı, kalkış ve iniş yerleri arasındaki mesafenin ondan biraz daha büyük olmasıdır; 56 saat 26 dakika ise iki buçuk gün bile tutmaz.

Conrad'ın bindiği uçak küçük ve az hızlı tiptendir. Zaten gencin maksadı yeni bir hız rekoru yapmak değil, böyle uzun bir hava yolculuğuna, hiç uyumadan, dayanabilmekti. Tecrübesi pek parlak başarı ile sona erdi.

Biri XV. asır sonlarında gemi ile, öbürü XX. asrın ikinci yarısında uçakla yapılmış olan bu iki sefer bize dört buçuk asır zarfında ulaştırma hızının ne korkunç bir nisbette artmış olduğunu gösterir. Bu hız durmadan artmaktadır, hususiyle hava ulaştırma vasıtalarında.

Amerikalı Wright kardeşlerin yaptığı ilk motorlu uçak 1903 te yerden ancak 26 metre yükselebilmiş ve birkaç dakika böylece uçtuktan sonra yere inmişti; 1905 te biraz daha ileri gidilmiş, uçak havada 38 dakikada 40 kilometre kadar yol almıştır.

Dört yıl sonra, 1909 da, Fransız Blériot, Fransa'da Calais şehri ile İngilterede Dover şehri arasındaki 50 kilometrelik deniz mesafesini uçakla 37 dakikada aştı. Saatte 81 kilometre hız o zaman için bu pek önemli bir başarı idi. Blériot bir günde adı dillerde dolaşan ünlü bir adam oluverdi. Wright kardeşlerin ve Blériot'nun uçakları ağaçtan çatma çerçeveler üstüne yelken bezi gerilerek yapılmış çifte kanatlı pek iptidaî âletlerdi.

Birinci Cihan Harbinde ve ondan sonraki yıllarda havacılıkta büyük bir ilerleme görülür.

Bu ilerlemeler arasında 1927 mayısı içinde bir gün bütün dünyada hayranlık ve takdir uyandıran büyük bir hâdise oldu : Lindbergh adında bir genç, New Yorktan kalktı, tek başına tek motorlu küçük bir uçakla 33 buçuk saatte Atlantiği aşarak Paris'e indi. 3600 mil (5790 Km.), hız saatte 170 km. Lindbergh, büyük bir hava şampiyonu oldu. «Spirit of St. Louis» adını verdiği uçağı Wright kardeşlerin ilk uçağı ile birlikte, şimdi, Washington'da Fen Müzesinde en kıymetli yadigârlar arasında durmaktadır.

İŞİN DOĞRUSU

Ne zaman bıksam yaşamaktan
La Fontaine'in oduncusu
Gelir dikilir karşıma
Gülerek, der;
Böyle işin doğrusu
Ne kadar acı olsa dünya
Kovaladıkça kaçsa ümit,
Yalandır bıktığımız hayattan
Yalandır tatsız dediğimiz.
Parça parça olsak bile,
Her ânın o zevki var içimizde
Ağlarken bile gözlerimizde,
Yaşama zevki parlar.

Yüksel ÂFET

Fakat, uçaklar asıl büyük hızı II. Cihan Harbinden ve hele jet motorlarının icadından sonra alabildiler.

Havacılığın ermiş olduğu terakki derecesi Amerika Devlet Başkanı Eisenhower'in geçen aralık ayında yaptığı 19 günlük büyük seyahatte en parlak şekilde kendisini gösterdi. Bu gidiş ve dönüşü ile 22370 millik (36 bin km. kadar). mesafenin en büyük kısmını Başkan Eisenhower uçakla aştı; seyahatinin 36 saat 20 dakikası havada geçti. Uçağın hızı saatte 1000 kilometreyi aşıyordu; Kristof Kolomb'un 71 günde, bu günkü en hızlı transatlantiklerin 7 günde, Lindenbergh'in 33 buçuk saatte alabildiği mesafeyi bu mükemmel uçak 8 saatte aşıverdi.

Artık kıtalar arasında, okyanuslar aşırı büyük mesafeli ulaştırmalar gittikçe sayıları çoğalan dört jet motorlu uçaklarla yapılıyor. 140 - 180 yolcu taşıyabilen bu uçaklar Amerika ile Avrupa arasında seyahati 7 saate indirdiler. 10.000 metre yükseklikten uçtukları için yolcular bunlarda hiçbir sarsıntı ve titreme duymadan, çok sakin ve rahat seyahat etmektedirler.

Fakat hız bu kadarla da kalacak değil. Şimdi gerek Amerikada, gerek uçak ve motör tekniğinde ileri olan başka memleketlerde hızı daha da arttırmak için araştırmalar ve denemeler yapılıyor. Amerikanın bu işlerde en tanınmış uzmanlarından biri son günlerde şöyle demiştir: Atom gücü ile işleyen otomatik motörler sayesinde beş on yıl içinde uçakların hızı saatte 4000 kilometreye erecektir. Bunlarla Amerikadan Avrupaya iki saatten az bir zamanda gidilebilecektir.

Feza roket veya füzelerinden bahsetmiyoruz. Bunların hızları akla zor sığacak derecede yüksektir, fakat bunlar, insan taşıyan ulaştırma vasıtası değil, şimdilik, sadece ilmî ve fennî araştırma ve tecrübe âletleridir.

Yaşadığımız çağa atom devri, radyo devri, elektronik devri denildiği gibi hız devri de denilebilir, hem hız içinde hız. İlim ve tekniğin durmadan artan terakki hızının içinde medenî hayatın her sahasında hüküm süren hız.

Öteki milletlerden geri kalmamak için bu hıza ayak uydurmaktan başka çare yoktur. Aksi halde sona kalmak tehlikesi vardır; unutmayalım ki «Sona kalan dona kalır» sözü doğruluğu çok denenmiş eski bir Türk meselidir.

A. B.

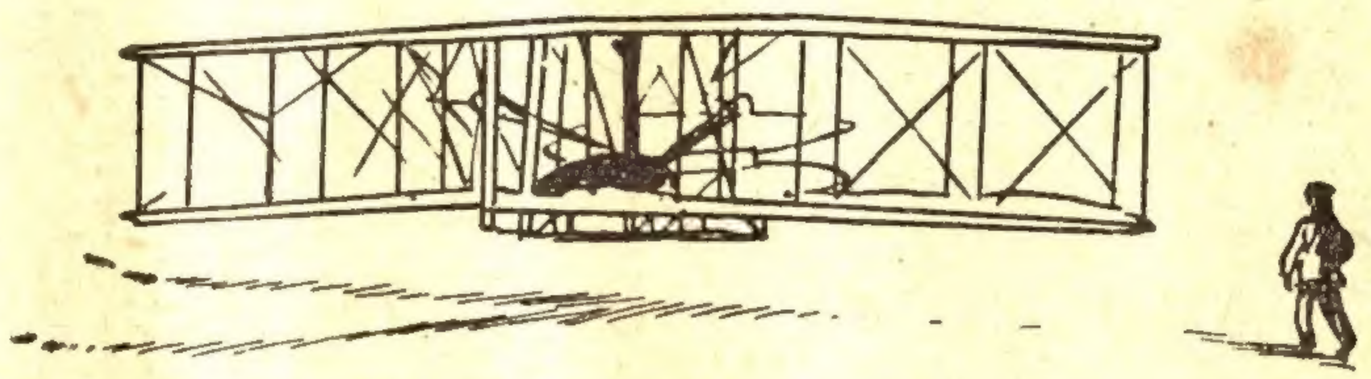

Wright kardeşlerin uçağı
1903 - 1905

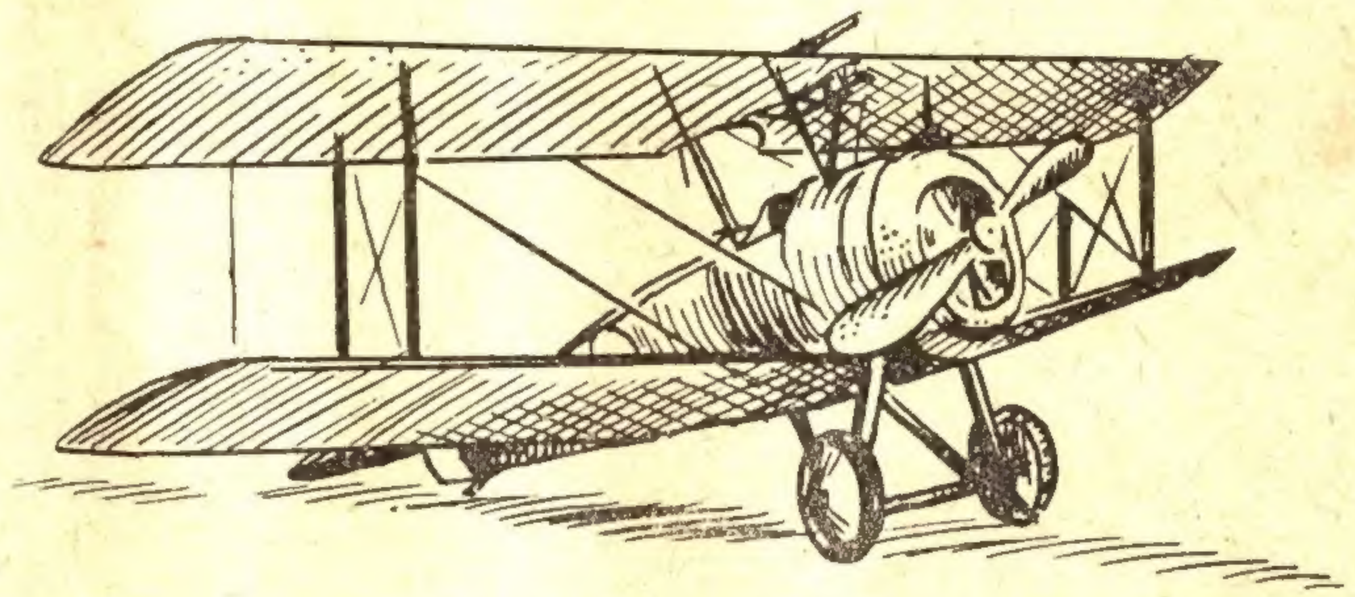

Lindbergh'in uçağı. 1927

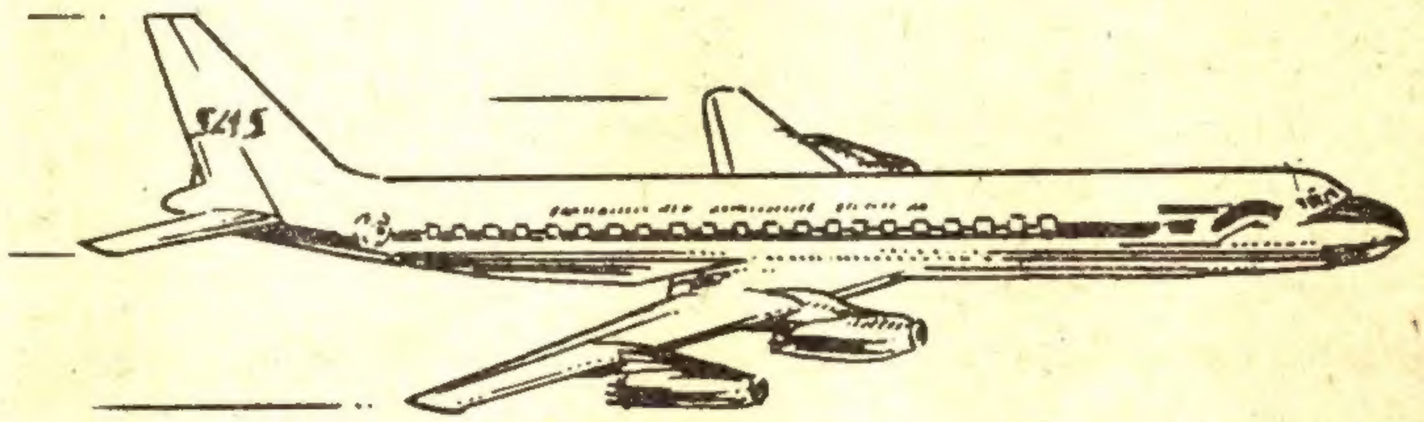

Bugünün Jet yolcu uçağı

Milletlerarası
SHANKAR
Resim ve Yazı Yarışması

Hindistan'da yayınlanan SHANKAR'ın «Çocuk Sanatı Yıllığı» hakkında geçen sayımızda biraz bilgi vermiş ve 1959 yılığında çıkan 1958 yarışlarında derece almış çocuk yazılarından birkaçını Türkçeye çevirerek dergimize koymuştuk. Diğer birkaç yazı ve şiirin Türkçelerini şimdi bu sayfalarda bulacaksınız.

İlk 10 yıl önce yapılmış olan bu yıllık yarışmalar, son yıllarda, bütün dünyada ilgi uyandırmıştır. Onuncu yıl yarışmalarına beş kıtada 65 memleketten onbinlerce resim ve yazı gönderilmiştir. En salâhiyetli sanat ve edebiyat adamlarından vücuda gelmiş (biri resim, öbürü yazı için) iki jüri heyeti yarışmaya alınan resim ve yazıları inceden inceye gözden geçirdikten sonra bunların içinden 329 eserin derece almağa ve mükâfata lâyik olduğuna karar vermiştir. Yarışmalara 4-16 yaşında çocuklar girebilirler Derece ve mükâfatlar yaş gruplarına göre ayrılmaktadır.

★

MÜKÂFATLAR

Altın madalya Cumhurbaşkanı tarafından en iyi resim için.

Altın madalya Cumhurbaşkanı Yardımcısı tarafından en iyi yazı için.

Gümüş madalya Başbakan tarafından her yaş grupunda resim ve yazı birincilerine.

Resimler yağlı veya sulu boya ile veya pastel kalemleri ile yapılmış olabileceği gibi siyah beyaz da olabilir. Yalnız kurşun kalemle yapılanlar kabul edilmiyor. Yazıların İngilizce olması şarttır. Gerek resim, gerek yazı için konular serbesttir.

Evvelce de bildirdiğimiz gibi memleketimizden yarışmaya resim gönderenler ve mükâfat kazananlar vardır. Bunların sayılarının artmasını dileriz.

RAMU'NUN HATIRA DEFTERİ

RAMU benim küçük erkek kardeşimdir. Dokuzuncu yaş gününde kız kardeşim ona bir deri ciltli güzel bir hâtıra defteri verdi. Bu hediye çok hoşuna gitmişti onun!

Her gece yatmadan önce Ramu defterine gizlice bir şeyler yazıyordu. Yazdıklarını kimseye okutmuyordu. Sonra defteri bir yere, galiba kitap rafının arkasına saklıyordu.

İlk gün kendisine zor gelen bazı kelimelerin nasıl yazılacağını bana sordu. «Azar işittim», «kahvaltı», «akşam üstü» gibi... Bundan sonra benden bir daha yardım istemedi. Biz diğer çocuklar Ramu'nun her gün sahife sahife ne yazdığını merak ediyorduk. Bu bir sırdı!...

Aradan zaman geçince Ramu'nun hâtıra defterini unuttuğunu farkettik. Artık geceleri onu olup biteni yazarken görmüyorduk. Hâtıra defteri yazmaktan bıktığını sanıyordum.

Bir gün kitap rafının tozunu alırken, tesadüfen hâtıra defteri elime geçti. Sahifelerin hepsini birden okumaya can atıyordum! Ramu'nun yakınlarda olup olmadığına baktıktan sonra, parmağımı aceleyle sahifelerin arasında gezdirdim. Bir de ne göreyim! Kahkahalarla gülmeğe başladım.

Bakın neler yazmış:

20 Ekim, Pazartesi 1958: Yataktan kalktım, yüzümü yıkadım, kahvaltı ettim, Narayan'la dövüştük, annemden azar işittim, okula gittim, öğle yemeğini orada yedim, akşam üstü çay içtim, oyun oynadım, gece yemek yedik, yattık.

21 Ekim, Salı: Yataktan kalktım, yüzümü yıkadım, kahvaltı ettim, Narayan'a bir tekme attım, o da beni tekmeledi, babamdan azar işittim, okula gittim, öğle yemeğini orada yedim, akşam üstü çay içtim, oyun oynadım, gece yemek yedik, yattık.

Avustralyalı Jamice E. Jarret (14 yaşında)
Hayalet

22 Ekim, Çarşamba: Yataktan kalktım, yüzümü yıkadım, kahvaltı ettim, Narayan'la dövüştük, annemden azar işittim, okula gittim, öğle yemeğini orada yedim, akşam üstü çay içtim, oyun oynadım, gece yemek yedik, yattık.

23 Ekim, Perşembe: Dünkü gibi, yalnız hem annemden, hem babamdan azar işittim.

24 Ekim, Cuma: 23 Ekim Perşembe günü gibi.

25 Ekim, Cumartesi: 20 Ekim, Pazartesi gibi.

26 Ekim, Pazar: Tatil günü. Hâtıra yazmıyacağım.

27 Ekim, Pazartesi: 20 Ekim, Pazartesi gibi.

28 Ekim, Salı: 21 Ekim gibi.

29 Ekim, Çarşamba: 21 Ekim, Salı gibi.

30 Ekim, Perşembe: 23 Ekim, Salı gibi.

31 Ekim, Cuma: 24 Ekim, Cuma gibi.

1 Kasım: Ekim gibi.

1 Aralık: Kasım gibi.

1 Ocak 1959: 1958 gibi.

Sonra bunların altına iri iri harflerle «hâtıram bitti» diye yazmış. Yepyeni bir hâtıra defteri tutma usulü, değil mi?

Narayan Natarajan (10)
Hindistan - Birinci Mükâfat

İKİZ KARDEŞLERİM

Ben dört yaşındayken bir erkek kardeşim vardı, ama hiç kız kardeşim yoktu. Bir kız kardeşim olsun diye çok dua ettim. Bir gün iki yeni kız kardeşimin olduğunu söylediler. Bunlar ikizdi. Çocuklara Marie-Therese ve Marian adları verildi.

Ben şimdi sekiz yaşındayım, kız kardeşlerim dört. Biribirlerine çok benziyorlar. İkisi de açık sarı kıvırcık saçlı, mavi gözlü. Hiç kimse onları ayırt edemiyor. Bir gün Marian sandalyesinden düştü, ön dişlerinden biri kırıldı. Artık şaşırınca «aç ağzını» diyorum. Kırık dişi görürsem bunun Marian olduğunu anlıyorum.

Kız kardeşlerim sabah erkenden uyanıyorlar. Odama gelip kitaplarımı, resimlerimi yırtıyorlar. Uyanınca onlara çok kızıyorum. Dört yıl önce keşki o kadar çok dua etmeseydim.

Leonard Martin (8) İrlanda
Mükâfat kazanmıştır.

Burhan Pehlivanoğlu (10 yaşında)

Kış Eğlenceleri

Bu kardeş Yakacık Yetiştirme Yurdunun 4. sınıfındadır. Bu yarışmada derece alan Ali Güngör de aynı yurttadır. Kendilerini tebrik ederiz.

★

VIZILTILI BÖCEK

Vızıltılı böcek
Havada
Seni sevmiyorum
Düşüncesizsin sen.

Beni soktun
Hem de ne çok
Seni sevmiyorum
Sevmiyorum işte.

Bal yaparsın tatlı tatlı
Pete amcanın çiftliğinde
Kışın uykuya yatarsın
Yazın hep vızıldarsın

Beni soktun, şişirdin
Topal ettin küçücük bacağımı
Ben de seni okumla vurdum.
Tam ufacık minicik kalbinden.

Charles Smith Adanison
(9 yaşında)
Büyük Britanya
Mükâfat kazanmıştır

Nasıl Yıkanırlardı?

BÜTÜN hayatında hiç yıkanmamış insanların bulunduğu bir ülke var mıdır? Tibet'e giden seyyahlar oradaki bazı insanların hiç yıkanmadığını söylüyorlar.

İnsanlar, bugün medeniyet ilerledikçe daha temiz olmak istiyorlar. Eski devirlerde temizliğe bu kadar önem verilmezdi. Yüz yıl önce Amerika'da ancak bir hekim hastalığa iyi geleceğini söylerse yıkanırlardı. Bununla beraber tarih boyunca bazı milletler temizlikleriyle, yaptıkları hamamlarla ve yıkanma şekilleriyle ün kazanmışlardır. Meselâ eski Meksika yerlileri olan Aztekler buhar banyosunda, bugün de bazı güreşçilerin yaptığı gibi hem kilodan düşerler, hem de temizlenirlerdi. Eski Romada kütüphaneli büyük hamamlar vardı. Kitap okuokumak ve yıkanmak isteyen kütüphaneye gider gibi hamama giderdi. Bir devirde Roma şehrinde 850 tane hamam vardı. Bunlardan biri 18.000 kişilikti.

Yunanlılar, bazı otların temizleyici özelliğinden faydalanırlardı. Sabun ilk defa eskiden Fransa'da oturan Gollüler tarafından iç yağından yapılmıştır.

Orta çağda Avrupa'da yıkanma âdeti ortadan kalktı. Çoğu kimseler yüzlerini bile yıkamaz oldular. 18 inci yüzyılda zengin kadınlar güzelleşeceklerini sanarak su yerine acayip şeylerle banyo yaparlardı. Kıraliçe Marie Antoinette, eşek sütü, Napoleon'un karısı Josephine çilek suyu kullanırdı.

Yüz yıl önce Paris sokaklarından tekerlekli banyolar geçerdi. Böylece isteyen bunlardan birini kiralıyarak yıkanırdı.

Bugün, Finlândiyalıların yıkanma şekli diğer milletlere uymuyor. Fin hamamları çok sıcak olur. Finlândiyalılar burada yıkandıktan sonra soğuk, hattâ karlı bir yere çıkarlar. Hamamda bu işle uğraşan bir adam, vücutlarına değnek vurarak masaj yapar.

Türkler çok eskiden beri yıkanmayı ve temizliği sever. 16. asırda Türkiye'ye gelen yabancılar kendi memleketlerine dönünce Türklerin temizliğe ne kadar önem verdiğini anlatmışlardır.

KADIN KONFERANS KULÜBÜ

Kadın Konferans Kulübü annemle arkadaşlarının kurmuş olduğu bir dernektir. Babalar işine, çocuklar okula gittikten sonra umumiyetle bizim evde toplanırlar. Annem kulübün başkanıdır. Üyeler her zaman konuşup dururlar. Kulübün amacı kadınları konusuz konuşmıya teşvik etmektir.

Bir gün okulda düştüm ve yaralandım. Beni otomobille okuldan eve getirdiler. Kadın Konferans Kulübü o sırada toplantı halinde idi. Toplantıda benim yaralandığım konuşuldu. Bana ilk yardımı yapmak üzere özel bir komite kuruldu.

Üyelerden biri babama telefon etmek için yandaki kapıya koştu. Bütün bunlar olurken öylesine konuşmaya dalmıştı ki babamın telefon numarasını almayı unuttu.

Başka bir üye yarama konulacak buzu almak için sokağa çıktı. Yolda kulübün başka bir üyesine raslayınca ona nutuk çekmiye başladı. O kadar uzun konuştu ki niçin evden çıktığını unuttu. Üyeler bizim evde toplandıkları zaman ben sokakta oynuyordum, tekrar düşebilecek duruma gelmiştim bile.

Bu kulübün üyeleri durmadan konuşma güçleri ne göre derece alırlar. Konuşacak başka bir kimse yoksa kendi kendilerine yüksek sesle konuşabilirler. Kulübe girerken hiçbir ücret ödenmez. Yapılacak tek şey durup dinlenmeden konuşmaktır. Siz de bu kulübe üye olmak istiyor musunuz?

Yaşasın Kadın Konferans Kulübü!...

Murali Gopalakrishan (7 yaşında) Hindistan
Bu yazı Hindistandaki yarışmada birinci mükâfatı kazanmıştır

KEDİ ile ÖRDEK

KÜÇÜK bir kedi ile ördek yavrusu arkadaş olmuşlardı. Her gün beraber oynuyorlardı. Aradan biraz zaman geçtikten sonra oynayacak oyunları kalmadı, canları sıkılmıya başladı. Kedi :

— Ben artık kedi olmaktan bıktım, dedi. Başka hayvanların hayatına imreniyorum.

Ördek yavrusu :

— Hakkın var, dedi. Benim de ördek olmak hoşuma gitmiyor.

Kedi biraz düşündükten sonra :

— Bak, aklıma bir şey geldi, dedi. Sen kedi ol, ben de ördek olayım. Böylece birbirimizin hayatını deneriz.

Ördeğin de bu işe aklı yatmıştı. Kediyi gagasıyla zorla suya itiyor :

— Hadi karnını doyur, diyerek kafasını suyun içine sokmağa çalışıyordu.

Ördek gibi yaşamak küçük kedinin hiç hoşuna gitmemişti. Arkadaşına :

— Şimdi sen kedi ol da aklın başına gelsin, dedi.

Hemen bir fare tutup ördeğin karşısına koydu. Ördek korkusundan :

— Ben kedi olmaktan vazgeçtim. Ne olur şu fareyi sen tut, diye bağırmaya başladı.

İki arkadaşın artık canı sıkılmıyordu. Biraz önceki aptallıklarına gülerek : «Bir daha halimizden şikâyet etmiyelim,» diye karşılıklı birbirlerine söz verdiler.

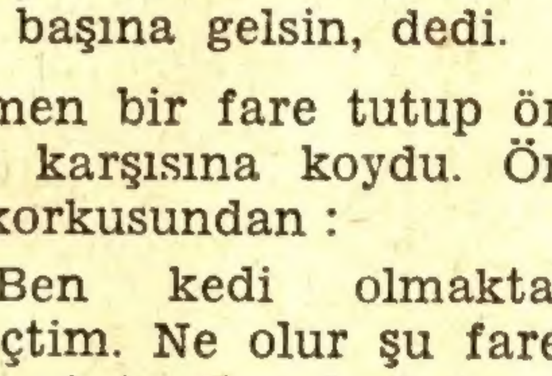

Viyanalı Sanatkâr Çocuklar

Geçen ay, Avusturya Kültür Ataşeliğinin güzel bir teşebbüsüyle İstanbul'a gelen «Viyana Gençler Triosu» nu dinleyebilen kardeşlerimiz çok bahtiyardırlar.

Bilirsiniz ki, trio demek piyano, keman, viyolonsel karması üçlü bir müzik topluluğu demektir. Bu «Viyana Gençler Triosu» nda piyano çalan erkek çocuk 13, keman çalan erkek çocuk 15, viyolonsel çalan kız da 14 yaşındaydılar. Henüz çocuk denilebilecek yaşlarına rağmen o kadar ustaca çaldılar ki, bütün dinleyenleri hayran bıraktılar. Alkıştan avuçlar patladı. Bütün salon heyecandan çın çın çınladı.

Herhangi bir müzik âletini iyi çalmak çok güç bir iştir. Bunu hakkiyle başarabilmek için yıllar yılı, sabırla çalışmak gerekir. Bir trio içinde beraberliği sağlıyarak çalışmak ise, yalnız çalmaktan daha güçtür. İşte, bu birbirinden sempatik Viyanalı çocuk sanatkârlar, bir arada çala çala birbirleriyle o kadar kaynaşmışlar ki, mükemmel bir (ekip) olmuşlar. Daha pek küçükken müziğe olan istidatlarını bıkmadan, usanmadan çalışarak işleye işleye, bugün dünyanın hayranlığını kazanan bir topluluk yaratmışlar.

Kendilerini Türk çocukları adına candan kutlarız.

ROKET TAMİRCİSİ

ALİ Çetin, kırılan âletleri, bozulan makinaları tamir etmeyi çok severdi. Oyun oynamaz, çok fazla ders çalışmaz, hep böyle şeylerle uğraşır dururdu. Cebinde her zaman paslı bir çakı, sapı kırık bir tornavida, delikleri tıkamak için kullandığı bir parça sakız taşır, her gittiği yerde :

— Benim bu âletlerle tamir edemiyeceğim şey yoktur, diye övünürdü.

Bir sabah, Ali Çetin'in annesi, elektrik süpürgesiyle halıları süpürecekti. Fişi prize soktu. Düğmeye bastı. Makina işlemedi.

— Eyvah, süpürge bozuldu galiba, diye söylendi.

Ali Çetin hemen :

— Anne, ben onu yaparım, dedi.

Annesi buna asla izin vermiyecekti ama, çocuk kaşla göz arasında cebinden âletlerini çıkarmış, elektrik süpürgesinin başına geçmişti. Bir vidayı söküp yeniden taktı. Bazı yerlerini karıştırdı. Sonra düğmeye üç kere bastı. Birdenbire hiç beklenmedik bir şey oldu. Daha önceden süpürgenin torbasına dolan tozlar burnunun ucundan dışarıya fışkırdı. Annesinin üstü başı toz içinde kaldı.

— Ah, yaramaz çocuk, diye bağırdı. Ben temizlik yaparken sen burada ne arıyorsun? İşime burnunu sokmasan olmaz mı?

Çocuk annesinin çok kızdığını görünce biraz dolaşmak için sokağa çıktı. Berber dükkânının önünden geçerken içeriye bir göz attı. Berber, oturduğu yerde uyuklayan bir müşterinin makasla saçını kesiyordu. Ali Çetin dükkâna girerek :

— Niçin yeni aldığınız saç kesme makinasını kullanmıyorsunuz, diye sordu.

— Bozuldu.

O sırada telefon çaldı. Berber, işini bırakıp koştu. Ali Çetin, paslı çakısını çıkardı. Saç kesme makinasının orasına burasına vurdu. Biraz kurcaladı. Düğmeye basıp uyuyan adamın başına tuttu. Adamın tepesi alnından ensesine kadar açılmış, yandaki kabarık saçlarla başı çok acayip bir şekil almıştı. Çocuk, saçın biçimsiz kesilmesine aldırış etmiyor, makinayı tamir ettiği için seviniyordu.

Berber, ne yapacağını şaşırmıştı. Müşteri uyanınca ne diyecekti? Ali Çetin, dükkânda kendisine bir iş kalmadığını görünce tekrar sokağa çıktı. Çörekçi fırınına gitti. Fırıncıyı tanırdı. Adam Ali Çetin'i görünce :

— İyi ki geldin, dedi. Ben kahve içmeye gidiyorum. Biraz sonra buraya bir adam gelip elektrikli yumurta çarpma âletini tamir edecek. Beklesin, çabuk dönerim.

Çocuk, fırıncının verdiği pastayı yerken aklına bir şey geldi.

— Onu ben tamir ederim, diyerek biraz sakız çiğnedi.

Bunu, yumurta çarpma âletinin bir yerine tıkadı. Yuvarlak telleri çevirdi. Fişi prize soktu ve biraz oynattı. Fırıncının :

— Dur, yapma, demesine vakit kalmadan âletin ucunu tezgâhın üstünde duran küçük bir kâseye soktu. Bunun içindeki yumurta, süt ve unlar her tarafa saçılmaya başladı. Fırıncının üstü başı, hamur oldu. Ali Çetin, kaçar gibi dükkândan çıktı.

— En iyisi Makinist Altan'a gideyim, diye düşündü. Belki onun tamir edilecek bir şeyi vardır.

Makinist Altan, evinin bahçesinde büyük, yuvarlak bir roketin başında duruyordu. Ali Çetin'e :

— Bak, bu roketi ben yaptım, dedi.

— İşliyor mu?

— Hayır. Bir haftadır motoru çalıştıramadım.

O sırada birisi makinisti çağırdı. Ali Çetin'e :

— Ben şimdi dönerim, dedi. Sakın roketi elleme.

Ali Çetin, bunu dinlemedi. Makinist Altan gözden kaybolunca rokete bindi. Motoru dikkatle gözden geçirdi. Cebindeki âletlerle birkaç yerini düzeltti. Sonra bir düğmeye bastı. Roket birden havalandı. Makinist Altan :

— Dur, diye koştu.

Roketin gürültüsünden berberdeki müşteri uyandı.

— Ne oluyor, diye sordu.

Fırıncı :

— Yine mi bu çocuk, diye söylendi.

Ali Çetin, roketten elini sallıyarak :

— Motoru tamir ettim, diye bağırdı.

Roket, havada birkaç defa döndükten sonra tekrar havalandığı yere indi. Annesi koşarak Ali Çetin'e sarıldı :

— Seni havada görünce çok korktum, dedi. Yoksa motoru sen mi tamir ettin?

Ali Çetin :

— Evet anneciğim, dedi.

Yaptığı şeylerden biri nihayet işe yaramıştı.

Boğazda Yakalanan Korkunç Bir Canavar

Kırk yıllık balıkçı Kuloğlu Hayri usta geçen ay içinde bir gün Boğaziçinde, şimdiye kadar görülmemiş irilikte (uzunluğu 6 metre, ağırlığı 5 ton, yâni 5000 kilo) bir köpek balığı yakalamıştır. Ama pek güçlükle ve altı saat uğraştıktan sonra. Olan biteni Hayri ustanın kendisinden dinliyelim :

«Sabahleyin Boğazda yakaladığımız 500 kilo ağırlığında bir orkinozu sandalımıza bağlamış, çeke çeke Ortaköy önlerine gelmiştik. Birden gayet büyük bir köpek balığı çıkarak orkinosun yarısını koparıp yuttu. Hemen üstüne ilerledik, üç yerinden zıpkınladık, kovalamağa başladık; arada iki olta da yuttuğu halde balık hâlâ canlı ve kuvvetli bizi sürükleyip gidiyordu. Birkaç defa az kaldı batacaktık. Bereket versin ki etraftan imdadımıza koştular : yetişen üç balıkçı sandalı ve bir balıkçı motörünün de yardımı ile, altı saat uğraştıktan sonra, korkunç canavarı öldürebildik.»

Bu dev balığı çeke çeke Salıpazarı liman rıhtımına yanaşmışlar. İki saat de orada uğraşmışlar, nihayet liman vinçlerinden birinin yardımı ile beş tonluk gövdeyi denizden çıkarıp rıhtıma indirebilmişlerdir.

Bilenlerin söylediklerine göre bu irilikte bir deniz mahlûğu İstanbul Boğazında ilk defa avlanmıştır.

Zıpır'ın Serüveni

ZIPIR, bir sabah kahvaltısında :

— Artık büyüdüm ben, dedi. Hem maymundan daha çok bir insana benziyorum. Köye gidip insanlarla beraber yaşıyacağım, onlar gibi giyineceğim. Bir şapka bir de altın kravat iğnesi alacağım...

Zıpır'ın ailesi en küçük oğullarının fikrini hiç beğenmedi. Hep birden cırtlak seslerinin olanca güciyle haykırmağa başladılar. Ormanın en akıllı maymunu bilinen Zıpır'ın dedesi :

— Soyumuzda bir tek maymun şimdiye kadar bu ormandan ayrılmadı! Sen mi yeni usuller icad edeceksin, yumurcak... diye Zıpır'a çıkıştı.

— O eskidendi dede; dedi Zıpır. Ben yeni asrın maymunuyum, karanlık ormanımızdan başka yerler de görmek isterim. Kravat iğnesinden başka bir de dolma kalem alacağım.

Dedesi büsbütün kızdı :

— Bunları sana almak için para nerede akılsız çocuk?

Zıpır, hiç de saygılı olmayan bir halle ıslık çaldı ve güldü.

— Armut piş, ağzıma düş! diye beklerseniz bulamazsınız elbet. Ormandaki muzlar, hindistan cevizi ne güne duruyor? Amma da uyuşuksunuz!...

Maymun anne ağlamağa başladı :

— Dedenle ne biçim konuşuyorsun Zıpır, nereden öğrendin bunları?

Zıpır :

— Beyaz adamlardan öğrendim. Kauçuk tarlalarında çalıştıkları zaman hep dinlerim onları. Ha, bakın : bir şemsiye de alacağım, yağmura karşı bire bir!...

Maymunlar hep birden, Zıpır'ın gevezeliğine önem vermemeğe, insanlarla alış veriş etmemiye karar verdiler.

— Öyledir zaten. Yaşlılar gençlerle asla anlaşamazlar, dedi Zıpır. Geçen gün bir işçi de ustabaşıya böyle söyledi.

— Kavga mı ettiler; insanların kavgaları eksik değildir. çünkü...

— Yo, kavga etmediler. Ustabaşı, «Çocuklar, nehirde timsahlar türedi, girmeyin bundan sonra;» dedi. İşçi, «Timsah falan yok, ustabaşı korkutmak için söylüyor,» dedi.

Zıpır'ın kardeşleri ilgilendiler :

— Kim haklı çıktı?

— İşçi tabiî. Nehre girdi, yüzdü... Yalnız kıyıya döndüğünde bir ayağı eksikti. Ama sağ olduğuna göre haklı olan o...

Maymunlar, söyliyecek söz bulamadılar, Zıpır da onların şaşkınlıklarından faydalanarak daldan dala, ağaçtan ağaca atlıyarak ormanın öbür ucuna, oradan da beyaz

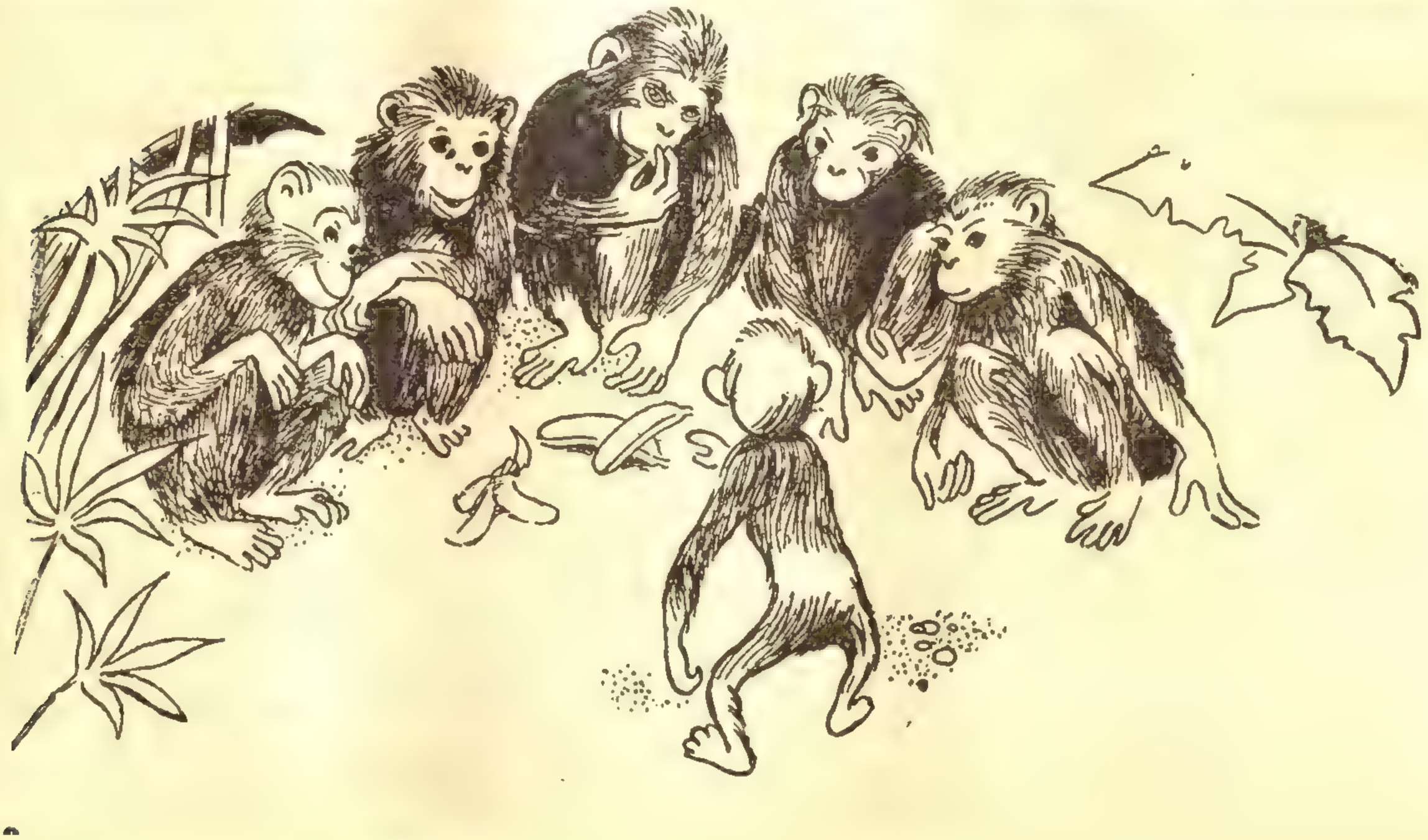

insanların köyüne ulaştı.

İnsanlar, küçük maymunu iyi karşıladılar. O günden sonra Zıpır için yepyeni bir hayat başladı.

★

Epey zaman geçti. Bir gün maymunlar ormandaki küçük bir düzlükte birbirlerine muz ziyafeti çekerken, liyanoslardan yaptığı salıncakta sallanan küçük bir maymun, birdenbire :

— Zıpır ağabey geliyor, Zıpır ağabey geliyor!... diye bağırdı. Şapkasız ama... kravat iğnesi de yok galiba... Hem zayıflamış...

Zıpır'ın dedesi düşünceli bir halle ensesini kaşıdı.

— Yüzde yüz başına bir şeyler geldi zavallının. Hırpalamıyalım bari...

Hepsi yaklaşan Zıpır'a merakla bakıyordu. Halbuki Zıpır'ın halinde acayip bir şey yoktu. Neşeli bir sesle :

— Günaydın! diyerek etrafına bakındı. Sonra alaylı bir tavırla :

— Hep muz yiyorsunuz, değil mi? Ben insanlarla yaşarken daha çeşitli yemeklere alıştım.

Annesinin muzları kaldırmağa hazırlandığını görünce :

— Yo, dursun; ben de hatırınız için on, on beş tane yerim; ama sırf sizi kırmamak için...

— Orada ne yiyordun, yavrum? diye sordu annesi.

Zıpır, bir yandan muzları atıştırıyor, bir yandan anlatıyordu :

— Ne yemediğimi sor! Sebze kabukları, kabak çekirdeği, ekmek artıkları, elime ne geçerse... Yasak olduğu halde, bizi görmeğe gelenler, hele çocuklar kafeslerimize öte beri atmadan yapamazlardı.

— Nee?... Kafeste mi yaşıyordun, Zıpır?...

— Tabii. Kafeste olmasam kaçardım, insanlar da beni seyretmek zevkinden mahrum olurdu.

Annesi sevgi ve gururla

Zıpır'a baktı. O da kabara kabara anlatmağa devam etti :

— Avuç dolusu para vererek seyrederlerdi bizi!

— Öyleyse çok para kazandın Zıpır, aferin sana!

— Canım, kazanan ben değildim. Parayı, kafeslerimizin bulunduğu bahçenin kapısında tahta kulübede oturan mavi kasketli adam topluyordu. Bayanlar arasında : «Aman ne çirkin şey; ne pis kokuyor bu maymunlar... Aslanlar daha güzel!...» diyenler olurdu. Ama bunu yüzde yüz şaka olarak söylerlerdi.

Zıpır'ın annesi de bunun şaka olduğuna emindi. İhtiyar, tecrübeli dedeleri, maymunların fena koktuğunu ilk defa işittiğini söyledi. Sonra hepsi gene Zıpır'ı dinlemeğe koyuldu. Böyle güzel, heyecan dolu bir hayattan sonra nasıl oldu da ormana döndüğünü öğrenmek istiyorlardı.

— Bir gün dehşetli bir nezleye tutuldum. Bahçemize sık sık gelen yaşlı bir bayan : «Bu hayvancık or-

— Sonu 48. sayfada —

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

SAYISIZ KÖKLERİ OLAN AĞAÇ

Hindistanda yetişen Banyan ağacının bazı dalları gövdesinin üst kısmından aşağıya doğru uzar. Bunlar toprağa ulaşınca kök salar. Böylece bir ağacın bir sürü kökü olur.

•

ARI KOVANINDAKİ İŞ BÖLÜMÜ

Arı kovanındaki arılar aralarında iş bölümü yaparlar. Bazıları kanatlarını yelpaze gibi sallıyarak kovanı havalandırır, bazıları yavru arılara bakar, bazıları arı beyine hizmet eder. Balmumu petekleri yapanlarla çiçeklerin balını toplayan arılar çoğunluktadır. Bunlardan başka nöbetçi arılarla savaşçı arılar da vardır.

•

DÜNYANIN EN UZUN TÜNELİ

Dünyanın en uzun tüneli Alplerdeki Simplon tünelidir. Milano'yu Paris'e bağlayan demiryolu üzerindedir. Uzunluğu 20.5 mildir. Tünelin açılması yedi yıl sürmüş, 1906 da bitmiştir.

•

EN GÜZEL HAYVANAT BAHÇESİ

Dünyanın en büyük ve en güzel hayvanat bahçesi Amerika Birleşik Devletlerindeki Bronx Hayvanat Bahçesi'dir. Burada en son ilim araştırmalarından faydalanılarak her türlü hayvana kendi istediği tabii hayat şartlarını sağlayan çevreler hazırlanmıştır. En ilgi çekici yeri çocuklara mahsus olan kısmıdır. Buraya para ile girilir. Yanında çocuk olmayan büyükler giremez. Çocuklardan büyüklerin iki katı fazla para alınır. Çocuklar buradaki hayvanların yanına sokulup okşar, fil, deve, kaplumbağa gibi hayvanların üstüne biner, istediği hayvana yem verir. Londra'da da böyle bir hayvanat bahçesi vardır.

•

DÜNYANIN EN BÜYÜK TELESKOPU NERDEDİR

Dünyanın en büyük teleskopu Kaliforniya'da Palomar dağının üstündeki teleskoptur. Gözle göremediğimiz yıldızların resmini çeker. Bize görünen en sönük yıldızdan 100.000 kat daha sönük olan yıldızların bile bu teleskopla resmi çekilebilir. Teleskop 500 ton ağırlıktadır. İçinde bulunduğu rasathane on katlıdır.

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Kabahatlerimiz, Kusurlarımız..

Karagöz — Babacığım, bugün okulda öğretmen çok tuhaf bir sual sordu.

Karagöz — Ne gibi?

Karagözcük — Bak anlatayım babacığım, öğretmen, dedi ki, bugün evden okula gelirken yaptığı kabahatleri, kusurları açıkça anlatanlara hediyeler dağıtacağım.

Karagöz — Ooo, doğrusu yaman bir sual!

Karagözcük — Önce korktuk. Kimse elini kaldırmadı. Sınıfı bir sessizlik kapladı. Sonra öğretmen: «Korkmayın, kormayın» dedi, «sizi cezalandırmam, benim anlamak istediğim, içinizde kimlerin kendi kabahatlerini görebildiğidir. İnsanlar çokluk başkalarının kabahatlerini görür de kendi kabahatlerini görmezler. Meselâ ben de bugün okula gelirken büyük bir suç işledim. Şimdi size onu açıklıyacağım, ama önce siz başlayın söylemeye bakalım» demesin mi?

Karagöz — Sizin öğretmen de pek kurnaz haa..

Karagözcük — Öyle babacığım, öyle. Çok kurnaz bir öğretmenimiz var bizim.

Karagöz — Eee, sonra ne yaptınız?

Karagözcük — Bir zaman öyle susakaldık. Öğretmen de hiç sesini çıkarmadan bekledi. Sonra içimizden bir kız elini kaldırdı. Öğretmen de ona: «Aferin Ayşe kızım» dedi, «sen sınıfın en cesur kızıymışsın da haberimiz yokmuş bizim, seni tebrik ederim. Anlat bakayım, suçun neymiş.»

Karagöz — Yazık be siz erkeklere. Demek bir kız kadar cesur olamadınız. Doğrusu aferin o kıza. Neymiş kabahati bakalım?

Karagözcük — Otobüste oturuyormuş. Bir ihtiyar kadın ayakta kalmış. O da onu görmemezlikten gelmiş. Kalkıp yerini vermemiş.

Karagöz — Yalnız o mu, bunu çoğunuz böyle yapıyorsunuz. Ayakta kalan büyüklere yer vermek hiçbirinizin aklına gelmiyor. Doğrusu bu çok ayıp. İhtiyarladığınız zaman bunun ne demek olduğunu siz de anlarsınız.

Karagözcük — Ben ayakta kalan büyüklere her zaman yerimi veririm.

Karagöz — Buna çok sevindim. Başka kabahatli çıkmadı mı?

Karagözcük — Başka bir çocuk da, bu sefer bir erkek, Hasan kalktı, şunu söyledi: «Ben de öğretmenim» dedi, «kahvaltı etmeden okula gldim.»

Karagöz — Aaa, bunu sen de yapıyorsun bazan. Böyle aç biilâç okula gitmenin sağlık için ne kadar zararlı olduğunu unutuyorsun.

Karagözcük — Evet, biliyorum babacığım, çok fena yapıyorum. Ama okula geç kalmamak için..

Karagöz — Sen de zamanında kalk. Midesi boş olanın kafası işlemez. Üstelik de mikroplara karşı koyamaz, hasta olur.

Karagözcük — Biliyorum, biliyorum babacığım, bir daha kahvaltı etmeden okula gitmiyeceğim.

Karagöz — Aferin sana. Aklını kullanırsan daima doğru yolu bulursun.

Karagözcük — Bir başka arkadaş da: «Bugün yüzümü yıkamadan okula geldim» dedi. Bir başkası: «Otobüste bağırarak konuştum.» dedi. Bir başkası: «Çantamı arkadaşımın kafasına attım.» dedi.

Karagöz — Haa, bak, sokaklarda çanta düellosu ya-

Bilmeceler

● Bir odada her köşede bir kedi, her kedinin karşısında oturan bir kedi, her kediye bakan bir kedi, her kedinin kuyruğuna basan bir kedi var. Acaba hepsi kaç tane?

Cevap : 4 tane. Kediler birbirine bakıyor ve her kedi kendi kuyruğuna basıyor.

● Bir kıraliçenin önüne geçip oturmaya kim cesaret edebilir ?

Cevap : Şoförü.

● **Hangi kuşun kanatları vardır ama uçamaz?**

Cevap : Ölü kuşun.

● **Dünyada aynı anda herkes ne olur ?**

Cevap : Yaşlanır.

● **Fareleri her zaman ne kovalar ?**

Cevap : Kuyrukları.

● **Gözü olanın başı yoktur. Başı olanın gözü yoktur. Bunlar nedir ?**

Cevap : Dikiş iğnesi ile toplu iğne.

● **Bir bahçıvan bahçesine ilk olarak ne atar ?**

Cevap : Adımını.

GEMİCİ PENGUEN

BİLİRSİNİZ ki, hiçbir hayvan buzlarla kaplı Güney Kutbunda yaşamak istemez. Ama penguenlerin buradan başka bir yerde barınması imkânsızdır. Güney Kutbunu seymiyen tek penguen Pablo'ydu. Pablo çok üşürdü. Diğer penguenlerle pek dolaşmaz, yuvasında sobanın başından ayrılmazdı. Dünyanın başka yerlerinde Güney Kutbuna benzemiyen sıcak ülkeler olduğunu duymuştu. Bu ülkelerden birine canını atsa ne iyi olacaktı...

Bir gün aklına parlak bir fikir geldi.

— Bir kayıkla denize açılacağım, diye düşünüyordu. Ama herkesin bildiği kayıklardan olmıyacaktı bu. Tıpkı ev gibi bir kayık, daha doğrusu yüzen ev...

Düşündüğü şeyi yapması pek güç olmadı. Evi zaten hazırdı. Evinin durduğu buz parçasını, denizin üstünü kaplayan diğer uçsuz bucaksız buzlardan ayırdı. Sonra da içine atlıyarak bilmediği ülkelere doğru yola çıktı.

Yüzen ev, Güney Kutbunu çevreliyen buzlu denizlerden uzaklaşarak kuzeye sürükleniyor, Şili'nin kayalık sahili boyunca ilerliyordu. Gittikçe hava ısınıyor, penguenin içi tatlı bir sevinçle doluyordu. İşte onun aradığı hayat buydu. Başının üstünde güneş bütün yakıcılığıyla parlıyordu.

Hayretle evinin damının, duvarlarının eridiğini gördü. Yüzen evde ne varsa hepsi eriyordu. Hattâ üstünde durduğu kalın buz parçası bile... Böyle olacağı Pablonun daha önceden aklına gelmemişti. Telâşla iki yanına bakındı. Yalnız banyo teknesi erimiyordu. Çünkü buzdan yapılmamıştı. Pablo bunun kayık gibi suda yüzeceğini düşünerek içine atladı. Banyonun deliği açıktı. Buradan içine hızla su doluyordu. Akıllı Pablo buna da bir çare buldu. Duşu, durduğu yerden çıkararak borusunun ucunu teknenin deliğine soktu. Delikten giren su duştan geçerek banyodan dışarıya akıyor, bu hareket banyo teknesinin suyun üstünde bir jet uçağı gibi hızla gitmesine sebep oluyordu.

Pablo'nun keyfi yerine gelmişti. Seyahatinin sonuna ulaştığını anlıyordu. Önündeki masmavi denizin ortasında palmiye ağaçlarıyla süslü kumsal bir adacık belirmişti.

Pablo, karaya çıkarak altın gibi parlayan kumların üstüne uzandı. Hâlâ orada yaşıyor ve bu cennet adasından ayrılmak istemiyor.

---

pan çocukları çok görüyorum.

Karagözcük — Ben çanta düellosu yapmam. Bilirsin ki, eşyalarıma iyi bakarım.

Karagöz — Evet, maşallah öylesindir. Yani ne demek istiyorsun, senin hiçbir kabahatin yok mu?

Karagözcük — Olmaz olur mu? Ben de dün gece yatarken dişlerimi uvmadım, dedim.

Karagöz — Yalnız dün gece mi? Annen veya ben hatırlatmasak, gece yatarken dişlerini uvmak aklına gelmez. Bu ihmallerin cezasını ama sonra sen çekeceksin. Dişlerin çürüyüp ağrıyınca, sapır sapır dökülmeye başlayınca.

Karagözcük — Aman babacığım, diş ağrısı çok fena şey.

Karagöz — Bunu biliyorsun da yine de her gece yatarken dişlerini uvmayı yan çiziyorsun. Öğretmenin kabahati neymiş, ben de onu merak ettim. Sormadınız mı?

Karagözcük — Hiç sormaz olur muyuz, sorduk, o da sokağa tükürmüş!

★

SON PİŞMANLIK

PARA ETMEZ

Abonesini zamanında yenilemiyen kardeşlerimize hatırlatalım ki, ay başında dergileri gelmezse, kabahat ne bizde, ne de postadadır.

Sultanahmet Camii İstanbulumuzun en güzel eserlerinden biridir.

Canım İstanbul

BİR helikopterimiz olsaydı, bugün sizlerle böyle bir helikoptere binip doyasıya İstanbul mavilikleri içinde dolaşsak ve şehri havadan seyretseydik... Kimbilir ne güzel yerler, ne inanılmaz, rüya gibi manzaralar görecektik.

Mademki helikopterimiz yok, gelin bu işi taban arabasiyle yapalım. Biraz yoruluruz, ama bu gezinti yorgunluğumuza değer!

Darılıp gücenme yok, ben bugün İstanbul'u, Çamlıca tepesinden seyretmek istiyorum. Yazın, güzün neresinde olursak olalım, Çamlıca tepesinde rüzgâr vardır, ona göre giyinin... Vapurla Üsküdar'a geçer, oradan tramvaya bineriz. Sonra da yürürüz... Buralarda hava o derece saftır ki, insan asla yorulmaz, karnı da hemen acıkıverir.

Çamlıca'dan İstanbul'a bakan gözler neler görmez? Mızrak mızrak göğe çekilen minareler, kubbe kubbe dinlenen bir medeniyet... Sere serpe uzanmış Boğaziçi... Işıl ışıl sular... Beyaz bulutlar...

İnsan bu manzaraya bakar bakar da İstanbul'u buradan başka hiçbir yerden bu kadar güzel göremem der.

Der mi? Verin öyleyse elinizi... kuş olup uçalım, uçalım da Kandilli tepelerine konuverelim... İnanın buradan da aynı şeyi söyliyeceksiniz... Galata Kulesinden, İstinye sırtlarından, Hilton Otelinin damından, Bayezid

Yukarda : Ayasofya müzesinin kubbesi.
Yanda: Şehzade Camii

1

2

1. Boğaziçinden bir görünüş.

*

2. Dikilitaş ve Sultanahmet cami minareleri.

Kulesinden, Süleymaniye minarelerinden, kısaca, hangi yükseklikten bakarsanız... İstanbul bir manzaralar şehridir... En usta ressamın elinden, Tanrı vergisi olarak çıkmış en güzel resimler gibi...

İstanbul yedi tepe üzerine kurulmuş bir şehirdir diye söylenir ,ama biz ne demiye bu güzelliğe hep tepelerden bakalım...

Gelin biraz da şehrin içine girelim, havasına karışalım, kaldırımlarında yürüyelim.

Tabiî, önce Galata Köprüsünü geçmek var... Ne köprüdür o köprü... Tramvaylar sel sel akar, otomobiller sel sel akar, insanlar sel sel akar...

İnsanın çoğu zaman köprü üstünde durası gelir... Durası ve avare avare, geleni geçeni seyredesi...

Bırakın, kalabalık sizi alsın götürsün... Bakalım nereye götürür... Ben derim ki, ille Mahmutpaşa'dan, Kapalıçarşıdan geçelim...

Ne çarşıdır bu çarşı... Renk cümbüşü buradadır, ses cümbüşü buradadır... O çığırtkan satıcılar, âdeta hanımların eteğine yapışır, zorla alış veriş ettirirler...

Yüz kuruşluk malı, al aşağı ver yukarı bazen yirmi beş kuruşa alabilirsiniz. Kapalıçarşı kapalı kutu gibidir... Bir giren bir daha çıkmak istemez...

Ama, oradan çıkıp da Bayezid camiinin arkasındaki asırlık kestane ağacının gölgesinde biraz dinlenmek de iyi olur... Hele Sahaflar Çarşısına uğrayıp birkaç tane de kitap alabilirsek ne âlâ...

Bundan öte yolumuz üç çatal olacaktır: Sultanahmet'e mi inelim, Aksaray'a mı inelim, Fatih'e mi?

Sultanahmet bizi Topkapı Sarayı Müzesine götürecektir. Eski İstanbul'u avucunuzun içine alıp görmek mi istiyorsunuz, mutlaka Topkapı Sarayına gitmelisiniz... Oradan da Marmarada güneşin batışını seyredersiniz... Bu efsane gibi bir güzelliktir.

Aksaray'a mı iniyorsunuz, yeni üniversitenin önünden geçeceksiniz, yeni yollardan

aşağı doğru ineceksiniz... Bu yollar gide gide sizi Topkapısına ve bir kısmı yeni tamir edilen Bizans surlarına götürecek...

Surları gezmek için bir gün ayırabilirsiniz... Yorulursanız, sur diplerine sığınmış minicik mahalle kahveleri vardır, onlarda eski İstanbul'dan bir hava bulabilirsiniz... Az konuşan çok düşünen yaşlı İstanbullular nargile tokurdatır, yeniler ya gazete okur, ya tavla oynar... Siz de mor salkımların gölgelediği bu mahalle kahvesinde bir çay içersiniz. Yanında İstanbul'un meşhur simidinden de yemeyi unutmayın...

Bayezit'ten Fatih'e doğru yürüyorsanız, mutlaka Fatih medreselerini ve onun muhteşem şahsiyeti için yaptırdığı küçücük türbeyi görün... Akdeniz ve Karadeniz medreselerinde uzun uzun gezinin... Türkler ilme her zaman çok değer verdiler, çok saygı gösterdiler... Bu medreseler işte bunun örneğidir.

İstanbul camilerini, anıtlarını, müzelerini bir bir saymıyorum... Ama mademki İstanbul'u tanımaya uğraşıyoruz, siz vakit buldukça bunları bir bir gezin, öğrenin çocuklar... Hele şehrin ortasında Fatih ve Şehzade camileri arasında yükselip uzayan Bozdoğan su kemerinin bir kenarına dayanmış Gazanferağa Medresesi vardır, şirin, küçük bir yapı... Oraya mutlaka gidin, şimdi orası İstanbul Müzesidir.

Ben olsam, Beyoğlu semtine geçişi bir bulutlu havaya bırakırım. Bana, tiyatrolar, sinemalar böyle günde daha iyi gelir.

Ve Beyoğlu semti, bugünkü İstanbulun sanat gösterileri semtidir.

Gelecek yazı :

Yarınki İstanbul.

Nezihe ARAZ

Ankaradaki Doğan Kardeş Kitap Kulübü kurucuları

GÜZEL BİR TEŞEBBÜS DAHA :

ANKARADA DOĞAN KARDEŞ KİTAP KULÜBÜ

7 Kasım 1959 tarihinde, bulunduğumuz Ankara, Yenimahalle'de bir kitap kulübü kurmaya karar verdik. Bu yazının altında isimleri olan arkadaşlarla kurduğumuz kulübün adı «Yenimahalle Doğan Kardeş Kitap Kulübü» dür.

Amaçlarımız :

1 — Bulunduğumuz yerde güzel, faydalı kitapları yaymak.

2 — Zararlı çocuk yayınları ile elimizden geldiği kadar savaşmak.

3 — Boş zamanlarımızı değerlendirmek için yazı, söz, resim ve iş yarışmaları tertip etmek.

4 — Aramızda güzel faydalı eğlenceler, spor çalışmaları yapmak.

5 — Bizler için faydalı bilgiler, günlük olayları, yeni kitapları bildiren bir duvar gazetesi çıkarmak.

Dileğimiz : Arkadaşlarımızın artması, kulübümüzün bizim için her gün daha faydalı ve uzun ömürlü olmasıdır.

Sorumlu Başkan : M. Tanfer

Başkan : Cengiz

Başkan Yardımcısı : Tunç

Muhasip : Ahmet Karabayram

Veznedar : Ahmet Karabayram

Kâtip : Hüseyin Karabayram

Kütüphaneci : Kemal Tanfer

Üyeler : Oktay Verol, Atılay, Kâmuran Tanfer

TAKLA ATARKEN...

TOPTOP küçük, çevik bir köpekti. İki köpek arkadaşı daha vardı. Bunlardan biri uzun beyaz tüylü bir köpekti, adı Bappi idi. Mopsi siyahtı. Sarkık kulakları yüzüne sevimlilik veriyordu.

Bir sabah, Toptop evinden çıkarak arkadaşı Bappiyi buldu. Karşılıklı, «Günaydın» demelerine vakit kalmadan :

— Bil bakalım ben ne yapıyorum, diye sordu.

— Bilmem.

— Takla atıyorum.

Bunu nasıl yaptığını göstermek için hemen orada otların üstünde takla attı.

— Beğendin mi?

— Çok güzel.

Bappi'nin yanından ayrılınca doğru Mopsi'ye gitti. Ona da aynı şeyleri söyliyerek sonunda bir takla attı.

Takla atmak çok hoşuna gidiyordu. Bu işe merak sardığından beri kimsenin yüzüne bakmıyordu.

Böylece günler, haftalar geçti. İki köpek başbaşa verip, Toptop'u takla atma hevesinden vazgeçirmek için bir çare aramıya başladılar. Ama bunun çok güç olacağını biliyorlardı. En sonunda akıllarına bir şey geldi. Toptop'un yanına giderek :

— Merhaba, dediler.

Toptop bu selâma karşılık olarak durduğu yerde birkaç takla attı. Bappi ile Mopsi bir ağızdan :

— Aman ne güzel, diyerek beğenmiş gibi göründüler, Bappi :

— Ben bir Fransız köpeği gördüm, dedi. Dümdüz bir yerde üstüste yirmi takla atabiliyordu.

Toptop sevinçle baktı :

— Yirmi takla mı? Ben daha çok atarım. İşte bakın.

Bunları söyler söylemez takla atmaya başladı. Mopsi onu zorla durdurdu.

— Burası geniş değil. İstersen parka gidelim, dedi.

Yolda Toptop :

— Ben istersem kırk takla bile atarım, diye övündü.

İki köpek :

— Tabiî atarsın, diyerek ona cesaret verdiler.

Parka gelmişlerdi. Toptop takla atarken diğerleri sayıyorlardı.

— Bir, iki, üç...

Toptop gittikçe hızlanıyordu.

— 20... 21... 22...

Parkın ortasındaki havuzun yanına geldiğinin farkına varmamıştı. Bir takla daha atınca suyun içine düştü. Yüzen birkaç ördek, köpeğin başına üşüşerek onu gagalamağa çalıştılar. Bappi ile Mopsi gülmekten bayılacaklardı.

Topton sudan çıkınca çok üşüdüğünü söyliyerek eve gitti. Arkadaşları :

— Ona kötü bir oyun oynadık. İnşallah dersini almıştır, diyorlardı.

Ertesi sabah Toptop yanlarına geldiği zaman hiç takla atmadı. İki arkadaşı birbirlerine bakarak göz kırptılar. Toptop :

— Bilin bakalım ben ne yapıyorum, diye söze başladı. Susta duruyorum.

Bappi ile Mopsi onun bu çeşit heveslerinin sonu gelmiyeceğini anlamışlardı.

ORMANDAKİ

DOSTLAR

HERMAN, bu ormana yeni taşınmış, onun için henüz kimseyle dost olmamıştı.

— Havalar soğuyor, vakit geçirmeden hazırlık yapmalı, diye düşündü.

Ansızın yanında durduğu ağacın tepesinden bir ses geldi. Başını kaldırıp baktı. Yaprakları dökülmüş bir ağaç dalında küçük bir sincap oturuyor, parlak gözleriyle Herman'ı süzüyordu. Herman gülümsiyerek :

— Günaydın. Nasılsınız, dedi.

Sincap biraz kibirli görünüyordu.

— Sizinle daha önce tanışmamıştık, dedi.

— Evet. Ben buraya yeni taşındım. Artık burada oturacağım.

Sincap, karşısındaki hayvanın boz renkli, seyrek, çarpık çurpuk tüylerine bakarak :

— Keşke bu taraflara taşınmasaydınız, diye öğüt verdi. Burada komşular görünüşlerine çok dikkat ederler. Biz her gün tüylerimizi güzelce fırçalarız. Bu, kürkümüze çok iyi geliyor. Anlıyorsunuz ya, herkes böyle şeylere meraklı.

— Öyleyse benim kürküm bu çevrenin modasına uymıyacak.

Sincap, yumuşak tüylü kuyruğunu sallıyarak kendini beğenmiş bir tavırla :

— Onu demek istemedim, diyerek sözlerine devam etti. Yalnız toplantılara çağırılmazsanız çevrenin durumunu anlarsınız.

O sırada yanlarına başka bir hayvan daha yaklaştı. Herman'a kayıtsızca bakıp yoluna gidecekti, ama sincap yukarıdan seslendi :

— Nasılsınız Bayan Klara?

— Siz orada mıydınız Sebastiyan kardeş? Toplantıma davetlisiniz. Geleceksiniz değil mi?

— Memnuniyetle, gelmeğe çalışırım. Bakın bu arkadaş yeni komşumuz. Sizinle tanıştırırdım, ama daha ben de adını bilmiyorum.

Herman söze karıştı :

— Bana dostlarım Herman derler. İnşallah dost olur, geçinir gideriz.

Bayan Klara'nın bakışları bu yeni hayvanın biçimsiz tüylerine takılıp kalmıştı. Kendisinin kuyruğu sincabınki gibi uzun değildi, ama tüyleri düzgün ve parlaktı. Sırtındaki iki çizgi görünüşüne ayrıca bir güzellik veriyordu. Herman'a :

— Biz Sebastiyan'la akrabayız, dedi. Biribirimize çok benzeriz. Benim ailem de sincap soyundan geliyor. Kusura bakmayın, vereceğim toplantıya sizi davet edemiyeceğim. Çok yakın dostlarımı çağırıyorum.

Herman için için gülerek :

— Anlıyorum, üzülmeyin, dedi.

Sincap ağaçtan inerek :

— Hoşça kalın. Ben tüylerimi fırçalatmaya gidiyorum, diyerek aceleyle uzaklaştı.

Herman da oradan ayrılarak yoluna devam etti. Havadan, çok küçük kar tanecikleri dökülmeğe başlamıştı. Derken uzaktan tanımadığı bir hayvan daha göründü. Herman konuşmuş olmak için :

— Bu yıl kar erken başladı değil mi, dedi.

Hayvan soğuk soğuk bakarak :

— Buranın yabancısısınız galiba, dedi. Kıyafetinizden öyle anlaşılıyor.

— Evet, yeni geldim. İsterseniz bana kısaca Herman diyebilirsiniz, dost oluruz.

— Biz dağ sıçanları bu mevsimde öyle pek ortalıkta dolaşmayız. Kışı uyuyarak geçirmek çok rahat oluyor. Bugün önemli bir iş için yuvamdan çıktım.

— Yoksa siz de Bayan Klara'nın toplantısına mı gidiyorsunuz?

— Evet, nereden bildiniz? Ama herhalde sizi çağırmamıştır, öyle değil mi?

— Doğru, çağırmadı. Ben bu kürkümle bu civarda kimsenin toplantısına gidemezmişim. Ama bir fikrim var. Ben komşularımı evime davet edeceğim. Bir tanışma partisi olacak. Siz de buyurmaz mısınız?

— Mademki istiyorsunuz, gelirim.

Herman, onun aslında dost olmak için değil, nasıl yaşadığını, evinin ne biçim bir yer olduğunu, neler yiyip içtiğini anlamak için geleceğini biliyordu, ama, bunu anlamamış gibi göründü.

Ertesi günü yeni tanıştığı diğer iki komşusunu da evine davet etti.

Akşam üstü kapısı çalındı. Herman kapıyı açarak :

— Hoş geldiniz, içeri buyurun, dedi.

Kapıdaki misafirler hayretler içinde kalmışlardı. İçlerinden hiçbiri adım atmaya cesaret edemiyordu. Nihayet Sebastiyan dayanamayıp :

— Bay Herman evde yok mu, diye sordu. Burası onun evi değil mi?

— Evet, içeri buyurun.

Bayan Klara çekinerek söze karıştı :

— Ama siz kimsiniz? Bay Herman'ın evinde ne arıyorsunuz? Ömrümde sizinki kadar güzel bir kürk görmemiştim. Kar gibi beyaz. Gümüş gibi parlıyor... Kuyruğunuzun ucundaki siyah benek ne kadar hoş! Size çok bakıyorum, ayıp oluyor, ama böyle bir kürk için her şeyimi verirdim.

Dağ sıçanı da kendini tutamadı :

— Siz galiba yeni komşumuzun zengin akrabalarından biri olacaksınız, dedi.

Herman artık bir açıklama yapmak gerektiğini anlamıştı :

— Hepiniz yanılıyorsunuz dostlarım, dedi. Ben Herman'ım. Siz galiba benden başka ermin görmemişsiniz. Bizim kürkümüz yazın buraya geldiğim zamanki gibi seyrek ve koyu renklidir. O zaman herkes bizi gelincik veya sansar gibi bir hayvan sanıyor. Kış gelip de kar yağmağa başlayınca, tüylerimiz beyazlaşır, sıklaşır. Böylece herkes ermin olduğumuzu anlar. Ama hâlâ içeriye girmediniz. Buyurun, çok eğleneceğiz.

Toplantı gerçekten çok güzel geçmişti. Giderlerken sincap ermine :

— Sizinle yakın dost olmak istiyorum, dedi. Gelecek seferki toplantıma en önce sizi çağıracağım.

— Kusura bakmayın, gelemiyeceğim. Yarın yine eski evime taşınacağım. Oradaki komşular birbirlerine tüylerinin güzelliğine bakarak değer vermiyorlar. Ama buraya gelip sizleri tanıdığım çok iyi oldu.

Misafirler gittikten sonra uzun uzun güldü.

— Bunlar ne biçim dost, diye düşünüyordu. Yaz gelince tüylerim yeniden koyulaşacak. O zaman yüzüme bakmayacaklar. Eski komşularımı nasıl özlemem!...

KİM BİLİYOR?

1. Bir ağacın gövdesine yerden 1 metre yükseklikte bir çivi çakıldığını düşünün. Aradan beş yıl geçince bu çivi yerden kaç metre yükseklikte olur?

2. Şu memleketler hangi kıtalardadır: Angola, Salvador, Paraguay, Estonya, Malaya, Tanganyika.

3. Bir gemi, suyun içinde kapladığı yeri dolduracak kadar sudan daha mı hafiftir?

4. Işık mı, yoksa ses mi daha çabuk gider?

5. Ümit ve Horn burunları hangi kıtadadır?

6. Şu gazlardan hangisi havada yanabilir: helyum, hidrojen, klor, azot.

7. En sert taş nedir?

8. Alkol ile sudan hangisi daha düşük sıcaklıkta kaynar?

— Doğru cevaplar 49. sayfada —

ROBOT MASKESİ

Komik bir robot maskesi yapmak ister misiniz? Bunun için başınıza geçecek kadar büyük bir kesekâğıdı

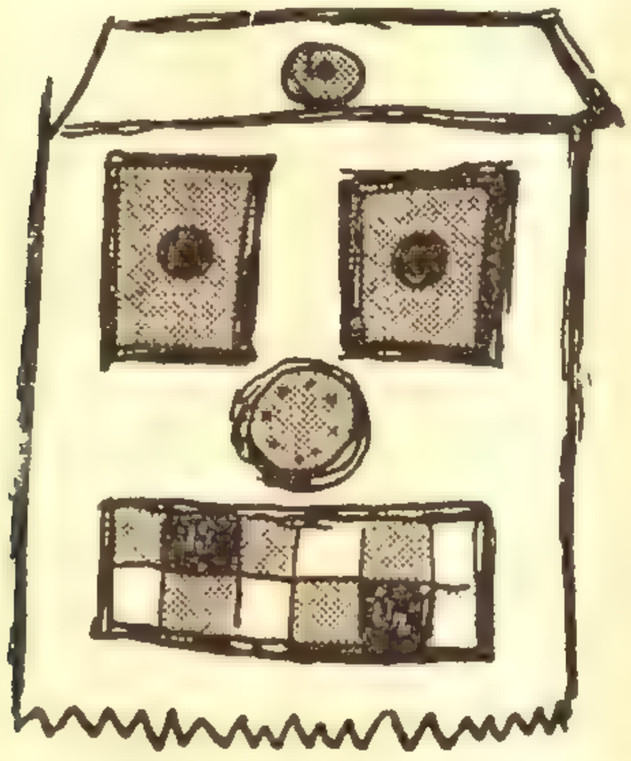

bularak gözlerinize rastlayan yerlere birer delik açın. Etrafını şekildeki gibi boyayın. Burun, ağız ve başın

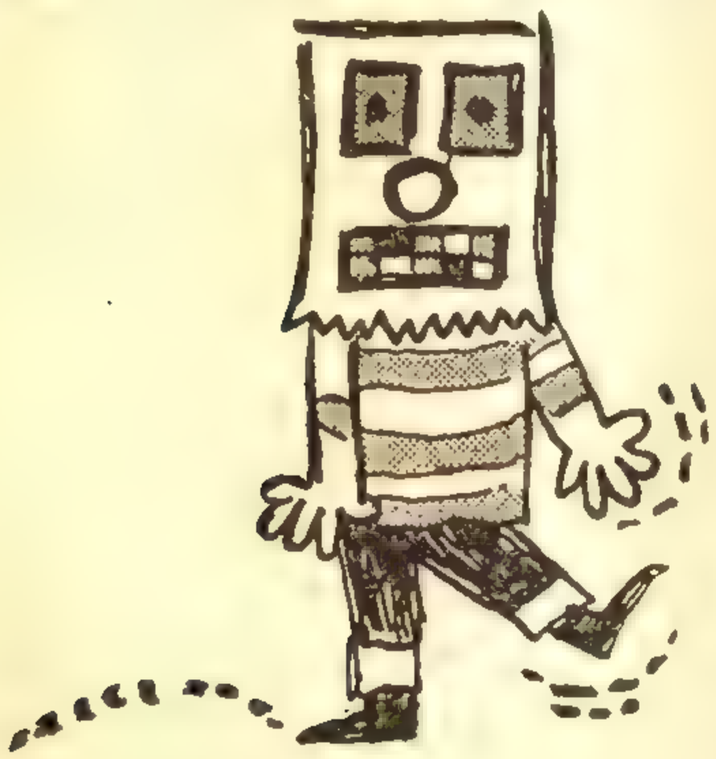

üstündeki düğmeyi şekle göre bakarak yapın. Maskeyi takınca birisi başınızdaki düğmeye basıncaya kadar hareketsiz durun. Ondan sonra dizlerinizi bükmeden robot gibi acayip bir şekilde yürüyerek arkadaşlarınızı güldürün. Kesekâğıdından yapacağınız maskeyi başka türlü boyayarak hayalinizde düşündüğünüz şekilde bir Merihli insana benzetebilirsiniz.

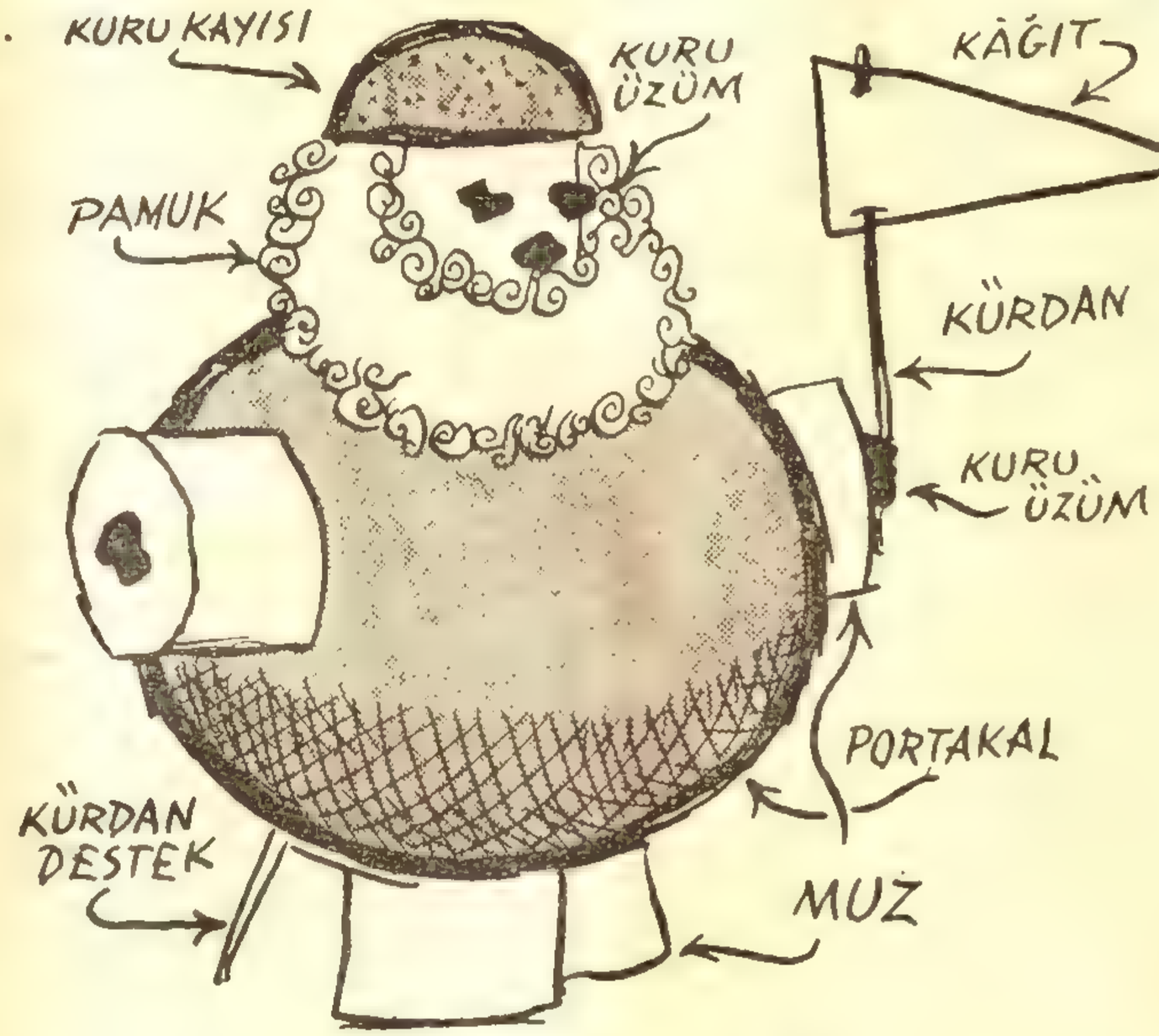

MEYVA ADAM

Arkadaşlarınızı evinize davet ettiğiniz zaman onlara önceden hazırladığınız böyle bir meyva adam ikram ederseniz hoş bir sürpriz olur. Adamın gövdesi bütün bir kırmızı elma, kolları, bacakları, başı muz parçalarıdır. Bunları gövdeye kürdanlarla tutturun. Yine küçük kürdan parçaları kullanarak yüzüne kuru üzümden iki gözle ağız yapın. Pamuk sakalla kuru kayısıdan şapka adamın süsünü tamamlar. Elinde tuttuğu bayrağa arkadaşınızın adını yazın. Ayakta dururken devrilmemesi için destek olacak bir kaç kürdan koyabilirsiniz.

Aboneni yenile ki,

ben de sana

her ay geleyim!

Doğan Kardeş

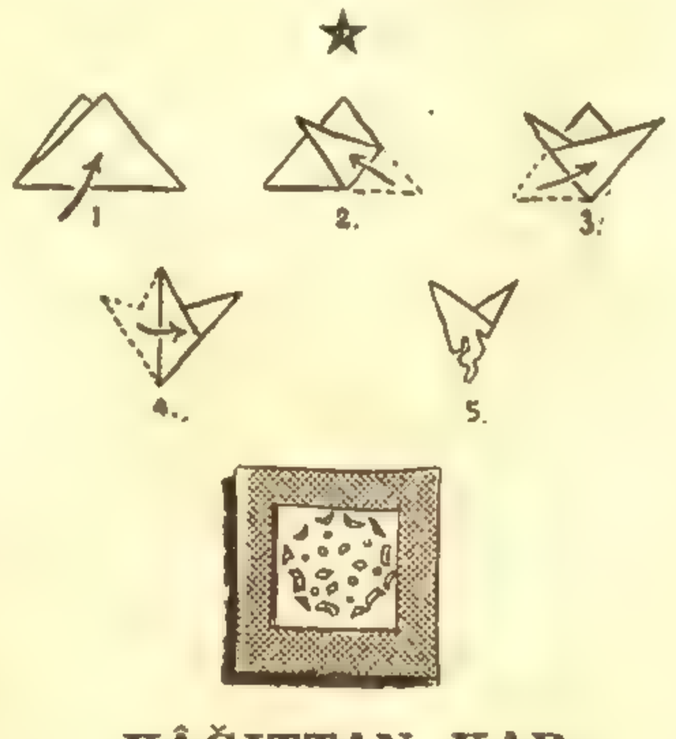

KÂĞITTAN KAR TANELERİ

Kâğıttan altı köşeli bir kar tanesi şekli kesmek çok kolaydır. Kare şeklindeki beyaz bir kâğıdı şekillerde gördüğünüz gibi katlayın. Beşinci şekle gelince iki kenarından makasla oymalar yapın. Kâğıdı açarak koyu renkli başka bir kâğıdın üstüne yapıştırın.

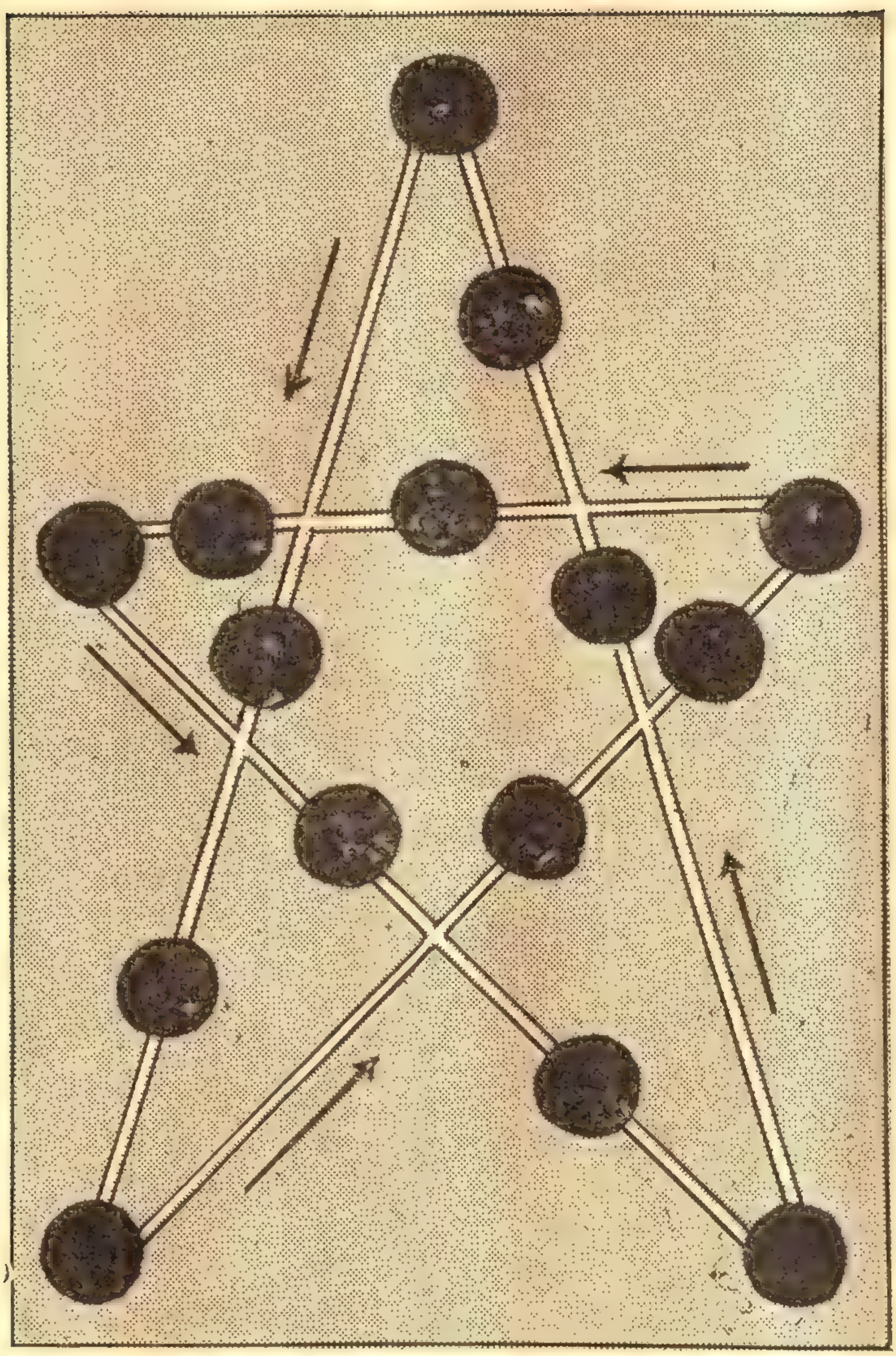

YILDIZ OYUNU

İşte size soğuk kış gecelerinde canınız sıkılmadan saatlerce oynayabileceğiniz çok güzel ve eğlenceli bir oyun. Bu oyunu 2 - 5 oyuncu oynayabilir.

Oyuna başlamadan önce kartondan küçük bir küp yapın. Bunun nasıl yapılacağını okulda öğrenmişsinizdir. Küpün dört yüzüne birer yıldız, beşinci yüzüne bir ay, altıncı yüzüne de bir güneş resmi çizin.

Oyunu oynamadan önce yukardaki şekli büyüterek bir kartona çizin. Her oyuncu eline değişik renkte bir düğme alsın, yıldızın bir köşesindeki yuvarlağa koysun. Sonra sırayla küpü zar gibi kullanarak atın. Eğer yıldız gelirse düğmenizi okla gösterilen yönde bir yuvarlak, ay gelirse iki yuvarlak, güneş gelirse üç yuvarlak ilerletin. Düğmeniz başka bir oyuncunun düğmesinin durduğu bir yuvarlağa rastlarsa ondan sonraki yuvarlağa atlamanız gerekir.

Yıldızın her tarafını dolaşarak başladığı yere ilk önce gelen oyunu kazanır.

KÜÇÜK KİTAPLIK

Bunu, kalın bir mukavva kutudan yapın. Kutunun bir yanını kesip açın. Kapağını sıkıca yapıştırın. Kutunun her tarafını güzel bir şekilde boyayın. İsterseniz

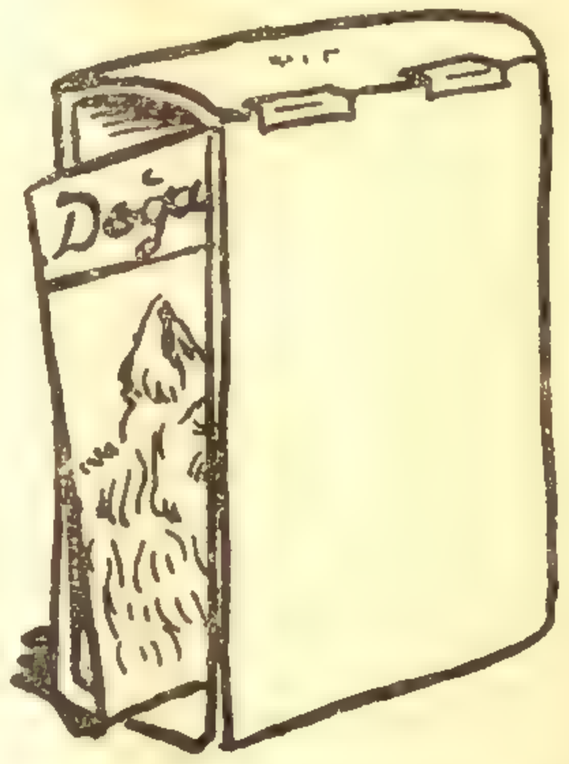

bunun yerine renkli kâğıt kaplayın. Doğan Kardeşlerinizi ve diğer dergilerinizi bu kitaplığa koyabilirsiniz.

★

YAPRAK ADAM

Sonbaharda ağaçlardan dökülen güzel renkli yaprakları toplayın. Bunları bir kartona, defter yaprağına yapıştırarak güzel süsler yapabilirsiniz. Bakalım bulduğunuz yapraklardan resimdeki gibi bir adam olacak mı? Kol ve bacaklar için ince uzun yapraklar, gövde için yuvarlak bir yaprak kullanın. Ayakları yapraktan kesebilirsiniz.

Çocukluğunu Unutamıyan Yazar

İSTANBUL'daki Heybeliada mezarlığında bir mezar taşı üzerinde şu satırlar okunur :

«Türk diline 48 yıl kalemiyle hizmet eden muharrir Ahmet Rasim burada yatıyor. Basılı eserlerinin sayısı yüzü geçer. Onu unutmamak her Türke borçtur. Mebus olarak öldü.»

— 21. Eylül. 1932 —

Bundan 27 yıl önce ölen ve 68 yıllık hayatı mezar taşında birkaç kelime ile hülâsa edilen Ahmet Rasim, çok sevilen ve okunan bir yazarımızdır. Yaşadığı günleri öyle canlı, öyle tatlı bir anlatışı vardır ki, her okuyanı zevkle sarar. Bizde, çocukluk çağlarını en iyi ve en geniş ölçüde yazmış bir insandır o...

İstanbul'da Fatihin Sarıgüzel semtinde dünyaya gelen Ahmet Rasim, her şeyini annesine borçludur. Çünki babası, o henüz doğmadan annesinden ayrılarak bir daha onu arayıp sormamış olan bir adamdır.

Annesi Nevber Hanım, en ufak bir geliri ve güveni olmadığı için, kocasından ayrılınca kendisini yetiştiren ailenin yanına sığınmak mecburiyetinde kaldı. Bu iyi aile o yalnız kadıncağızı bağrına bastı ve ufak bir eve yerleştirdi. İşte değerli ve ünlü yazar Ahmet Rasim bu minimini evde doğdu. Bütün hayatını yavrusuna bağlayan Nevber Hanım, el dikişi dikerek çocuğunu yetiştirmeğe çalıştı; birçok sıkıntılar içinde yaşıyacak kadar elde ettiği kazancını kendisinden çok evlâdına sarfetti; oğlunun okuyup adam olması en büyük isteğiydi. Ahmet Rasimi önce mahalle mektebine verdi. Fakat Ahmet Rasim, zaman zaman Nevber Hanımın ümitlerini kıracak kadar yaramaz ve haylazdı. Anne oğluna sık sık diyordu ki;

— Bak ben fakirim, oku, adam olmaya çalış yavrum! Ben de ölürsem ortada kalırsın!... Yaramazlık etme; beni üzme, ötekinden, berikinden söz işittirme!... Sonra hırpalanıyorsun. Zaten dayak yemekten kuru kemik kaldın.»

Küçük Ahmet Rasim, bu öğütlere hiç kulak asmıyordu. Yüzüne gülerek «ha,

Ahmet Rasim

hum» diyerek ancak annesini ve ceviz oynarken de mahalle çocuklarını kandırabildiğini itiraf eden Ahmet Rasim, mahalle mektebi hocasını hiç atlatamadığını ve bu yüzden de ayağını falakadan kurtaramadığını şöyle anlatıyor:

« Hiç hoca kanar mı? O müthiş falaka, üzeri yağlı gibi parlak duran değnek tabanlarıma indikçe bana dünyayı zindan ederdi. Okumak mı? Benim yediğim dayaklar hep onun yüzünden değil mi? Şehzade camii avlusundan iyi mektep olur mu? Topaç, ceviz, esir almaca, saklambaç, birdirbir, uzun eşek, kaydırak, kızak, kar topu, ağaçlara tırmanma... gibi oyunlar varken amme cüzünü kim bitirir?.. Ben cami avlusunda bu kadar oyun öğreniyordum, yetmez mi?»

Ahmet Rasim, çocukluğunda annesini üzmüş olmanın üzütüsünü bütün hayatı boyunca çekmiş gibidir. Birçok yazısında ondan derin bir saygı ve sevgiyle bahseder. Babasını ise hiç anmaz:

«Ah, anamı pek severim. Benim hem babam, hem de her şeyimdir. Onun el dikişi dikerek beni beslediğini bilirim.»

Bütün yaramazlıklarına, afacanlıklarına rağmen küçük Ahmet Rasim, çok iyi kalpli idi. İyi huyları, insanseverliği, herkese eşit davranışı yüzünden hayatı boyunca çok sevilmiş, saygı görmüştür. Ünlü bir yazar olduktan sonra bile bir mahalle mektebi öğrencisi kadar alçak-gönüllü idi. Kibir, gurur nedir bilmedi. Fakir, zengin; genç, ihtiyar herkese faydalı olmak, yardımda bulunmak isterdi.

Küçük Ahmet Rasim, yediği falakalar yüzünden mahalle mektebinden adamakıllı soğumuştu. Sabahları okula gidiyormuş gibi yapıyor ve soluğu cami avlusunda alıyordu.

Bir gün yine cami avlusunda oynarken ağır bir el kulağına yapıştı. Ahmet Rasim, bu işi arkadaşlarından birinin yaptığını sandı:

— Bırak kulağımı, sonra dönersem sana gösteririm! dedi ve ceviz torbasından çıkardığı cevizlerle nişan almağa devam etti. Fakat birdenbire ensesinde bir tokat patladı ve yüzü koyun yere düştü. Bir de ne görsün; mahalle mektebinin kalfası değil mi?.. Hocanın yardımcısı olan bir soy hademe!..

Ahmet Rasim yerden kalktığı zaman, öteki çocukların kendisine baktıklarını gö-

rünce, gözleri yaşardığı halde ağlayamadı. Adamcağız cellât gibi ona bakmakta idi. Zavallı Ahmet Rasim'in burnu kanıyordu. Fakat kalfa hiç oralı değildi; yine sert sert:

— Haydi mektebe!.. dedi.

Ahmet Rasim yerden cüz kesesini (çantasını) alarak içindeki cevizlerle okulun yolunu tuttu. Okula yaklaştıkça yüreği küt küt atmağa başladı.

Okula girer girmez falaka başladı. Bütün öğrencilerde ses seda yoktu. Ahmet Rasim yediği dayağın şiddetinden bayılmıştı. Yerden kalktığı zaman tabanlarının üzerine basamıyordu. Nihayet güç halle eve gelebildi. Kendisini bekleyen annesi birdenbire sarardı, çok üzüldü, ama bir şey söyliyemedi. Çünkü Ahmet Rasim'in başına gelenlerden haberdardı. Hoca Efendiye o müracaat etmişti. Hamama giderken okula uğrayarak çocuğunu almak istemiş, bulamayınca nerede olduğunu kalfaya söylemiş.

Ahmet Rasim o gece yemeği yer yemez uyudu. Fakat çok kötü bir gece geçirdi. İnleye inleye sabahı etti. Nevber Hanım da sabaha kadar uyuyamadı; çok merak etti, üzüldü. Bir daha da oğlunu o mektebe göndermemeğe karar verdi.

Annesi, çok sıkıntılı ve acılı günler geçirdikten sonra Fatihteki halanın ve kocası Albay Mehmet Beyin konaklarına yerleşmek mecburiyetinde kaldı. Enişte, oldukça sert bir adamdı. Ahmet Rasimi yine bir mahalle mektebine verdi. Burda da Ahmet Rasim'in gözü falakadan adamakıllı yıldı. Ama eskisi gibi okuldan kaçamıyordu. Bu sıralarda sert, fakat çok iyi bir insan olan eniştenin ölümü üzerine Ahmet Rasim mahalle mekteplerinden kurtulup Darüşşafakaya verildi.

O zamanlar bu okulun usulüne göre ilk gelen bir öğrenciyi tam üç ay velisine göstermezlerdi. Ahmet Rasim, bu yalnızlığa kolay kolay alışamadı. Zaman zaman falaka yiyerek yaşadığı, fakat anneciğinin yanında bulunduğu günleri aradı. Muharrirliğe ilk adımını attığı ve çok sevdiği Darüşşafakadaki ilk günlerini sonraları, Ahmet Rasim şu içli satırlarla anlattı:

«Tamam doksan gece, ben mektebin o kalın duvarlı, iri pencereli koğuşunda yalnız yattım. Hemen her gece rüyada annemi görürdüm. O, hayalen de olsa beni teselli eder, ben de onu hayalimde, duygularımla ziyaret eder, kendisiyle konuşur, sevişir, oyalanırdım. Bazan ağlaya ağlaya uyanırdım: gözyaşlarımdan yastığımın ıslandığını görünce öbür tarafını çevirirdim. Bazan gülümseyerek kalkardım: O zaman annemin dudaklarının sıcaklığını tekrar yüzümde hissetmek isterdim. Bazan da birdenbire coşarak, kaniyle, elinin emeğiyle vücuda geldiğim o şefkatli varlığın kokusunu alıyormuş gibi büyük bir haz ve zevk duyardım. Bu zevk beni saatlerce düşündürürdü.

Anne!.. Bu duygu pek yırtıcı, pek vahşî! Beni eziyor, beni sevindiriyor. Fakat yanımda değil!»

Ahmet Rasim, zamanla Darüşşafakaya alıştı ve sevdi. İlk yazı denemelerine burada başladı ve okulu bitireceğine yakın, Ahmet Mithat Efendinin çıkardığı gazeteye yolladı ve yazıları yayınlandıkça hevesi arttı. Durmadan yazmağa devam etti. Mektebi bitirdikten sonra telgraf memuru oldu. Fakat yazmayı bırakmadı.

Bir gün de sıkılarak, çekinerek gazetenin idarehanesine gitti ve Ahmet Mithat Efendi ile tanıştı. İlk yazı parasını ondan aldı. Mithat Efendi bir mecidiyeyi (yirmi kuruşu) Ahmet Rasim'e uzatırken kendisini tebrik etti.

— Aferin oğlum! dedi, al şu mecidiyeyi de siftah et. Burası bir ocaktır. Her zaman gel, yaz!..»

Ahmet Rasim de üstadının tavsiyesini tuttu. Her zaman yazdı ve bir müddet sonra meşhur olarak 48 yıl kalemi elinden bırakmadı. Yüzden fazla eser verdi.

Enver Naci GÖKŞEN

Bunları Yapıyor musun?
Bunları Düşünüyor musun?

★ **Kış ayları kuşların sıkıntı ve açlık aylarıdır. Onlara yardım et.**

★ **Gürültücü insanlardan kimsenin hoşlanmadığını daima hatırla.**

★ **Söyle bakalım, bugün kime iyilik ettin?**

★ **Evde ihtiyarlar varsa akşamları onlara biraz gazete filân okursan çok sevinirler.**

★ **Sen iyi notlar alınca nasıl seviniyorsan, öğretmenler de senden doğru cevaplar alınca öyle sevinirler.**

★ **Herkesin seni sevmesini istiyorsan, daima yardıma hazır ol.**

Dev Sanatçı MICHELANGELO (mikelancelo) BUONARROTI

Yıl 1488. İtalyada Caprese adında küçük bir kasabanın okulunda.

Ama ne de benzetmiş Ta kendisi

Bravo Michelangelo!

Apansız.

Seni, haylaz, seni! Bu üçüncü oldu. Gene duvarlarımı rezil ediyorsun. Defol, git! Seni okuldan koğuyorum!

Akşam evde. Babası Buonarruti.

Artık anlaşıldı. Sen adam olmıyacaksın. Git bir işe gir de ırgat gibi çalış bari.

Ve 13 yaşında M. - Angelo Floransada Ghirlandajo kardeşlerin resim atelyelerine çırak girdi.

Bir gün usta Dominico Ghirlandajo.

İşte çocuklar, size bir anatomi modeli. Bu akşama kadar bunu kopya edeceksiniz!

Usta atelyeden çıkar - çıkmaz.

Bence bu iyi çizilmemiş. Bu duruşa göre baldır kasları bu biçimde olamaz.

Akşam olunca.

Ben'im. Çünkü gördüm ki...

Benim çizdiğim modeli tashihe yeltenen küstah kimmiş bakayım.

Ukalâ! Böyle saygısızlığa asla tahammül edemem! Yarın atelyeden çıkacaksın, anladın mı?...

Ertesi gün.

Haklıymışsın, küçük! Ben yanlış çizmişim. Sende iyi bir heykelci gözü var. Dostum Bartoldo'ya senin için bir tavsiye yazdım. İşte. Al git, onun yanında çalış.

Bartoldo'nun atelyesinde de M. - Angelo sert mizacı sebebinden aksiliklere uğradı.

Ay, sen buna Apollon mu, diyorsun? Zavallı ihtiyar! Ne acayip şey, bu böyle!

Küstah! Sen işine bak!

Sefil ! Benim en güzel eserim bu ! Dur hele, ben senin kendi burnunu düzelteyim !

Buraya bak, ben olsam burnu şöyle düzeltirdim

Al, sana !

Dur, Luigi ! Ne yapıyorsun ? Çocuğu öldüreceksin !

M. - Angelo'nun burun kemiği kırıldı. Yüz biçimi bozuldu. Güzelliğe tapan bu adamın mizaç sertliği bu olaydan sonra büsbütün arttı.

Bir gün çırak M. - A., patronu için, Lorenzo Medici'nin bahçelerinde çalışıyordu.

Şekli ortaya çıkarmışsın bile. Ne çabuk !

Ah, şöyle iyi bir mermer bloku ele geçirsem de, kendime göre çalışabilsem !

Bak şu parça var. El değmemiştir. Belki işine yarar.

Teşekkür ederim. Bundan bir şey çıkarmağa çalışırım.

Birkaç saat sonra.

Ne ! Bu güzel heykeli şu çocuk mu yaptı ?

Adın ne senin ?

Michelangelo Buonarrutı, Prens hazretleri.

Güzel sanatları korumak en büyük hazzımdır. Alın şu keseyi Bundan sonra evimin kapıları size daima açık olacaktır

İşte Böylece genç M. - Angelo, büyük sanat hâmisi ünlü Prens Lorenzo de Medici'nin sarayında, sanat, edebiyat, şiir ve felsefe muhiti içinde yetişmek imkânını buldu.

1492 de Lorenzo öldü. Tahta oğlu II. Pietro oturdu.

Ya.. Demek heykelcisin, öyle mi? Haydi şurada bize kardan bir adam heykeli yap bakalım !

Prens hazretleri ben artistim, uşak değilim. Benimle alay edilmesine katlanamam. Sofranızda oturmak bahasına hürriyetimi feda edemem.

Sarayın bahçelerinde, bir gün, iki şehir meclisi üyesi :

Sahi öyle! Şehrin malı olan şu koca mermer blok yıllardan beri hep böyle durur. Şundan bir şey yaptırsak ya.

50 yıldır düzinelerle heykeltraş denedi. Hiç bir bir şey çıkaramadı. Üstelik bloku da berbat ettiler. Alt tarafa doğru şu üçgen biçimi yarığa bak!

Ekselânslar, ben heykelciyim Müsaade ederseniz bir de ben deniyeyim.

Zaten işe yarıyacak tarafı kalmamış. Varsın, denesin.

Pekâlâ! Bâri parçalanır da atılması kolay olur.

M. - Angelo Blokun etrafına tahta perde çevirtti. 15 Eylül 1501 de işe başladı.

Çıkacak heykelin şekli daha şimdiden kafamda, iyice görüyorum onu.

Dört yıl süren çalışmadan sonra dünyaya hakiki bir şaheser doğdu.

DAVUD! Ne hârika! Ne hârika.

Floransanın her zaman için en kıymetli mücevheri bu olacaktır.

Adetâ canlı ! Bravo Michelangelo !

Küçük artistin kıymetini vaktiyle anlıyamadığı için canı sıkılan Prens Pietro.

Bu heykelci artık sıkıntı vermeğe başladı. Her tarafta benimkinden çok onun adı işitiliyor. İcabına bakmalı bunun

M. - Angelo, Prensin bu düşüncesini sezince hemen Floransadan çıktı, Romaya kaçtı.

Romada Papa II Julius güzel sanatların dostu ve hâmisi idi.

Hoş geldiniz! Sizin yüksek meziyetlerinize hayranım. Ben sanatçıları severim

Türbemi size yaptırmayı düşünmüştüm.

Etrafına 40 heykel koyardık, türbeniz dünyanın en büyük anıtı olurdu.

Fakat vazgeçtim. Ben sizi eski San Pietro kilisesinin yeniden yaptırılmasında çalıştırmağa karar verdim.

İşte Mimar Bramante. Bu da küçük akrabası Rafaello, gelecek günlerin ressamı.

O kilise için bazı fikirlerim var Kendilerine söylerim.

Bu Michelangelo her şeye karışıyor. Hem de çok yüksekten bakıyor.

Ben onun belini kırmanın yolunu bilirim. Papa Sixtine kilisesinin tavan resimlerini ona yaptırsın da görelim halini.

20 metre boy 13 metre en. Bu kadar büyük kubbeye nasıl resim yapılır? İnsan gücünün üstünde bu iş!

Ve 3 gün sonra!

Bizim kilisenin tavan resimleri için sizi münasip gördüm.

Fakat Aziz Peder benim duvar resminde tecrübem yok. Bu Rafaellonun yapacağı iş.

Emirdir bu, oğlum. Papanın emrine karşı gelinmez.

Kimsenin yapmağa cesaret edemiyeceği bir iş. Ama olsun. Öleceğimi bilsem gene yapmağa çalışacağım.

300 metre kare nemli kireç sıva üzerinde çalışılacak, tashih ve retuş da yapılamaz. İmkânsız bir işe girmektir bu!

Michelangelo 1508 de Floransadan yedi ressam arkadaşını çağırdı. Bu ezici işi onlarla bölüştü.

Fakat birkaç gün denemeden sonra

Olmadı! Olmadı! Yapılan bir şeye benzemedi. Yıkmalı onu. Hepiniz gidiniz Beni valnız bırakın.

M. - Angelo Kilisenin içine yerleşti. Bu muazzam işi tek başına yeni baştan ele aldı.

Yerden 20 metre yüksek bir iskele üzerinde en rahatsız bir vaziyette çalışıyor, Dünyanın yaratılışının resmini yapıyordu.

Çalışması yıllarca sürdü.

Deli hâlâ kudurmadı mı?

Sakalı belini altı kere saracak kadar uzamıştır, her halde.

İş nasıl gidiyor, oğlum?

Sizin tüneğinizin üstünde kambur oldum. Bel kemiğim yay şeklini aldı.

Bu kadro içinde, dünyanın ve Ademle Havanın yaratılışı tablosu safha safha meydana çıkıyordu.

Sonra da Peygamberlerin hayatına ait safhalar geliyordu.

Ölümünün yaklaştığını hisseden ihtiyar Papanın sabrı gittikçe azalıyordu.

Allah aşkına şunu bitir artık Ne zaman, bitecek ? söyle

Ne zaman bitirebilirsem !

Dört yıl süren bir çalışma sonunda, nihayet tavandaki tablo meydana çıktı. Dâhi sanatçı dünya tarihinin 343 ünlü adamını bu muazzam tabloya yerleştirmişti.

İşte bitti. Kendimi sanki 10000 yaşında imişim gibi ihtiyar ve ezgin hissediyorum.

Bu ihtişamda bir sanat eseri şimdiye kadar hiç bir yerde görülmemiştir.

İhtiyar artistin dehası büyük eserlerini vermekte devam ediyordu Musa, Cenk-eri, düşünen insan heykellerini yonttuğu devirde yaşı çok ilerlemiş bulunuyordu.

Bu eşsiz sanat dâhisi heykelci, ressam ve mimar 89 yaşında öldü. Plânlarını tasarladığı ünlü San Pietro Kilisesini göremedi. Kubbesi Michelangelo'nun çizdiği plânlara göre yapılmış olan Dünyanın bu en büyük kilisesinin yapı işleri onun ölümünden 54 yıl sonra sona erdi.

SON

Neler Yiyoruz?

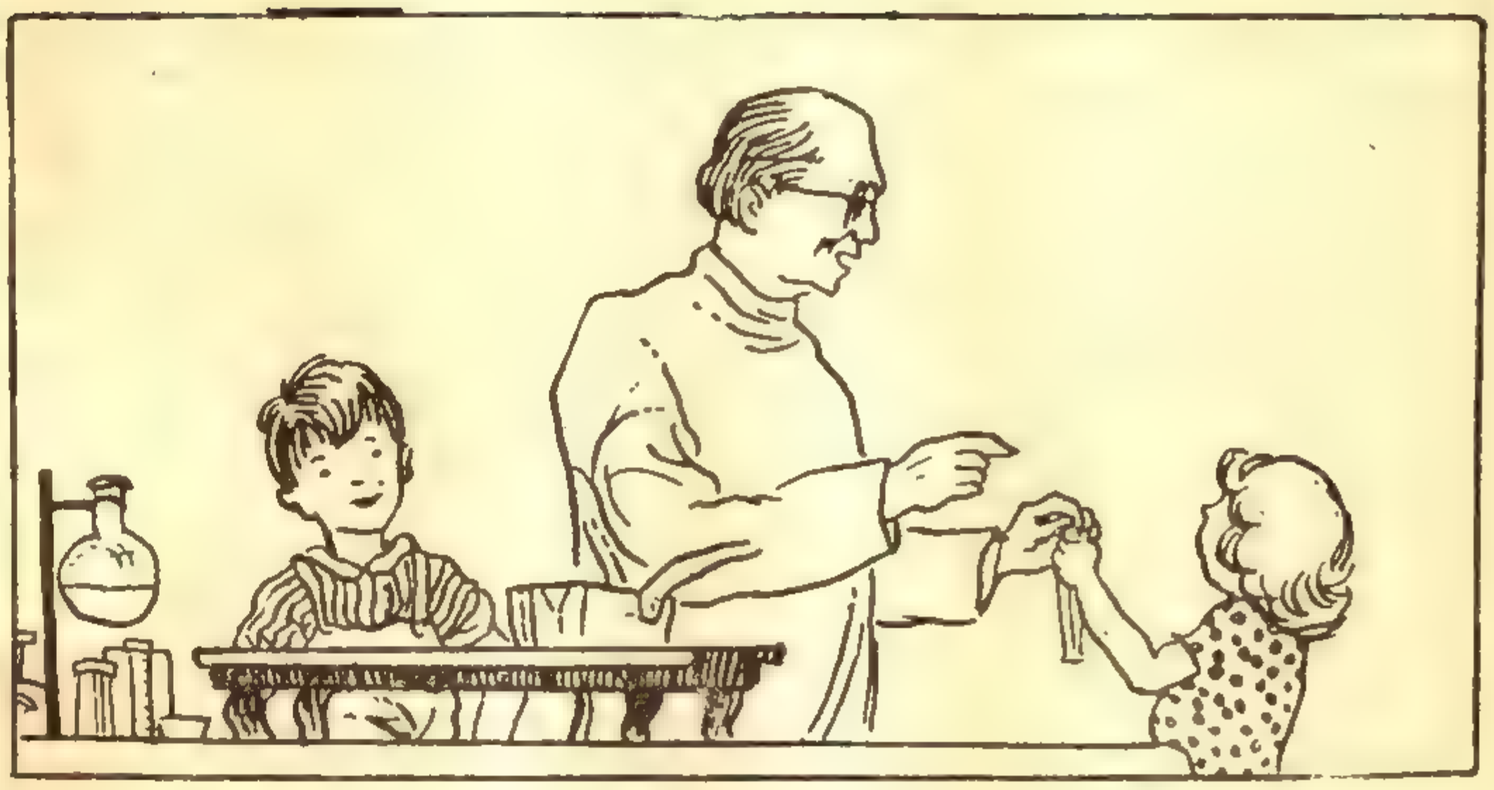

Sağlam vücutlu, canlı, neşeli bir insan olmak için aldığımız besinlere çok dikkat etmeliyiz. Bilirsiniz ki oburluk ederek şişmanlamak iyi bir şey değildir. Yalnız günlük yiyeceğimizin içinde yeter miktarda protein, karbonhidrat, madenî tuzlar, vitamin bulunmalıdır.

Proteinli veya azotlu besinler büyümemizi sağlar. En çok et, balık, yumurta, peynir, süt gibi yiyeceklerde bulunur. Nohut, fasulye, bakla v.s. gibi kuru sebzelerde de daha az miktarda olarak vardır.

Karbonhidratlar vücudu ısıtan, enerji veren şekerli, nişastalı besinlerin genel adıdır. Kışın şeker, tatlı, ekmek, kurabiye gibi şeyleri bol bol yeriz.

Yağlı maddeler de vücudu besler, ısıtır. Yaz gelince bunların miktarını azaltmak gerekir. Ama hiç yağ yemezsek bunlardaki faydalı vitaminleri de almamış oluruz ki, bu doğru değildir.

Bazı sebzelerde bulunan madenî tuzlarda gayet az miktarda demir, manganez gibi bazı önemli maddeler mevcuttur. Umumiyetle yediğimiz yemeklerde bunlar yeter miktarda vardır.

Vitaminler hem çok çeşitlidir, hem de çok çeşitli yiyeceklerin içinde yer alır. Günlük besinlerimizin içinden vitamini bol olan meyvaları eksik etmemeliyiz. Vitaminlerle vücudumuzu kuvvetlendirmek, kafamızı zindeleştirmek en başta gelen bir sağlık kuralıdır.

A VİTAMİNİ bulaşıcı hastalıklardan korunmamızı sağlar. Cildi güzelleştirir. Gözlerimize parlaklık verir. Vücutta bu vitaminin eksikliği dişlerin çürümesine, göz altlarının morarmasına yol açar. Yeşil sebzelerde, havuçta, süt ve sütten yapılan yiyeceklerde bulunur.

B VİTAMİNİNİN birçok çeşitleri vardır. Bunlar B_1, B_2 ... B_{12} diye adlandırılmıştır. Bunlardan birinin eksikliği iyice anlaşılmışsa diğerleri de kısa zamanda azalacak demektir. Çünkü B vitaminleri vücutta depo edilemez. Bunların iştah, sindirim, sinir sistemi, saç ve cilt sağlığı üzerinde etkisi vardır. B vitaminleri toplu halde karaciğer, süt, bira mayası, lahana, yumurta, yer fıstığında bulunur.

C VİTAMİNİ güzel bir cildin, sağlam diş ve diş etlerinin, kuvvetli kemik ve kanın temelidir. Yaraların, çıbanların çabuk iyileşip kapanmasına yardım eder. Nezle başlangıcında C vitamini hapları yutulursa faydalı olur. C vitamini de B vitamini gibi vücutta depo edilemez. Az çok her gün bu vitaminleri almak lâzımdır. Onun için de bol bol portakal, limon, marul, maydanoz ve yeşil sebzeler yemeliyiz.

D VİTAMİNİ çok zaman A vitaminiyle bir arada bulunur. D vitamini, dişleri çürümekten korumakta diğer vitaminlerden çok daha tesirlidir. Vücutta uzun zaman kalabilir. Güneş ışınları bu vitaminin depo edilmesine yardım eder. Kış aylarında vücut güneş ışınlarına karşı kapalı olduğu için D vitamini eksikliği balık yağı ve bazı D vitamini haplarıyla giderilebilir.

Yiyeceklerin özelliklerini, besi değerini bilen çocuklar yemek seçmez. Her şeyi yiyerek gürbüzleşir, vücudunu sağlamlaştırır. Bazı yemekleri sevmediği için yemiyen arkadaşlarına bunların faydasını anlatarak, onları kötü bir alışkanlıktan vazgeçirmeye çalışır.

Morina Avı

ZEBEDEE, Yeni İskoçya-da küçük bir balıkçı köyünde yaşıyordu. Deniz kenarında beyaz boyalı güzel bir evleri vardı. Okul tatil olduğu zaman Zebedee, ya kumsala çekilmiş eski kayığın içinde oynar, yahut balıkçı kayıklarının yanaştığı iskeleden denize bakardı. Bu koy, Funday körfezine açılıyordu.

Köyde Zebedee'yi tanımayan yoktu. Mavi gözlerinden her an neşe taşardı. Adı ilk defa duyulunca biraz acayip gibi geliyordu, ama köylüler onun bu adına alışmışlardı. Çoğu zaman kısaltarak, «Zeb» derlerdi.

Zebedee, büyüyünce babası gibi balıkçı olmak istiyordu. Denizi çok severdi. Oyuncak kayıklar ve küçük oltalardan başka hiçbir oyuncağı yoktu. Balık tutmak onun için dünyanın en meraklı, en eğlenceli şeyiydi. İlkbaharda balıkçılar, istakoz tutuyorlardı. Bu iş için kullanılan tel sepetler bütün kış Zeb'lerin evinin bir tarafında yığılı dururdu.

Bahar gelip güzel havalar başlayınca, babası sepetleri arabasına yükler, koyu Funday körfezinden ayıran burunun üstündeki tepeye doğru yollanırdı. Kendisi öküzlere fazla yük olmasın diye arabaya binmezdi, ama Zebedee'yi hafif olduğu için bindirirdi. Oysa ki, öküzler çok kuvvetliydi. Yoksa ağır istakoz sepetlerini taşıyamazlardı. Tepenin üstünden körfez bütün güzelliğiyle görünürdü. Sahilde komşu balıkçılarla buluşurlar, istakoz sepetlerini hep beraber kayıklara yerleştirirlerdi. Çocukçağız oradan

oraya koşturup işlere yardım ederdi, ama babası :

— Deniz havası çok sert. Daha küçüksün, dayanamazsın, diyerek Zeb'i balığa götürmezdi.

Böylece üzüntülü gözlerle arkalarından baktıktan sonra yavaş yavaş evine dönerdi.

Yazın Zebedee yine iskeleye çıkarak balıkçıları uğurlardı.

— Kayıkta bir yaramazlık yapar, başımıza iş açarsın, diyerek onu almazlardı.

Onlar gidince Zeb, kurutulmak için yere serilmiş sıra sıra morina balıkları arasında dolaşırdı. Bazan oradaki kurumuş balıkları toplayarak adamlara yardım ederdi. Tuzlu balık kokusunu severdi.

Balıkçılar geri dönünce hemen kayıklara koşar, balık sepetlerinin bir ucundan tutardı. Gümüş renkli morina balıklarını, uskumruları ve diğer balıkları karaya çıkarmak çok hoş oluyordu. Zeb çizmelerine balık pulları yapışmasına, muşambasının balık kokmasına bayılırdı. İş bitince babasıyla beraber eve dönerdi.

Sonbaharda gece sahile iner, balıkçıların ringa balıklarını körfezden koya çekmelerini seyrederdi. Her kayığın ön tarafında alev alev meşaleler yanardı. Işığı gören balıklar kayıkların etrafına üşüşürdü. Zeb uzaktan ara sıra suyun üstünde atlayan balıkları görünce, yerinde duramaz olurdu. Eline bir ağ ile büyük bir kepçe alarak denize koşmak isterdi. Bütün yalvarmalarına rağmen balıkçılar:

— Kayıkta meşale yanarken yanımıza çocuk alma-

mız tehlikeli olur, diye düşünürlerdi.

Yedi yaşına basınca babası Zeb'i balığa götürmeğe razı oldu. Birgün erkenden kalktılar. Zeb üstüste iki kazak, onun üstüne de deri ceketini giydi. Yün çorapları, yün eldivenleri elini ayağını sıcacık tutuyordu. Tepeyi tırmanarak Fundy körfezine indiler. Güneş daha doğmamıştı. Havada keskin bir ayaz vardı. Rüzgâr çam ağaçlarının arasında uğulduyordu. Balıkçılığa böyle bir havada başlamak Zeb'in pek hoşuna gitmedi, ama içinde tatlı bir heyecan duyuyordu. Elindeki olta parmaklarının arasından kayarak karanlık sulara dalarken havanın ne kadar soğuk olduğunu unutmuştu. İlk balığı kocaman gümüş gibi parlak bir morinaydı. Bunu çekerken sanki hayatının en sevinçli anını yaşıyordu.

Çok geçmeden ortalığı koyu bir sis kapladı. Etraflarını göremiyorlar, körfezin neresine geldiklerini bilemiyorlardı. Körfezle koyu ayıran burunun ucundaki kayalıklara çarpmaktan korkuyorlardı.

Kayık dalgaların üstünde iki tarafa sallanıyordu. Zeb'in elleri buz gibi olmuştu. Hiç sesini çıkarmadan oturuyordu, ama sisin pek çabuk dağılacağını da sanmıyordu. Biraz sonra karşıdan iskele göründü. Zeb sevinçle «kurtulduk» diye bağırdı.

Evlerine dönmek için tepeyi tırmanırlarken başı dönüyor, yorgunluktan bacakları titriyordu. İlk tuttuğu morinayı sağ eline almıştı. Sol elinde başka bir balık daha vardı. Çizmelerine balık pulları yapışmıştı. Yolda Zeb'in arkadaşlarına rastladılar. Hepsi elindeki balıklara hayranlıkla bakıyordu. Annesi bahçe kapısında bekliyordu. Balıkları alırken Zeb'e:

— Siste kaybolmaktan korkmadınız mı, diye sordu.

Zeb de:

— Hayır korkmadık, diye cevap verdi.

— Peki üşümedin mi?

Elleri soğuktan morarmıştı, ama bu soruya da:

— Hayır, diye cevap verdi.

— Deniz tuttu mu?

— Hayır anneciğim.

Oysa ki durduğu yer gözüne inip çıkıyormuş gibi görünüyordu. Ama ne olursa olsun Zeb'de artık kendisini usta bir balıkçı sayabilirdi.

İNSANLIĞIN ANA YURDU

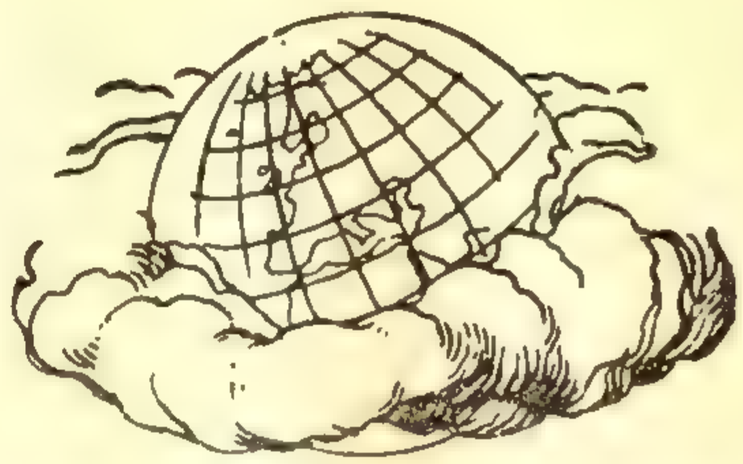

Ekvator ormanlarında bir beyaz ayı, buzlarla kaplı Grönland adasında deve kervanı görmek bizi ne kadar şaşırtır değil mi? Gözlerimize inanamayız. Her hayvanın yaşadığı belli bir bölge vardır. Yalnız insan ekvatordan kutuplara kadar istediği her yere gidebilir. Havada kuşlardan daha yükseğe çıkar, denizde bazı balıkların yaşayamıyacağı derinliklere iner.

Bütün insanlığın ana yurdunun ekvator ormanları olduğu kabul ediliyor. İnsana çok benziyen maymunlar da burada yaşar. İlk insanlar hayvan postuna bürünerek kendilerini soğuktan korumayı öğreninceye kadar sıcak ülkelerden ayrılmamışlardır.

İnsan vücunun sıcaklığı devamlı olarak 36,5 derecedir. Bu rakam biraz yükselirse hastalanır, çok yükselir veya çok düşerse ölüm tehlikesiyle karşılaşırız. Bu ısının sıcak günlerde çoğalmaması için insanlar ve hayvanlar vücutlarında bazı özel tertiplerle dünyaya gelmişlerdir. Meselâ çok sıcak havada koşup yorulan köpekler dillerini dışarıya çıkararak hızlı hızlı solurlar. Bu vücutlarında biriken sıcaklığın daha çabuk havaya yayılmasına yardım eder.

İnsan vücudunun fazla sıcağa karşı kendi kendine aldığı tedbir terlemedir. Derinin içinde yer alan ter bezleri sayılamıyacak kadar çoktur. Salgıladıkları teri küçük kanallarla derinin dışına akıtırlar. Terin içindeki su buharlaşırken bulunduğu yerden ısı alır. Dolayısıyla vücut fazla gelen ısısını kaybetmiş olur.

Bazı sıcak yaz günlerinde çok terlemediğiniz halde bunalacak gibi olduğunuza dikkat etmişsinizdir. Böyle günlerde hava su buharına doymuştur. Vücuttan çıkan ter çok yavaş buharlaşır, yahut hiç buharlaşmaz. Onun için fazla ısıyı dışarı atamayınca sıkıntı duyarız.

Yavru Ren Geyiği

AKBOYUN, yattığı yerde o kadar hareketsiz duruyordu ki, yanından birisi geçecek olsa onu tepenin eteğindeki kayalardan biri sanabilirdi. Annesi seslenince, hayvan yerinden kalktı. Bir ren geyiği yavrusunun başıyla dört uzun bacağı meydana çıktı.

Akboyun, henüz bir günlüktü. Bacaklarının üstünde durmayı bile daha pek iyi beceremiyordu. Yalnız annesinin tatlı sütüyle beslenirken kendini kuvvetli buluyordu. Karnını doyurunca yine yerde yatmak istedi, ama annesi bırakmadı. Onu zorla ayağa kaldırarak yürümeyi öğretti. Yavrusunu okşadı, tüylerini yaladı.

Birkaç gün geçince yavrunun bacakları kuvvetlendi. Artık annesinin yanında koşabiliyordu. Tepeyi aşarak dağa çıkıp ren geyiği sürüsüne katıldılar.

Anne ren geyiği, yolda biricik yavrusunu tehlikelerden korumak için çok dikkat ediyor, ikide bir durarak etrafını kokluyordu. Akboyun gözünü annesinden ayırmıyordu. Yalnız bir kere arkada kalmıştı. Annesi onu çağırmak için kuyruğunu kaldırıp indiriyordu. Eğer o bir şeyden korkarsa başını kaldırıp indirmesini tenbih etmişti. Böylece boynundaki beyaz leke kolayca gözüne çarpacak, hemen koşup gelecekti.

Sürüye girdikten sonra yavrusu için eskisi kadar endişe etmiyordu. Akboyun istediği gibi gezip dolaşıyordu. Burada önceden görmediği birçok yeni şeyler vardı. Geyiklerin boynuzları çok uzun ve çatallıydı. Yavruların boynuzları ise kısaydı. Akboyun kendisine bir sürü arkadaş buldu. Sürünün içinde ren geyiklerine benzemiyen bir şey daha vardı. Bu, annesinin ona anlattığı insanlardan biri olacaktı. İnsan küçük ren geyiğine pek acayip görünmüştü.

Ren geyiği sürüsüne bakan bu çobanı görseniz siz de şaşarsınız. Büyümüş bir adam olduğu halde boyu 8 - 10 yaşındaki bir Türk çocuğunun boyu kadar ya var, ya yoktur. Bütün Lâponyalılar kısa boyludur. İsveç ve Finlândiya'nın kuzeyinde yaşarlar. Akboyun'un gördüğü Lâponyalı adam bol, lâcivert bir pantalon giymiş, paçalarını çizmelerinin içine sokmuştu. Ceketi dizlerine kadar iniyordu. Belinde kırmızı bir kuşak, şapkasında yine kırmızı bir püskül vardı.

Akboyun, adamın yanında korkunç bir hayvan görmüştü. Annesi :

— Sakın ondan korkma,

Yaprak

Yaprak sen yeşilken güzelsin,
Sarıyı ben yıldızlarda severim.
Mor guruba yakışır,
Dağlar yeşil olmalı...
Bulut beyazken güzeldir,
Kararınca değil.
Rüzgâr yelkende;
Yağmur tarlada gözlenirken...
Bulutlu havalar bile güzeldir,
İyi bir günündeysen !.

Muazzez MENEMENCİOĞLU

dedi. O köpektir. Bizim dostumuzdur. Sürüyü tehlikelerden korur.

Akboyun'un sürüye geldikten birkaç hafta sonra boynuzları çıkmaya başladı. Sevincinden uçuyordu. Artık kendini büyümüş bir geyik sayıyor, hiçbir şeyden korkmuyordu. Bazan arkadaşlarından ayrılarak yalnız başına dolaşıyordu. Böylece Lâponyalıların kulübelerini bile görmüştü. Başını uzatarak bunlardan birinin içine bakmış, yaramaz bir çocuk boynuzunu tutmaya kalkışınca korkup kaçmıştı.

Bir gün geyiklerin arasında bir kaynaşma başladı. Yerlerini değiştirecekler, kendilerine yeni bir çayır arıyacaklardı. Geyiklerin göç edeceğini anlayan insanlar da onların peşi sıra gitmeye hazırlanıyorlardı. Annesi Akboyun'u bir kenara çekerek :

— Sakın yolda sürüden ayrılmaya kalkma, dedi. Büyük geyikler seni korur. Ama tek başına bir tehlikeyle karşılaşırsan hiçbir şey yapamazsın.

Akboyun, yol boyunca annesinin söylediklerini unutmadı. Bir yerde önlerine bir nehir çıktı. Büyük geyikler suya girip yüzmeye başladılar. Akboyun ne yapacağını şaşırmıştı. Suya girmeye korkuyordu, ama sürünün arkasında kalmamak için yüzen geyiklerin nasıl hareket ettiğine bakarak ilerledi. Az sonra artık ayaklarının yere değmediğini farketti. Yüzmek sandığı kadar güç değilmiş meğer.

Ren geyiklerinin tüyleri suya batmamalarına yardım eder. Bazan insanlar da bu iş için can yelekleri giyerler. Bunlar mantardan yapılmıştır. Mantar hafiftir, suda çok kolay yüzer. İçine ren geyiği tüyü doldurulmuş can yelekleri de vardır. Ren geyiğinin tüylerinin içinde hava vardır. Hafif olmasının sebebi budur.

Sürü, nehri geçtikten sonra yeşil bir çayıra geldi. Burada hepsine yetecek kadar bol ot vardı. Karınları doyuyordu ama, havalar soğumaya başlamıştı. Birkaç hafta boyunca güneş her gün iki üç saat göründü. Ondan sonra öyle bir zaman geldi ki, haftalarca güneş doğmadı. Bir taraftan da

kar yağıyordu. Soğuktan korunması için Akboyun'un tüyleri sıklaştı.

Sürü bir daha yer değiştirdi. Bu sefer dağlardan ovaya indiler. Orada da çok kar vardı. Ren geyiği ülkesinde kar yağmıyan yer kalmamıştı ki... Akboyun karda yürümeyi öğrendi. Çok kar yağan memleketlerde insanlar yürümek için özel kar ayakkabıları giyerler. Bunlarla kara gömülmeden rahatça yürünür. Ren geyiklerinin ayağı da aşağı yukarı böyledir. Tabanları oldukça geniştir.

Yiyecek bulmak karda yürümekten de zordu. Ren geyiklerinin yiyebileceği hiçbir ot kalmamıştı. Yalnız karın altında «ren geyiği yosunu» denilen bir cins yosun vardı. Akboyun büyük geyiklerin karın altından nasıl yosun çıkardıklarına dikkatle baktı. Ayaklarıyla karı eşeledikten sonra yosunları boynuzlarıyla çekiyorlardı. Kış gelince bütün erkek geyiklerin boynuzu dökülmüştü. Yalnız dişi geyiklerin boynuzu kalmıştı. Akboyun karı ayaklarıyla açıyor, başını eğerek yosunları yiyordu.

Soğuk ve karanlık aylar geçti. Güneş doğdu. Ortalık aydınlandı. Karlar eridi. Sürü yine dağa çıktı. Otlar yeşermeğe başlamıştı.

Akboyun artık bir yaşındaydı. Başında ilk boynuzlarından daha büyük ve daha güzel boynuzlar çıktı. Ne kadar seviniyordu bir bilseniz!...

Semra ÖZİN

BENCİL ÇOCUK

İki kardeşin tek bir kızağı vardı. Buna da büyüğü biniyordu. Küçük, ağabeysi kızağı biraz da kendisine vermediği için gidip annesine şikâyet etti. Anne büyük oğluna :

— Bak yavrum hep kendini düşünme, dedi. Biraz sen bin, biraz da kardeşin.

— Ben de öyle olsun istiyorum, ama kardeşime söz dinletemiyorum. Şimdi ben yokuştan aşağıya kaydım. O da yukarı çıkarken binsin.

DUVARLARI RESİMLİ EV

FRİEDEL ailesi çok kalabalıktı. Baba, bir bebek fabrikasında çalışıyor, bebeklerin saçlarını yapıyordu. Çocuklar dokuz kardeşti. En akıllıları Trudel adında bir kızdı.

Aile, Almanya'nın güneyinde, Baviyera'da oturuyordu. Buradaki köylüler evlerinin duvarlarını renk renk boyayarak resimler yaparlar. Friedel ailesinin oturduğu köyün arkasında Alplerin karlı tepeleri yükseliyordu. Evleri bir zamanlar köyün en güzel resimli eviydi. Ön tarafında kuş resimleri, yan duvarlarında ağaçlar, çiçekler ve küçük hayvanlar vardı. Ailenin dokuz çocuğu olunca geçimleri güçleşmişti. Evi boyatacak paraları kalmıyordu. Boyalar çatlamış, resimler ne oldukları anlaşılmıyacak kadar soluklaşmıştı. Karı koca buna çok üzülüyorlardı. Evlerinin eski güzelliği bir türlü gözlerinin önünden gitmiyordu. Trudel de evin yeniden boyanmasını çok istiyor, bu işe ne şekilde para ayırabileceklerini düşünüyordu.

Bir sabah erkenden uyandı. Aklına çok güzel bir şey gelmişti. Yerinde duramıyordu. Kardeşlerini uyandırmadan yavaşça odadan çıktı. Annesiyle babasının yattığı odaya girdi.

Çocuğun kendilerini erkenden uyandırması pek hoşlarına gitmemişti. Ama onun ne kadar heyecanlı olduğunu görünce anlattıklarını merakla dinlediler.

— Evi boyatmak için aklıma çok güzel bir fikir geldi, dedi.

Babası :

— Böyle sabah karanlığında mı, diye söylenerek yatağın içinde doğruldu.

— Plânım şu : Fabrikaya bebek yapmadığınız zaman ara sıra kendi kendinize küçük bebekler yapıyorsunuz. Hani kardeşlerime yaptığınız tahta bebekler...

— Beni bunun için mi uyandırdın? O tahta bebeklerle yalnız senin kardeşlerin oynar. Kimse ona para verip almaz.

— Ben onlara çok müşteri çıkacağını sanıyorum. Her yıl yaz tatilinde buraya şehirlerden bir sürü çocuk geliyor. Onlar fabrika malı bebeklerden bıkmışlardır. Elle yapılmış, tahta bebekleri değişik bularak beğenirler. Bebekleri onlara gösterip ilgilerini çekmeyi ben üzerime alıyorum.

— Bu işten çok para kazanacağımızı sanmıyorum, ama bir deneyelim.

O günden sonra babası akşamları işinden dönünce küçük tahta bebekler yapmaya başladı. Trudel ile kız kardeşlerinden biri halk motifleriyle işlenmiş süslü elbiseler dikiyor, anneleri yüzlerini boyuyor, sarı ve kahverengi floşlardan saç yapıyordu. Bebekler bittikten sonra bir rafa dizilince o kadar güzel duruyordu ki, gittikçe daha çok ve daha özenerek çalışıyorlardı. Trudel onlara bakarak :

— Sevgili bebekler, bizim evimizi siz boyatacaksınız, diyordu.

Yaz geldi. Köy, şehirli çocuklarla dolmuştu. Ellerinde fabrikada yapılmış büyük bebekler vardı. Babası Trudel'e :

— Gördün mü, dedi. Bunlar bizim bebekleri beğenmez.

— Babacığım, biraz sabırlı olun. Bebeklerimizi bir görsünler hele.

Trudel, bebekleri evin pencerelerine dizdi. Birkaç tanesini de kucağına alarak kapının önüne oturdu. Çok geçmeden, gezmiye çıkmış şehirli çocuklar evin önünde durarak bebekleri hayran hayran seyretmeye başladılar. Kendilerini tutamıyor :

— Ne kadar güzel bebekler!... Yüzleri çok sevimli!... Şunun elbisesine bak, gibi şeyler söylüyorlardı.

Trudel, heyecan içindeydi.

Yılancık

BAŞLIĞA bakıp da bunu küçük bir hayvancık veya yılan yavrusu sanmayın. Bu bir hastalıktır. Şimdi size anlatacağım olay söz dinlemeyen, temizliğe hiç dikkat etmeyen bir çocuğun bu hastalığa nasıl tutulduğunu gösterecek!.

★

Komşumuzun oğlu babasının, annesinin, yakınlarının öğütlerine rağmen parmaklariyle burnunu karıştırmak, yüzündeki sivilceleri koparmak gibi fena huylarından bir türlü vazgeçmemiş, hattâ bir gün benden de :

— Doktor bey, ne olur, siz de söyleyin bu kötü huylarından vazgeçsin, diye rica etmişlerdi. Akıllı, zeki olduğu halde nedense kendisine söylenenlere kulak vermiyordu. Günlerden bir gün bir sabah beni çağırdılar. Ali yatağa yatmış, yüzünün her iki tarafı burnu ile beraber kıpkırmızı şişmiş, ateşler içinde inleyip duruyordu. Doğrusunu isterseniz kim olduğunu önceden tanıyamadım. Çünkü burnu koskocaman olmuş, gözleri ufalmış, burnunun etrafında yılan kıvrımları gibi pul pul şeritler meydana gelmişti.

— İşte söz dinlememenin cezası, anlat bakalım ne oldu? dedim.

— Doktor Amca bir şey yapmadık ki, bir hafta evvel burnumdan bir kıl koparmıştım. Annem ondan olduğunu söylüyor.

— Tabiî evlâdım. Annenin yerden göğe kadar hakkı var. Sana her zaman elini ağzına, burnuna götürme demiyor mu? İşte böyle yılancık olursun.

Yılancık lâfını duyar duymaz Ali ağlamağa başladı ve:

— Aaaay.. Doktor Amca, bu yılan burnuma nereden girdi? deyince biz gülmeye başladık. Delikanlı bir taraftan «Vallahi, billâhi, söz veriyorum, elimi bir daha ağzıma, burnuma götürmiyeceğim» diye ağlıyordu.

Bunun yılanla bir ilgisi olmadığını anlattım. Sonra:

— Madem söz veriyorsun, ben de seni çabuk iyileştireceğim. Bak bu hastalık nasıl oluyor sana anlatayım: kıl kopardığın yerden veya tırnak çiziğinden giren mikroplar hemen kana karışır. Bir haftalık kuluçka devrinden sonra sende olduğu gibi birdenbire yüksek ateş, titreme, kırıklık, baş ağrısı, deride gerginlikle başlar. Burun, yüz şişer. Yılancık vücudun başka bölgelerinde görülmekle beraber en fazla yüzde oturur, mikrop derinin derin kısımlarına giderek apseler yapabilir. Hastalık çok defa parmaklariyle burunlarını karıştıranlar, sivilce ve kıl koparanlarda görülür. Bugünkü ilâçlar çok şükür yılancığı kısa zamanda tedavi edebiliyor. Halbuki bundan yirmi yıl öncesine kadar bu hastalık çok daha sinsi, korkulu, hattâ öldürücü idi. Kanı zehirler, dimağ zarlarında iltihaplar yapabilirdi.

Benim bu sözlerimden sonra delikanlı elini her zaman yıkayacağına, parmaklarını ağzına, burnuna götürmiyeceğine, hele kıl ve sivilcelere hiç dokunmayacağına söz verdi.

Dr. Kâmran ŞENEL

Gülümsiyerek :

— Bunları biz yapıyoruz, dedi. Hoşunuza gittiyse satarız.

Çocukların hepsi sevinçle birer bebek seçtiler. Biraz sonra anneleriyle gelerek bunları satın aldılar. Onlardan gören arkadaşları da heveslendi. Bebekler, çocuklar arasında kapışılırcasına satılıyor, kendisine bir tane alan, şehirdeki arkadaşlarına hediye etmek için de ayrıca birkaç tane daha istiyordu.

Yaz ortalarında bir sabah Trudel, komşu çocuklarını çağırıyordu :

— Arkadaşlar evimizi gördünüz mü? Baştan başa yeniden boyandı.

Çocuklar hayran hayran duvarlara bakıyorlardı. Bütün bunlar, Trudel'in zekâsı ve becerikliliği sayesinde olmuştu.

KARLI GEÇİT

ROBERT, gözlerini dağa çevirmiş, iki sarp kayalığın ortasındaki geçide bakıyordu.

— Kar yağmaya başlamadan önce arabayı şuradan geçirebilseydik çok iyi olacaktı, diye söylendi.

Kız kardeşi Carrie üzüntüyle :

— Keşke evimizi bırakıp buralara gelmeseydik, dedi.

Geçitteki karın kalınlığı yarım metre kadardı. Bu, Alaska'da çok sayılmaz, ama atların arabayı çekecek kuvveti kalmamıştı. İnsanlar bile güçlükle ilerliyordu.

Gidecekleri kasaba dağın arkasındaydı. Halkın doktora ihtiyacı olduğu için çocukların babasını çağırmışlardı. Bütün aile gidecek, orada en az bir yıl, isterlerse daha çok kalacaklardı. Karlar başlamadan yola çıkmışlardı ama, gidecekleri yer uzaktı. Üstelik onlar yoldayken yılın ilk karı vakitsiz olarak erkenden yağmıştı. Babaları arabayı ve ailesini oldukları yerde bırakarak tek başına yola devam etmişti. Bir an önce gidecekleri kasabaya varacak, oradan yardımcı adam alıp geriye dönecekti.

Çocukların sabırsızlıkları artıyordu. Yiyecekleri bitmek üzereydi. Etrafta yiyecek bir şey bulmaları da imkânsızdı.

Carrie :

— Koş Robert, ilerdeki karaltıyı görüyor musun? diye bağırdı. İnşallah babamdır.

— Boşuna sevinme Carrie, babam bu kadar çabuk dönmez.

Carrie yanılmamıştı. Babası topallıyarak, güçlükle yürüyordu. Anneleri kucağına en küçük çocuğunu alarak arabadan çıkmıştı. Diğer kardeşleri Tommy şaşkın şaşkın bakınıyordu. Hepsinin yüzü açlık ve korkudan sarmıştı.

Carrie dayanamadı, koşup babasını karşıladı. Koluna girerek yürümesine yardım etti.

Adam, arabanın içine girinceye kadar konuşamadı. Oturup biraz dinlenince :

— Boşuna, diye söylendi. Ümit yok, yola devam edemedim. O taraftan buraya geçecek birisini beklemekten başka yapacak şey kalmıyor.

Gelecek bahara kadar kimseye raslıyamıyacaklarını biliyorlardı. Orada kalsalar yalnız yaşıyabilirler miydi.

Robert :

— Baba, bir kere de geçidi ben denesem, dedi.

Annesi :

— Delilik etme, diyerek oğlunu azarladı.

Babası ümitsizce başını salladı :

— Kar çok yumuşak, dedi. Kar ayakkabılariyle bile yürünmüyor. İnsan içine gömülüyor. Dağın tepesinden arka taraftaki ovayı gördüm. Orada kar yoktu ama, aşağıya inecek kuvvetim kalmamıştı. Geri dönünceye kadar canım çıktı.

Robert heyecanla :

— Baba ben bu işi yaparım, dedi. Ben senden hafifim. Kara gömülmem. Daha çabuk yürürüm.

Biraz durduktan sonra yavaşça arabadan aşağıya indi.

Kar ayakkabılarını giyerken birdenbire yanında kız kardeşini gördü :

— Ben de seninle geleyim, diyordu. Seni tek başına bırakmam. İki kişi olursak birbirimize yardım ederiz.

Robert onu götürmek istemiyordu, ama kız o zaman annesine babasına haber verecek, onun da gitmesine engel olacaktı.

Geçidin en yüksek yerine gelince dönüp arkalarına baktılar. Onlar yardım getirinceye kadar arabadakilere bir şey olmazdı. Bundan emindiler.

Dağdan aşağıya doğru inmeğe başladılar. Babalarının ayak izleri orada kesiliyordu. Gittikçe üzerine bastıkları karlar yumuşuyor, ayakları daha çok içine gömülüyordu. Gökyüzünü kapkara bulutlar kaplamıştı. Çok geçmeden kar iri iri parçalar halinde yağmaya başladı. Etraflarını, önlerini görmeden ilerlemeye çalışıyorlardı. Robert atkısına iyice sarındı. Kardeşinin ne yaptığını görmek için bir ara yüzünü açtı. Soğuktan her tarafı sızlıyordu.

— Carrie, diye bağırdı.

Daha ağzını açar açmaz boğazına kadar soğuk hava ile kar girmişti. İşin kötüsü kardeşini göremiyordu. Ayağı bir şeye takıldı. Yere yuvarlandı. Yeniden kalkmak istemiyordu. Üzerine bir miskinlik gelmişti. Kar ne kadar yumuşaktı. Üstünü bir yorgan gibi örtmeğe başlamıştı. Birden karda uyuya kalıp bir daha uyanamıyan insanlara dair anlatılan hikâyeler aklına geldi. Bu düşünceleri hatırından çıkarmıya çalıştı. Karda yatmak çok hoş oluyordu. Gözlerini kapadı.

— Ağabey, ağabey, kalksana!

Güçlükle gözlerini açtı. Kardeşinin gözyaşlariyle ıslanmış yüzüne baktı.

— Çabuk ayağa kalk. Donacaksın. Kalkmazsan ben seni tekmeliyerek kaldırmasını bilirim.

Robert, istemiyerek doğruldu. Parmakları donmuş gibiydi. Paltosuna sürterek biraz harekete getirmeye çalıştı. Kardeşine kızmıştı, ama kızınca içi ısınmıştı. Birden aklı başına geldi. Sevinçle kardeşine sarıldı. O olmasaydı, donup kalacak, bir daha yerinden kalkamıyacaktı. Yalnız başına yola çıkmaması çok iyi olmuştu.

Kar fırtınası dindi. Güneş açtı. Aşağılara indikçe hava ısınıyordu. Çok yorulmuşlardı. Yeri örten kar tabakası incelmiş, yer yer toprak görünmüştü. Kar ayakkabılarını çıkararak daha kolay yürümeğe başladılar. Yollarına seyrek çalılıklar ve ağaçlar çıkıyordu.

Uzaktan köpek havlamaları duyuldu. Robert :

— Köpek havlaması şimdi kulağıma en tatlı müzik gibi geliyor, dedi.

Carrie sesini çıkarmadı. Köpekten çok korkardı.

Kaçacak bir yer yoktu. Çalıların arkasından çıkan azgın köpekler etraflarını sarıverdi. Çocuklar kaskatı kesilmiş, hiç kıpırdamadan duruyorlardı. Robert, köpeğin birini okşamak istedi. Köpek hırlayarak dişlerini gösterdi. Carrie korkusundan avazı çıktığı kadar bağırmağa başladı. Köpekler sanki ona ne yapacaklarını düşünüyormuş gibi duruyorlardı. Kız gözlerini yumdu.

Ayak sesleri duyunca merakla baktı. Karşılarında üç yerli vardı. Anlamadıkları bir dille köpekleri yanlarına çağırdılar. Robert onlara niçin geldiklerini anlatmak istedi, ama İngilizce bilmedikleri besbelliydi. Çocukları büyük abalara sararak kucaklarına aldılar.

Kasaba yakındaydı. Gitmek istedikleri yer inşallah orasıdır diye içlerinden dua ediyorlardı. Girdikleri evde doktor isteyen Amerikalı aile ile karşılaştılar. Durumu anlattılar. Sevinç ve dostlukla karşılanmışlardı. Amerikalılardan biri yanına birkaç kızakla bir sürü yerli alarak hemen yola çıktı. Doktoru ve ailesini kızakla çabucak getireceklerdi. Kasabada oturacakları ev bile hazırlanmıştı.

Çocuklar dinlenmiş, rahatlamış, ısınmış, karınlarını doyurmuşlardı. Yerliler misafirlerini ağırlamak için ne yapacaklarını bilemiyorlardı.

Carrie gülüyor, kardeşine:

— Onlardan boşuna korkmuşuz, diyordu. O köpeklerin yavrularından bir tane bize verseler de kendimize alıştırsak.

★

— *Bu çocuk niçin böyle sevinçli?*

— *Babası Yapı ve Kredi Bankasından kumbaralı bir İkramiyeli Aile Cüzdanı almış da ondan!...*

Üç Kötülük

ÇOK eski zamanlarda Seyyit Ali adında bir adam vardı. Çok kuvvetli olduğu halde bu kuvvetini iyi işlerde kullanmazdı. Memleketin kanunlarına itaat etmez, nereye giderse kavga çıkarırdı. Herkes ondan şikâyetçiydi, ama kimse karşısına çıkmağa cesaret edemiyordu.

Başına kocaman bir külâh giyer, beline görülmemiş derecede büyük bir kılıç asardı. İçki içer, kumar oynar, hoşuna giden şeyleri sahibine sormadan alırdı.

Bir gün şehre yeni bir vali geldi. İşine başlar başlamaz halkın dertlerini dinledi. Kendilerine zarar veren üç kötülük olduğunu söylediler. Vali bunları öğrendikten sonra eski püskü elbiseler giyerek Seyyit Ali'nin kapısının önüne oturup ağlamağa başladı. Seyyit Ali, o gün yine çok içki içmişti. Kılıcını sallıyarak evine dönüyordu. Valiyi görünce :

— Niçin ağlıyorsun, diye bağırdı. Yoksa buraya benim canımı sıkmaya mı geldin?

— Ben bu şehrin halkı için ağlıyorum. Onların çektiklerini görünce kendimi tutamıyorum.

Seyyit Ali gülerek :

— Yanılıyorsun, dedi. Bu şehirde herkes memnun. Kendi halinde yaşayıp gidiyor. Topraklarımız bol ürün veriyor. Haydi işine git, başkalarının derdi için kendini üzme.

Vali karşısındakini kızdırmadan ağır ağır sözlerine devam etti :

— Ben şehrin yeni valisiyim, dedi. Buraya gelir gelmez halkın durumunu gözden geçirdim. Söylediklerinin hepsi doğru, ama yine de hayatlarından memnun değiller. Halkın canını sıkan üç kötü şey varmış. Bunlardan ikisini ancak sen ortadan kaldırabilirmişsin. Üçüncüsüne gelince, bundan hiç bahsetmesem daha iyi. İşte bunun için senin kapında ağlıyorum.

Seyyit Ali :

— Bana açıkça söyle, dedi. Bu üç kötülük neymiş?

— Birincisi köprünün altındaki canavar. Gelip geçenleri nehirde boğuyormuş. İkincisi sık sık dağdan şehre inen azgın kaplan. Üçüncüsü de, kusura bakma, ama senmişsin.

Valinin bu sözleri cesaretle söylemesi Seyyit Ali'yi utandırmıştı.

— Sen çok uzaklardan şehri idare etmek için gelmişsin. Halkın içinden çıkmadığın halde onların iyiliğini istiyorsun. Ben burada doğdum, ama kendi rahatımdan başka bir şey düşünmüyorum. Herkese zarar veriyor, kötülük ediyorum. Artık aklım başıma geldi. Sen evine dön. O üç kötülüğü de ben yok edeceğim.

Seyyit Ali sözlerini bitirir bitirmez koşarak şehirden çıktı. Büyük kılıcı olmasaydı vahşi kaplanı öldüremiyecekti. Aralarında çetin bir çarpışma oldu. En sonunda hayvanı sırtına yüklendi, köprünün olduğu yere gitti. Elbiselerini çıkarıp kılıcını eline alarak suya daldı. Ne yaptığı görünmüyordu, ama nehir kabarıp köpürüyordu. Suyun altından korkunç sesler geliyor, derinlerden yukarı çıkan kanlı sular nehri kırmızıya boyuyordu. Seyyit Ali, canavarı kafasından tutarak büyük kılıcıyla başını kesti. Böylece iki kötülüğü ortadan kaldırmış oluyordu.

Ertesi günü, her zaman giydiği süslü elbiselerinin yerine gayet sade bir elbise giyerek valinin yanına gitti.

— Canavarla kaplanı öldürdüm, dedi. Şimdi sıra üçüncü kötülüğe geldi. Artık şehrin insanları hiçbir şeyden şikâyet etmesin. Ben başka diyarlara gidiyorum.

Vali onun iyi bir insan olduğunu görünce, şehirden gitmesine izin vermedi. Kendisine yardımcı yaptı. Bundan sonra iki dost, şehri çok iyi idare ettiler. Halk onlardan memnun kaldı.

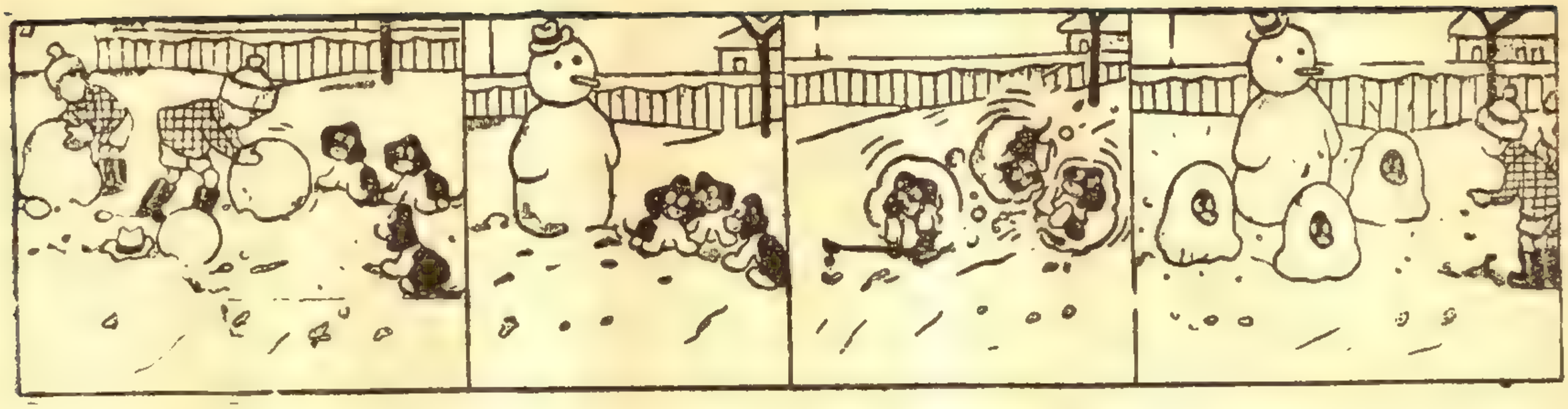

GÜLELİM

Annesi — Niçin gözlerin kapalı aynanın karşısında duruyorsun.

Güler — Uyuduğum zaman nasıl olduğumu görmek için.

★

Bir gezgin, Büyük Sahrayı geçiyordu. Mayolu bir adamla karşılaştı. Hayretle :

— Niçin mayo giydiniz, diye sordu. Çölde yüzecek bir yer bulmanız imkânsız.

Adam gülümsiyerek cevap verdi :

— Yüzecek yer yok ama, ömrümde kumu bu kadar çok plâj görmemiştim.

Okulda kavgacı bir çocuk kendisinden daha küçük bir çocuğun sırasına oturmuştu. Çocuk :

— Kusura bakma ağabey, dedi. Burası benim sıram.

— Hah, hah, hah ! Senin sıran mı ? Peki neyle ispat edebilirsin?

— Demin buraya koyduğum, şimdi de üstünde oturduğun pastayla.

★

Bir turist yeni geldiği şehri kendisine gezdirecek olan rehbere sorar :

— Bu şehrin havası insana nasıl gelir ?

Hazırcevap rehber :

— Gayet iyi gelir. Ben buraya ilk geldiğim zaman ne yürüyebiliyor, ne de yemek yiyebiliyordum.

— Çok mu hastaydınız ?

— Hayır, yeni doğmuştum.

★

Erol — Neden bu kadar hızlı yazıyorsun, acelen ne ?

Erdal — Dolmakalemimdeki mürekkep bitmeden mektubu bitirmek istiyorum da ondan.

★

— Senin başkalarından daha iyi yapabildiğin bir şey var mı ?

— Evet baba. Elyazımı hiç kimse benim gibi iyi okuyamıyor.

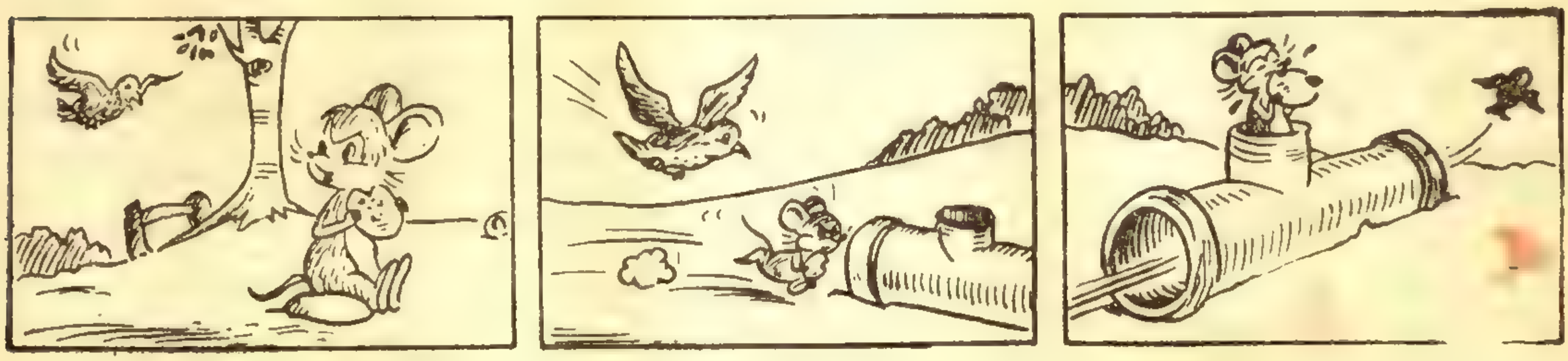

Tipili Bir Gündü...

BEMBEYAZ karlarla kaplı tepeden aşağıya bir kızak iniyordu. Dört çocuk birbirlerine sımsıkı tutunmuşlar, neşeyle bağırıp çağırıyorlardı. Kızak tepenin altındaki düzlüğe gelince ansızın durdu. Çocuklar hep birden karların üstüne yuvarlandılar. Tülin yerinden kalkarken :

— Ne olur bir daha kayalım, dedi. Haydi tepeye, marş marş!...

Bayırlardan kaymayı o kadar çok seviyorlardı ki, uygun bir yer bulmak için misafir olarak kaldıkları evden epeyce uzaklaşmışlardı. Tepeyi tırmanırken hiçbiri gökyüzünde toplanan kara kara bulutlara dikkat etmiyordu. Oya :

— Çocuklar, bu son olsun, dedi. Tepeye çıkınca oradan kestirme olarak eve dönelim. Annem merak edecek.

Kar, çok yumuşaktı, çocukların ayakları, içine gömülüyordu. Tepeye ancak yarım saatte tırmanabildiler. Bir taraftan da kar yağıyor, daha önce geçtikleri yerlerdeki ayak izleriyle, kızağın bıraktığı izleri örtüyordu.

Tepenin en yüksek yerine geldikleri zaman manzarayı oldukça değişmiş buldular. Vakit çok geç olmadığı halde ortalık kararmağa başlamıştı. Acaba evleri hangi tarafa düşüyordu. Çocuklardan biri buradan, di-

ğeri şuradan geldik diyordu. Bu sırada kar tipi halinde yağmağa başladı. Orada daha çok kalamazlardı. Kızağa binerek tepenin bir yamacından aşağıya kaymağa karar verdiler.

Kızak hiç devrilmeden hızla kayıyordu. En sonunda kendilerini iki katlı bir evin önünde buldular. Bütün odalarda ışık vardı. Yıldırım :

— Galiba bütün aile evde, diye söylenerek bahçe kapısını açtı.

Kardeşleri de arkasından geliyordu. Kapının önündeki birkaç basamak merdiveni çıkıp zili çaldılar. Evden hiç ses gelmiyordu, ama kapısı açıktı. Biraz çekinerek içeri girdiler. Evde kimse yoktu. Oturma odası da boştu. Her taraf sıcaktı. İyice ısınmak için sobanın başına toplandılar. En küçükleri olan Sevin :

— Soba yanıyor, elektrik açık. Ama evde kimsecikler görünmüyor. Çok tuhaf bir şey, diye söyleniyordu.

Tülin :

— Burada oturup beklemekten başka çare yok, diye akıl verdi. Ev sahipleri herhalde çok uzağa gitmemiş olacaklar ki, evi böyle

bırakmışlar.

Ortaya bir sessizlik çöktü. Herkes dışarda çıkan fırtınanın sesini dinliyordu. Üst kat pencerelerinin pancurlarından biri herhalde çengellenmemiş olacaktı ki, vurup duruyordu.

Tülin'in beklemekten canı sıkılmağa başlamıştı. Sevin başını Oya'nın kucağına dayamış uyuyordu. Osman da oturduğu koltukta uyukluyordu. Tülin ayaklarının ucuna basarak odadan çıktı. Üst kattan bir ses gelir gibi olmuştu. Yavaş yavaş merdivenleri çıkmağa başladı. Odalardan birinin kapısı açıktı. İçerden iniltilerle karışık zayıf bir ses geliyordu : «Ali, Ali!...»

Tülin içeriye girmeden :

— Sakın korkmayın, diye seslendi. Ben küçük bir kızım. Kardeşlerimle yolumuzu kaybettik. Önümüze bu ev çıktı.

Odadan gelen iniltiler çoğalmıştı. Tülin :

— Hasta mısınız, diyerek içeri girdi.

Yerde kendisinden biraz daha büyük bir kız kalın bir yorgana sarınmış yatıyordu. Korku dolu gözlerle Tülin'e baktı :

— Gelirken yolda bir oğlan çocuk gördünüz mü?

Tülin görmediklerini söyleyince ağlıyarak sözlerine devam etti :

— Mutlaka doktora gitmiştir. Bu fırtınada... Yaşı küçük... Üstelik hastaydı da... Acıdan bir aralık kendimden geçmiş olacağım ki, ne onun evden çıkışını, ne de sizin girişinizi duydum.

O sırada alt kattaki çocuklar ablalarını merak ederek yukarıya çıktılar. Ev sahibi, başına gelenleri anlattı :

— Tavan arasındaki ufak pencere açılmış. Kapamak için çıktım. İnerken ayağım kaydı. Merdivenden düştüm. Bacağımdan bir yer ya kırıldı, ya da çıktı. Çok acı veriyor. Kardeşim beni yerimden kaldırıp yatağıma götüremedi. Onun için burada kaldım. Gidip doktor çağıracağını söylüyordu. Tabiî ben bırakmak istemedim. Ama benden habersiz kaçmış.

Evde başka kimse yoktu. Çocukların babası bir iş için evden o sabah ayrılmıştı. Ertesi sabaha kadar gelmiyecekti.

Karşılaştıkları bu olay bizim dört kardeşi iyice üzmüştü. Onlar da küçük Alinin başına bir şey gelirse diye korkuyorlardı. Tülin biraz düşündükten sonra :

— Çocuklar, hepiniz beni dinleyin, dedi. En büyüğünüz benim. Ali'yi ben aramıya gideceğim. Osman da benimle gelsin. O da erkek. Oya, Sevin siz ikiniz bu kardeşi yatağına yatırıp elinizden geldiği kadar acısını hafifletmeye çalışın.

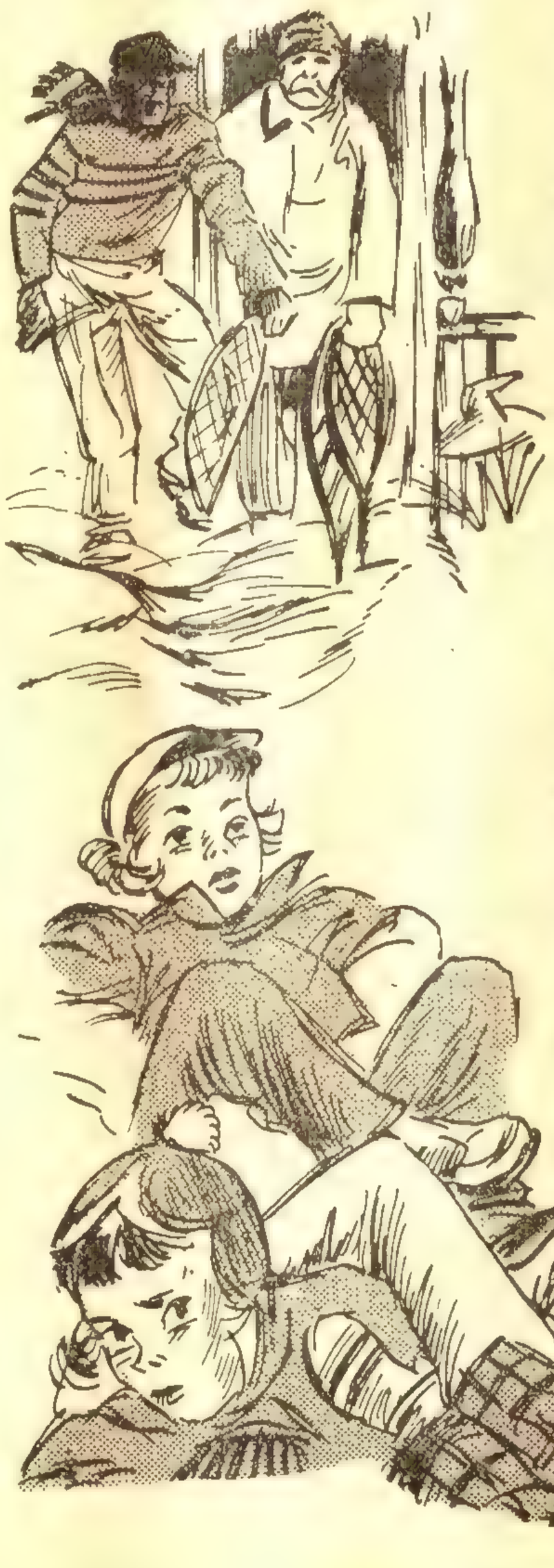

Hasta kıza, doktorun evini tarif ettirdikten sonra Tülin'le Osman kızağı alarak yola çıktılar.

Gittikleri yol düzdü, ama şiddetlice bir tipi vardı. Kızağı yerde sürükleyerek yürüyorlardı. Ellerindeki elektrik fenerini yakarak geçtikleri yerlere iyice bakıyorlar, ara sıra : «Ali, Ali!...» diye sesleniyorlardı. Böylece bir zaman yürüdükten sonra yerde küçük ayak izleri görerek bunları takib etmeğe başladılar. İzler bir yere gelince kesildi. Sağ taraftaki karlar çok bozulmuştu. Sanki yerde bir şey sürüklenmiş gibiydi. Ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Yoksa bu izler Ali'nin izleri değil miydi? Karların niçin böyle bozulduğunu merak ederek yollarını o tarafa çevirdiler. Çok geçmeden ellerindeki fenerin ışığı birkaç metre önlerinde sendeliyerek yere düşen bir çocuğu aydınlattı.

Çocuk, küçük bir kardan adam gibi olmuştu. Paltosundaki karları silkelediler. Yüzü tıpkı evde gördükleri kıza benziyordu. Yorgunluktan sesi çıkmıyordu. Onu hemen kızağa oturtarak çekmeğe başladılar.

Doktorun evini bulmaları pek zor olmadı. Ali kızağın üstünde uyuyakalmıştı. Onu kızaktan indirirlerken evden

HAYVAN DOSTLARI

Harika Şoray

Hafize Ürün

Kayhan Öztoprak

Gülhan Şimşek

Lâlehan Erhan

Oya Önüt

Güler Akışık

Sabahat Akışık

Filiz Otansev

Celâl Sağlam

Mazlum Kurban

Müzeyyen Kılıçarslan

Hasan Arkan

Mehmet Yaman

Gülsen Kaçak

Zehra Salter

Metin Yüksel

Refik Arkan

Mübeccel Manyaslı

Mustafa R. Akbulut

Vedat Yüksel

Nazan Birgen

bir adam çıktı. Osman koşarak :

— Baba, diye boynuna sarıldı.

Babası :

— Çocuklar, biz de şimdi doktor beyle sizi aramağa çıkıyorduk, dedi. Yolunuzu mu kaybettiniz? Oya ile Sevin nerede?

Eve girince çocuklar olanları anlattılar. Doktor, Ali'ye bir ilâç vererek yatağa yatırdı. Çocukların babasına :

— Siz hemen dönün! Evdekilere durumu anlatın, boş yere merak etmesinler, dedi. İki kardeş bu gece bizde kalsın. Evde annem var. Onlara bakar. Ali'nin de sabaha kadar bir şeyi kalmaz.

O sırada doktorun karısı göründü :

— Ben de geleyim, dedi. Kızcağızın bacağını alçıya koymağa yardım ederim.

Tülin, gece yatarken kardeşi Osman'a :

— Tepede yolumuzu kaybetmemiz ne kadar iyi oldu değil mi, diyordu. Biz olmasaydık belki de Ali karların içinde yerinden kalkamıyacak, ablası ise, babası gelip doktor çağırıncaya kadar çok acı çekecekti.

Osman cevap vermedi. Yorgunluktan yatağa girer girmez uyuya kalmıştı.

MERAKLI KARDEŞ

MASAL

BİR adamın üç oğlu vardı. En küçüğü çok akıllı idi. Bu adamcağızın üç oğlundan başka ne bir kimsesi, ne de biraz olsun parası vardı. Onun için onlara bir şey veremiyeceğini, ekmeklerini kendilerinin kazanmaları lâzım geldiğini anlattı. Bu adamın evi, padişahın sarayına yakındı. Bu sırada padişahın, sarayın penceresinin önünde büyüyen kocaman çınardan şikâyeti bütün memlekette duyulmuştu. Bu çınar, sarayın pencerelerini kapatıyor, böylece içeri güneş ışıkları giremiyordu. Padişahın bundan başka bir derdi daha vardı. Bu, komşularının topraklarında kuyu varken kendisininkinde olmayışıydı. Birinci isteği yerine getirene bir yığın para vereceğini söylüyordu. Ama kimse bu işi başaramıyordu. Çünkü çınarın kesilen bir dalı yerine iki tane bitiyordu. İkinci isteği yerine getirecek olana da para, mal, mülk vadetmişti. Saray, kayalıkların üzerine kurulu olduğundan bu işi yapmaya kalkışanlar nereyi kazsalar karşılarına kaya çıkıyor, böylece hiçbir şey elde edemiyorlardı. Padişah, bu iki isteğinin mutlaka olmasını istediğinden çınarı kesebilene ve içinden bütün bir yıl su çıkabilecek bir kuyu açabilecek kimseye topraklarının yarısını ve kızını verecekti. Bunun üzerine ülkede şansını denemiyen kalmadı. Ama hiçbir şey fayda etmiyor, çınar her gün daha irileşiyor, kayalar sertleşiyordu.

Bizim üç kardeş de şanslarını denemeye karar verdiler ve yola çıktılar. Az gittiler, uz gittiler, nihayet bir yanında küçük bir tepe yükselen ormana geldiler. Bu sırada tepeden bazı sesler gelmeye başladı. Küçük oğlan :

— Acaba bu sesler nereden geliyor? diye merak etti.

Ağabeyleri :

— Sen her zaman böyle oyalanırsın, ağaç kesen bir oduncudan başka kim olabilir ki? diyerek onu alaya aldılar.

Çocuk onları dinlemedi.

— Ne olursa olsun, merak ettim, dedi ve oraya doğru yollandı.

Ağabeyleri arkasından :

— İnşallah böyle çocukça hareket etmenin cezasını bulursun, diye bağırdılar.

Küçük oğlan tepeye tırmanarak seslerin geldiği yere vardı. Bir de baktı ki, bir balta, kendi başına ağaçları kesip duruyor.

— Günaydın, demek siz böyle kendi kendinize odun kesebiliyorsunuz.

— Evet, senin gelmeni beklerken şuradan birkaç ağaç keseyim dedim.

Çocuk :

— İşte ben de geldim zaten, diyerek baltanın ucunu sapından çıkardı. Sonra her iki parçayı da torbasına koyarak ağabeylerinin yanına döndü.

— Eee, neler buldun bakalım?

— Hiç, duyduğumuz bir baltanın çıkardığı seslermiş.

Az sonra dimdik bir kayalığın yanından geçerken yine bazı sesler duydular. En küçükleri tekrar :

— Acaba şuradan gelen ses ne sesi, deyince ağabeyleri :

— Yine mi merak? Herhalde bir ağaçkakan dalları gagalıyordur, diye kızdılar.

Çocuk :

— Muhakkak gitmeliyim, diyerek kayaları tırmanmaya başladı.

Bir de ne görsün, bir kazma tek başına yeri kazıyor.

— Günaydın, demek siz kendi kendinize yeri kazabiliyorsunuz?

— Evet, bir yandan kazıyor, bir yandan da seni bekliyordum.

Küçük oğlan kazmanın sapını çıkararak onu da torbasının içine yerleştirdi. Aşağıya inince ağabeyleri yine alay ederek :

— Bu sefer ne gördün, diye sordular.

— Bir kazma, o kadar.

Bir zaman daha gittikten sonra, bir pınara geldiler. En küçükleri, yine kendini tutamadı :

— Çok merak ediyorum, acaba bu su nereden çıkıyor.

Büyük ağabeyi :

— Eğer şimdiye kadar delirmediysen, bundan sonra bu merakın yüzünden başına

böyle bir şey gelecek. Suyun topraktan çıktığını hiç duymadın mı?

— Duymasına duydum, ama yine de görmek istiyorum.

Çocuk, vakit geçirmeden suyun geldiği tarafa doğru yürümeğe başladı. Orada ne görse beğenirsiniz? Büyük bir cevizden fışkıran sular.

— Günaydın, demek siz böyle kendi kendinize akıp gidiyorsunuz?

— Evet, hem akıyor, hem de seni bekliyordum.

Küçük oğlan bir tutam yosun aldı ve daha fazla akmasın diye cevizin yarığına tıkadı. Sonra onu da torbasına koyarak ağabeylerinin yanına döndü.

— Suyun nereden geldiğini öğrendin mi?

— Evet, bir delikten çıkıyormuş.

Yollarına devam ederek en sonunda saraya vardılar. Çınar büsbütün irileşmişti. Çünkü herkes şansını deniyor, çınarı kesemeyince de balta vurulan yerlerde bir sürü yeni dal bitiyordu. Bunu gören padişah ağacı kökünden çıkaramıyanların kulaklarını kestirip ıssız bir adaya süreceğini ilân etti. Bu ceza üç kardeşi yıldırmadı. En büyükleri ilk olarak kesmeye başladı. Fakat hemen kestiği yerde dallar bitince padişah onun kulaklarını kestirdi ve ıssız adaya sürülmesini emretti. Aynı şeyler ortanca kardeşin de başına geldi. Sıra küçüğe gelince, padişah :

— Zahmet etme, dedi, ya bu işten vazgeç, ya da şimdiden kulaklarını kessinler.

Çocuk :

— Müsaade edin, bir deneyeyim, diyerek ileri atıldı.

Torbasından çıkardığı baltaya «kes» emrini verdi. Balta bir anda koca çınarı kökünden kesti. Bundan sonra kazmayı çıkardı. «Kaz» deyince o da bir anda derin bir kuyu kazdı. Bunun üzerine cevizi çıkardı. Yarığına tıkadığı yosunu çekerek suyunu akıtmaya başladı. Ceviz, çabucak koca kuyuyu doldurıverdi. Küçük oğlan bu başarılarıyla hem prensesi, hem de padişahın topraklarının yarısını aldı. Artık herkes ona imreniyor :

— Demek ki, meraklı olmak delilik değil, bir meziyetmiş, diyorlardı.

İpek ERDEM

ÖRÜMCEK NASIL BESLENİR?

Örümcek, avını yakaladıktan sonra zehirliyerek öldürür. Bu zehir vücudunun ön kısmındaki salgı bezlerinden çıkar. Zehir, yalnız avı öldürmekle kalmaz, sindirim işini daha av örümceğin ağzına girmeden başlatır. Bu da çok önemlidir. Çünkü, örümcek, yediği şeyleri çiğniyemez. Mide ve yemek borusunun özel yapısı yalnız emmiye elverişlidir. Av, zehirlenince kolaylıkla emilecek bir hale gelir.

Âdi örümcek zehrinin insana zararı yoktur. Bir sivrisinek sokması kadar bile acıtmaz. Ama bazı örümcek cinsleri çok tehlikelidir. Böyle olanların çoğu siyah renklidir.

★

ŞEKER

Şeker kamışından çok eskiden beri şeker çıkarılıyordu. Şeker kamışının ana vatanı Hindistandır. M. S. Dördüncü Yüzyılda ilkel bir metodla burada şeker çıkarılmaya başlanmıştır. Şeker pancarı da eski devirlerden beri biliniyordu, ama bundan şeker elde edilmiyordu. İlk defa 1747 de Alman kimyageri Marggraf şeker pancarının içindeki şekeri ayırdı. Bundan sonra onun bulduğu metod gelişti ve bütün dünyaya yayıldı.

★

NAYLON NEDEN YAPILIR, HANGİ YILDA BULUNMUŞTUR?

Naylonun ana maddeleri çok basittir : Kömür, su, hava. Kömürden katran çıkarılır, havanın oksijeni, suyun da hidrojeni kullanılır. Bunlar fabrikalarda çok çeşitli kimyasal reaksiyonlara tâbi tutulur. Naylon çoraplar ilk defa 1938 de satışa çıkarılmıştır.

BİLMECE BULMACA...

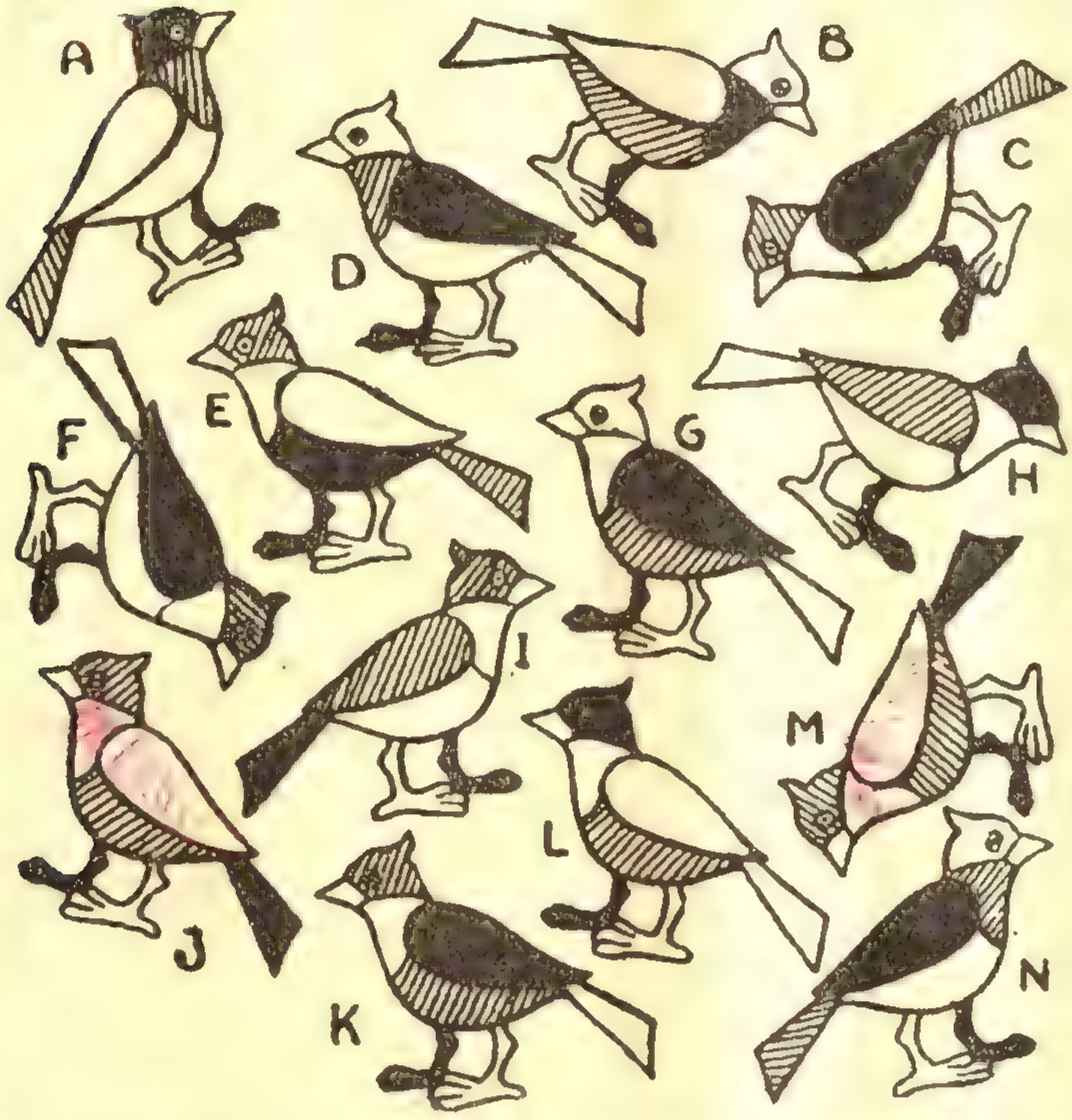

Görünüşte bu kuşların hepsi birbirine benziyor. Aslında yalnız iki tanesi aynı. Acaba hangileri ?

BİLMECE BİLDİRMECE

Evin arkasına
Saç koydum
Geleni, geçeni
Aç koydum

Ramazan

★

Bir sandığım var
Dört dilimden
Fazla almaz

Ceviz

★

Tabiatın işleri
Etrafının dişleri

Mısır

★

Yarım kaşıkçık
Duvara yapışık

Kulak

★

Hey mola hey mola
İki kardeş bir ola
Biri gider biri gelir

Ayak

Hazırlıyan : **Gülhan Şimşek**

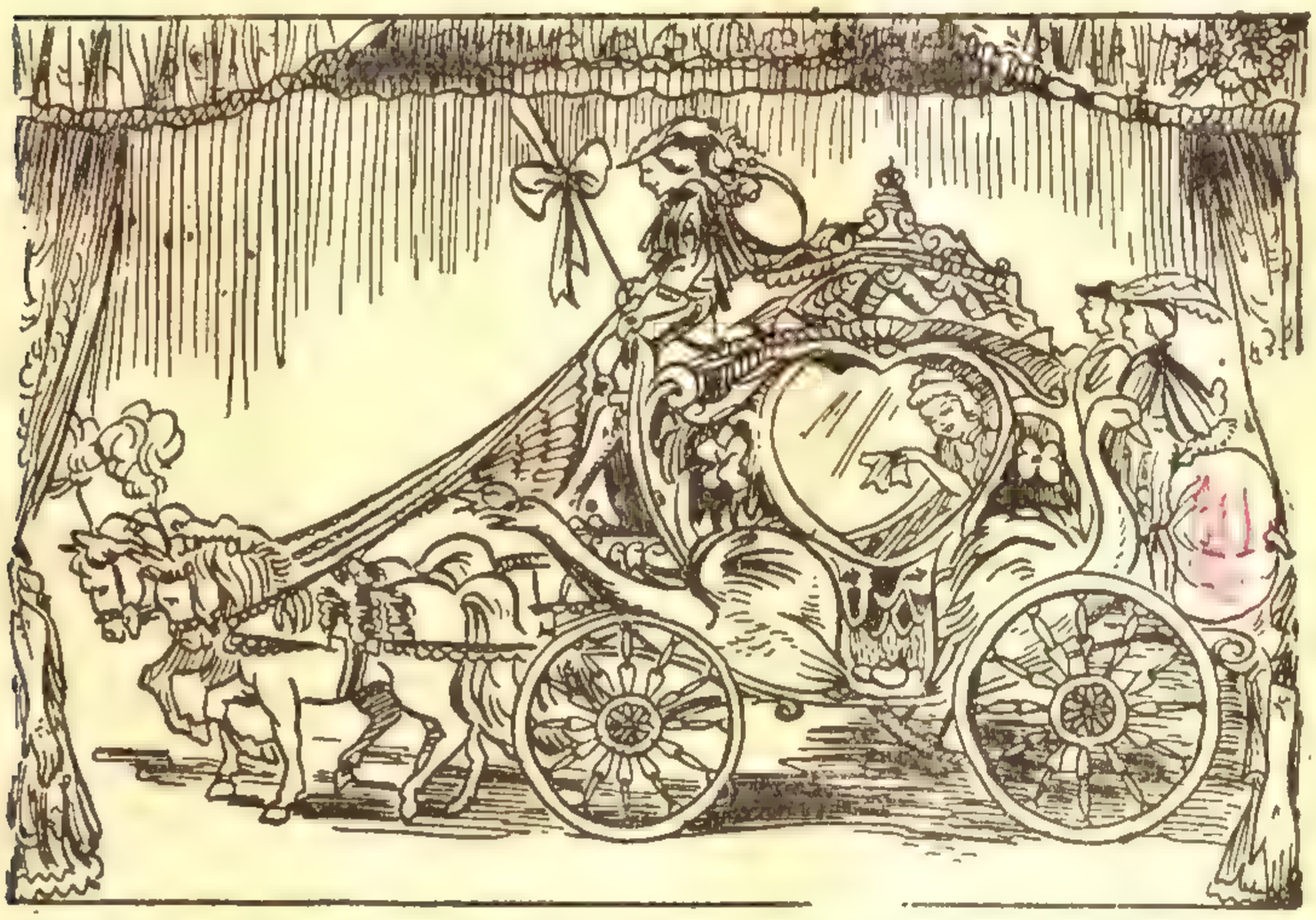

İşte Cinderella sihirbazın yaptığı arabaya binmiş, saraya gidiyor. Yalnız Cinderella'nın yelpazesi, eldivenleri, yüzüğü, eline alacağı çiçek buketiyle büyük bir bal kabağı kaybolmuş. Bakalım siz bunları görebilecek misiniz ?

Postacı mektup kutusuna ulaşmak için hangi yoldan gitsin ?

ZIPIRIN SERÜVENİ

— Baştarafı 12. sayfada —

manına kavuşmazsa iyileşmez,» dedi. Zengindi; beni mavi kasketli adamdan satın aldı. Bir gün onunla birlikte parlak kanatlı kocaman bir kuşa bindik, buraya geldik...

Buraya kadar Zıpır'ı olanca dikkatiyle dinleyen maymunlar, serüvenin son kısmına pek inanamadılar: Kuşların kanatlarına yolcuları, hele insanları bindirip oraya buraya taşıdığını hiç duymamışlardı. Gene de Zıpır'ı bozmamak için kimse ses çıkarmadı. Küçükler, şapka ve kravat iğnesi için soracak oldular. Fakat babalarının sert bir bakışıyla hemen sindiler.

— Şimdi ne yapmayı düşünüyorsun oğlum?

— Sizinle kalacağım baba. Gerçi, bu yaşlı ağaçların görünüşü pek iç açıcı değil, ama hiç olmazsa serbestliğinize engel olan duvar, parmaklık yok...

Zıpır biraz düşündü, sonra:

— Yalnız kravat iğnesiyle şapka alamadığıma üzüldüm. Ne yapalım, kravatım olmadığına göre, iğnesi de eksik olsun!

Yaşlı maymunlar bakıştılar: Zıpır'ı serüveninden sonra epey akıllanmış buldular.

Nihal Yalaza TALUY

★

ERKEN BAŞLAMAK

Çocuklarını seven onların istikbalini düşünen ana babalar yavrularını Doğan Sigortanın Tahsil ve Çeyiz Sigortalarına yazdırırlar. Çocuklar için hazırlanan bu sigortalara ne kadar erken başlanırsa o kadar kârlıdır.

Bilginizi arttıracak 3 kitap

- **Eşyaların Hikâyesi** (300 kuruş)
- **Işığın Hikâyesi** (200 »)
- **Saatin Hikâyesi** (250 »)

Yukarıdaki kitapları Maarif Vekilliği yardımcı kitap olarak kabul etmiştir. Bunları okuyanlar tabiat ve fen derslerinden daha çok bilgili olurlar.

— Bu kitaplar, kafanızı zenginleştirir.
— Bu kitaplar, birçok meraklarınızı giderir.
— Onları mutlaka okuyunuz.

★

Kitap parası (Doğan Kardeş Yayınevi P. K. 1146 İstanbul) adresine posta pulu olarak gönderilirse hemen posta ile yollanır.

«KİM BİLİYOR» UN CEVAPLARI

1. Aradan ne kadar zaman geçerse geçsin çivi hep aynı yerde kalır. Çünkü ağaç gövdesinden değil, dallarından büyür,

2. Afrika, Orta Amerika, Güney Amerika, Avrupa, Asya, Afrika.

3. Hayır. Geminin ağırlığı o kadar suyun ağırlığına eşittir.

4. Işığın hızı sesin hızından yüzbinlerce kere daha yüksektir.

5. Ümit Burnu Afrika'nın güneyinde, Horn Burnu Güney Amerika'nın güneyinde.

6. Hidrojen.

7. Elmas.

8. Alkol.

Doğan Kardeş'i seviyorsan ona abone ol! Onu bütün arkadaşlarına tavsiye et! Onlar da okusunlar, onlar da abone olsunlar. Çünkü: Türkiyenin en iyi, en güzel, en zengin, en faydalı çocuk dergisi, Doğan Kardeş'tir... Doğan Kardeş'i okuyarak büyüyen çocuklar, daha akıllı, daha bilgili, daha görgülü, daha sıhhatli olurlar.

Tuzak

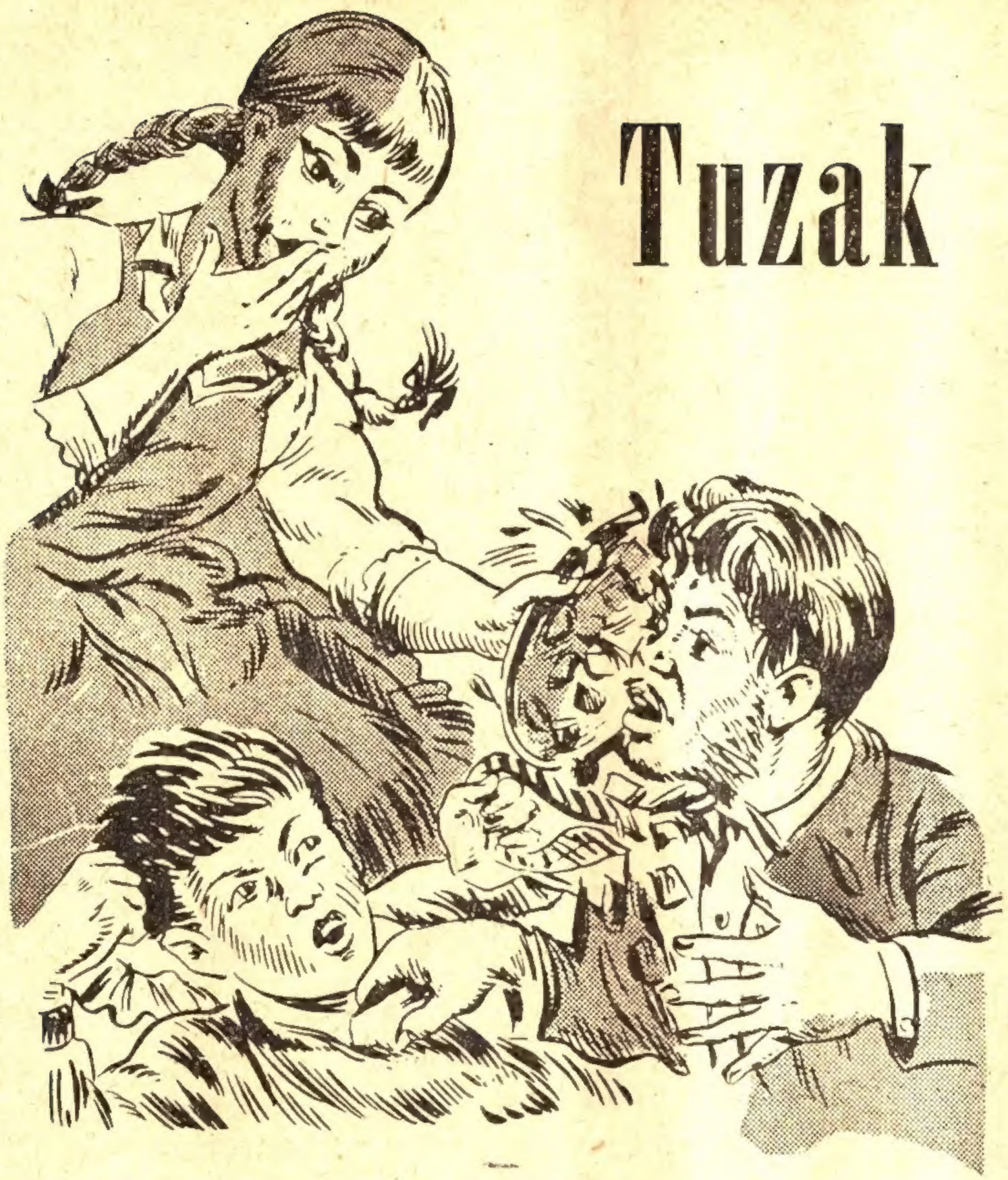

YAŞADIĞIMIZ en heyecanlı günlerden biri, annemin bizi, nezlemizin geçmesi için evde yalnız bıraktığı gündür. Annem evi ve beni on dört yaşında olan Timur'a teslim ettikten sonra, saat ona doğru sokağa çıktı.

Kitap okumaktan canımız sıkılmıştı. Timur kitabını bir kenara bırakarak :

— Nilgün, benim canım sıkılmağa başladı. Kızların daima iyi fikirleri vardır, dedi. Söyle ne yapalım?

— Kaçakaç oynıyalım mı?

— Hiç canım istemiyor. Trafik oyunu oynasak?

— O daha çok sıkıcı.

— Aman sen de hiçbir şeyden memnun olmazsın... Kurabiye yapıp satsak, ne dersin?

Hiç cevap vermiyor, benim daha da ısrar etmemi bekliyordu. Fakat artık canım sıkılmıştı. Onu kolundan tuttuğum gibi mutfağa sürükledim.

Hemen işe girişerek, su kaynatmağa başladık. Timur önünde önlük, büyük bir ciddiyetle, hamuru karıştırıyordu. Kurabiyeden tatmak bahanesiyle her kaba bir lokma koyuyor, böylece bütün kaplar ortalıkta duruyordu. Timur :

— Ah! dedi. Hiç bu kadar lezzetli bir kurabiye yememiştim!

— Şimdi de onları kesip fırına verelim.

İş bittikten sonra Timur hayranlıkla kurabiyelere baktı.

— Ne büyük iş yaptığımızın farkında mısın Nilgün! Baylar, bayanlar, geliniz! İki büyük kutu karamelâ! Tanesi yirmi kuruş.

Cevap vermeğe hazırlanıyordum ki, kulağıma gelen bir gürültüyle :

— Sus! Dinle! diyerek Timur'un koluna yapıştım.

Nefesimizi tutarak dinledik.

Timur bana : «Burada dur!» dedi ve yavaşça kapıyı açtı. Birden korku ile geri çekildi. Derhal kapıya koştum. Oturma odasında bir adam annemin mücevher ve elbise dolabını boşaltmakla meşguldü. Mutfak, apartmanın öbür tarafında olduğu için, bizim sesimizi duymamıştı. Timur beni mutfağa sokup, kapıyı kapadı. «Bir fikrim var. Yalnız çabuk olmak lâzım» diyerek, kulağıma yapacağımız şeyleri fısıldadı. Plânı benim de hoşuma gitmişti. Heyecanımı bastırmak için, büyük bir gayretle işe koyuldum.

İki hamur tepsisini alarak, usulca kapıyı açtım. Tepsileri yere koydum ve yavaş, yavaş onları itmeğe başladım. Dring!... Dring!...

Kapıyı çalan Timur'du. Haberim vardı, ama yine de korkuyordum. Koşup, oradaki dolaba saklandım.

Hırsız etrafına bakındı. Ancak arka kapıdan kaçabilirdi. Bana doğru gelmeğe başladı. Kendi kendime : «Biraz sabret Nilgün, Timur şimdi gelecek» diyordum. Fakat kalbim heyecandan küt küt atıyordu.

Zaman hiç geçmiyordu. Nihayet bir homurtu işittim. Hırsız olduğu yerde çabalayıp bağırıyordu. Hiç şüphe yok, hamur ayaklarına yapışmıştı.

Timur da bu sırada vakit kaybetmemiş, koşarak arka kapıdan içeriye girmişti. Bana adamın nerede olduğunu sordu; usulca :

— Koridorda, dedim.

İkimiz de mutfaktan dışarıya fırladık. On günlük sakalı yüzünde duran korkunç bir insandı. Bir ayağını kurtarabilmiş, öbürünü bir türlü hamurdan çıkaramıyordu.

Bizi görünce : «Fena çocuklar!» diye bağırarak, elini hırsla yere vurdu. «Siz evde miydiniz, bu tuzağı siz mi kurdunuz?»

Türkiye Hayvanları Koruma Cemiyetinin İstanbul okullarında açtığı yarışmada derece alan yazılardan biri.

DOST KÖPEK

SULTANAHMEDİN Akbıyık mahallesinde otururken, bir kış sabahı acı bir çığlıkla uykudan uyandım. Heyecanla yataktan fırladım. Dadıma:

— Ne oldu? dedim. İhtiyar kadın annemi uyandırmamak için «sus» diye parmağını dudağına götürdü. Sonra kısık bir sesle:

— Nadi, biraz önce bir kamyon zavallı bir köpeğin arka ayağını ezdi, kıvranıyor, dedi.

— Dadıcığım köpek şimdi nerede?.

— Pakize Hanımların evinin önünde.

Hemen dışarı koştum, orada emekliyerek inliyordu. Yanına yaklaşıp onu okşadım. Küçücük bir yavruydu. Büyük, iri gözlerinden çektiği acı belli oluyordu. Bu sevimli yavruyu kucağıma alarak eve girdim. Odanın kapısını açarken, dadım sargı bezi hazırlamıştı bile. Ezilme arka ayağında idi. Yarayı pansuman yaparken köpeğin inlemesi annemi de uyandırdı. Yaptığımız hareketi çok beğendiği için yarayı sarmamıza o da yardım etti.

Dört, beş gün sonra iyileşmişti artık.

Ev sahibi evde köpek bulunmasını istemediği için ister istemez sokağa bıraktık.

Aradan hayli zaman geçti. Okul dönüşü her zaman olduğu gibi cadde yoluyla değil, merak ettiğim çingene mahallesinden geçiyordum. Biraz ilerideki köşede hırpani kılıklı çocuklar birbirlerine küfürle karışık şakalar yaparak eğleniyorlardı. Önlerinden geçerken, uzun boylu, kel kafalı olanı:

— Çocuklar şuraya bakın, hanım evlâdı geçiyor, diye bağırdı. Ötekiler de ona uyarak, bana sataşmıya, üzerime çamur atmıya başladılar. Biraz sonra hepsi birden başıma toplanarak, ceplerimi karıştırıp bir şey aşırmak için ellerimi arkadan tutup beni hırpalamıya başladılar. Birden aklıma Kızılay için okulda vazife edindiğim pulların parası geldi. Bayılacak gibi oldum. Dayanıyordum, fakat çok kalabalıklardı. Zorla yere yıkarak para bulunan cebime birisinin eli girerken, bir köpek havlıyarak çocukları dağıtmaya başladı.

Bu, sokakta yaralı olarak bulup, ayağını sardığım köpeğin tâ kendisiydi. İyiliğe karşı aynı şekilde mukabele etmişti.

Nadi YÜKSEL

Timur cesaretini kaybetmiyerek :

— Çabuk çıkın oradan! diye bağırdı.

Bana da ötede duran ipi işaret ederek :

— Ben kollarını bağlarken, kaçmamasına dikkat et, dedi.

Bütün kuvvetimle hırsıza yapıştım, Timur da arkasından yakaladı. Ama adam bir yumrukta Timur'u yere serdi. Tam ayağa kalkacağı sırada bir hamur parçası alarak suratına fırlattım. Adam ellerini yüzüne götürerek bağırmaya başladı. Bundan faydalanan Timur ayağa kalktı. Elindeki ipi bana atarak :

— Ayaklarını bağla, diye bağırdı.

İpi bağlayıp, düğümledikten sonra üzerine kalan hamuru sürdüm. Timur :

— Aferin Nilgün, dedi. Şimdi derhal komşularımıza koş, polise haber versinler.

★

Ayşe teyze kapıyı açınca ne diyeceğimi şaşırmıştım.

— Ah teyze!... Şey!... Telefon edin!... Timur tehlikede!... Hırsız var!... Ah!... Ah!... Ah!...

Neyse istediğimi anlatabildim. Fakat Ayşe teyze asıl işi polislerle eve gelince anlayabildi. Kardeşim ve ben cesaretimizle çok büyük bir iş başarmıştık. Herkes bizi tebrik etti, hak ettiğimiz mükâfatı da aldık.

Fransızcadan nakleden :

Füsun TOPÇUGİL

AVCI DAYININ MACERALARI

PRENS ŞIMARIK

Prensimiz okumayı çok seviyor galiba ?

Evet öyle. Bu kitaplar benim için çok faydalı.

İnanılır şey değil ! Prens gerçekten okumaya merak sardırmış !

Onu bu yolda teşvik etmek benim vazifemdir.

A, a, a ! ama mutbakta işi ne ?

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.